

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA EKOLOGIE

**Akceptace Krkonošského národního parku mezi obyvateli regionu
(okres Trutnov a Semily)**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: prof. RNDr. Karel Šťastný, CSc.

Diplomantka: Bc. Tereza Šimová

© Praha 2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Tereza Šímová

Krajinné inženýrství

Regionální environmentální správa

Název práce

Akceptace Krkonošského národního parku mezi obyvateli regionu (okres Trutnov a Semily)

Název anglicky

Acceptance of the Krkonoše National Park among the inhabitants of the region (Trutnov and Semily districts)

Cíle práce

Cílem práce je zjistit dotazníkovou formou, jaký mají obyvatelé regionu Krkonoš (okresů, na jejichž území leží Krkonošský národní park) vztah a postoje k národnímu parku. Získaná data budou vyhodnocena a výsledky interpretovány ve vztahu k jednotlivým otázkám. Práce bude využitelná pro řadu zainteresovaných stran v regionu Krkonoš, především se však počítá s jejím využitím Správou KRNP v praktické rovině komunikace s veřejností a budování stabilních vztahů v rámci regionu.

Metodika

Dotazníky budou vytvořeny v konzultaci s vedoucím práce a Správou Krkonošského národního parku. Odpovědi respondentů budou získávány CAWI metodou (Computer Assisted Web Interviewing) s cílem zajistit vzorek 1000 zodpovězených dotazníků od obyvatel okresů Trutnov a Semily. Odpovědi budou zpracovány, statisticky vyhodnoceny (software typu SPSS) a výsledky interpretovány autorkou práce.

Doporučený rozsah práce

40-50 stran, včetně grafů, tabulek, mapek, fotografií.

Klíčová slova

Chráněná území, ochrana přírody, ekologická výchova, dotazník.

Doporučené zdroje informací

- Bachert, S., 1991. Acceptance of national parks and participation of local people in decision-making processes. *Landscape Urban Plann.*, 20: 239-244.
- Hukeland, J. V., Veisten, K., Grue, B., Vistad, O. I., 2013: Visitors' acceptance of negative ecological impacts in national parks: comparing the explanatory power of psychographic scales in a Norwegian mountain setting, *Journal of Sustainable Tourism*, 21, 2: 291-313.
- Kolektiv autorů, 2007. *Krkonoše – příroda, historie, život*, Baset, 864 pp.
- Skřivanová, Z., Kalivoda, O., 2010. Perception and assessment of landscape aesthetic values in the Czech Republic – a literature review. *Journal of Landscape Studies* 3: 211-220.
- Tuan, Y., 1974. *Topophilia. A study of Environmental Perception, Attitudes, and Values*. EnglewoodCliffs, Prentice-Hall Inc., New Jersey.
- Zákon č. 114/1992 Sb. Zákon o ochraně přírody a krajiny

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – FŽP

Vedoucí práce

prof. RNDr. Karel Šťastný, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekologie

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2020

doc. Ing. Jiří Vojar, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 4. 3. 2020

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 17. 03. 2020

Prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem svoji Diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením prof. RNDr. Karla Šťastného, CSc. a že jsem uvedla všechny použité publikace a zdroje, ze kterých jsem čerpala. Jsem si vědoma, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla. Jsem si vědoma, že odevzdáním diplomové práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby. Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala mému vedoucímu prof. RNDr. Karlovi Šťastnému, CSc. za ochotný a vřelý přístup. Dále Správě Krkonošského národního parku za praktické rady a spolupráci. Také děkuji své rodině za podporu během celého studia.

Abstrakt

V teoretické části diplomové práce se zabírám Krkonošským národním parkem a jeho obecnými charakteristikami. Dále pak zjišťuji jednotlivé postoje k přírodě a vnímání krajiny jako celek, a její následný vliv na kvalitu života jedince.

Předmětem diplomové práce „Akceptace Krkonošského národního parku mezi obyvateli regionu (okres Trutnov a Semily)“ je dotazníkové šetření metodou CAWI mezi obyvateli vybraných lokalit. V práci zjišťuji názory a celkový vztah k národnímu parku. Kontaktovala jsem dohromady 25 měst a obcí v rámci regionu. Dále jsem oslovila také skupiny, sdružení, zpravodaje, ski areály, které poskytují informace svým čtenářům o dění Krkonošském národním parku. Jednotlivé otázky byly vyhodnocovány ve statistickém systému SPSS. Dále porovnávám vyhodnocená data s ostatními národními parky v ČR a navrhuji zlepšení způsobu ekologické informovanosti v parku.

Hlavním výsledkem práce je zjištění, že respondenti považují národní park za přírodní a kulturní bohatství, které nabízí široké sportovní a sociální zázemí. Míra ochrany přírody a krajiny je pro ně pochopitelná a dostačující. Avšak poměrně velká část respondentů si stěžuje na omezení, které se jich v rámci ochrany týkají. Především jde o omezení ve stavbě rodinných domů či omezení volného pohybu v rámci národního parku a jeho ochranného pásma. Respondenti omezení v parku uznávají, ale omezení přijmout nehodlají. Více preferují uplatnění osobního nebo skupinového hlediska na úkor zájmu celku.

Tato práce bude dále využitelná pro řadu zainteresovaných stran v regionu Krkonoš, především se však počítá s jejím využitím Správou KRNAP v praktické rovině komunikace s veřejností a v budování stabilních vztahů v rámci regionu. V práci bude navržena varianta zlepšení informovanosti pro návštěvníky, kvůli zmírnění negativních vlivů ze stran turistů na národní park.

Klíčová slova: Chráněná území, ochrana přírody, ekologická výchova, dotazník, KRNAP

Abstract

The theoretical part of my master thesis focuses on the Krkonoše Mountains National Park and its general characteristics. Additionally, it determines the different perceptions of nature and landscape as a whole and its effect on a person's quality of life.

The thesis of 'The acceptance of the Krkonoše Mountains National Park amongst the local residents (Trutnov and Semily regions)' is based on a CAWI survey of the residents in these regions. The aim is to explore the opinions and perceptions of the national park. The survey consists of respondents from 25 cities and towns within the specified regions as well as of local associations, reporters and ski centers that provide information about the Krkonoše Mountains National Park. The responses were analysed in the statistical software SPSS. Furthermore, the analysed data was compared to other national parks in the Czech Republic, and improvements to ecological awareness are proposed.

The main finding of the thesis is that respondents perceive the national park as a natural and cultural wealth, which offers space for a wide range of physical and social activities. The extent of nature and landscape protection is reported to be sensible and sufficient. Nonetheless, there is a relatively large proportion of respondents who are unhappy with the restrictions this poses on them. Prevalently, this includes limitations on the construction of family houses or free movement in the park. Respondents recognize the need for these measures but are not willing to accept them. They prefer to satisfy their own or group interests rather than the interest of the park.

This thesis will be valuable to numerous organizations associated with the Krkonoše region. Particularly, the Krkonoše Mountains National Park Administration will be able to use the thesis' findings to support its communication and rapport building with the public in the region. The research recommends how to improve visitors' awareness of nature protection in order to minimize the negative impact they can impose on the park.

Key words: Protected territory, nature preservation, environmental education, survey, KRNAP

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce	3
3	Historie Krkonošského národního parku	4
3.1	Ochrana krkonošské přírody před vyhlášením KRNAP	4
3.2	Vyhlášení KRNAP	4
3.3	Rozvoj instituce.....	5
3.4	Rozpad lesních ekosystémů.....	6
3.5	Obnova parku	6
4	Umístění KRNAP	7
4.1	Vegetační stupně	8
5	Ochrana přírody národního parku	8
5.1	Obecná ochrana přírody a krajiny	8
5.2	Zvláštní ochrana přírody a krajiny	10
5.2.1	Zvláště chráněná území.....	10
5.2.2	Zvláštní druhová ochrana	11
5.3	Nástroje ochrany druhů	12
6	Přeshraniční spolupráce ochrany.....	13
6.1	Instituce evropské spolupráce.....	14
6.1.1	Natura 2000.....	14
6.1.2	Ramsarská úmluva o mokřadech	14
6.1.3	UNESCO.....	15
6.1.4	Projekt CEHEM	15
6.1.5	Europarc Federation	15
7	Antropogenní vliv na biodiverzitu	16
8	Významné krajinné prvky	17
9	Zonace KRNAP	18
9.1	Klidové území	19
10	Cestovní ruch	20
11	Návštěvnost.....	21
11.1	Strážci ochrany přírody	22
12	Enviromentální a proenviromentální chování.....	22
12.1	Enviromentální psychologie.....	22
12.1.1	Enviromentální senzitivita	23
12.1.2	Enviromentální vědomí.....	23

12.1.3	Proenvironmentální chování	24
12.2	Environmentální problémy	24
12.2.1	Faktor vztahu k přírodě a faktor osobnosti	25
12.2.2	Faktor podmínek prostředí	26
12.3	Postoj k přírodě	26
13	Metodika	28
13.1	Popis území	28
13.2	Příprava a návrh dotazníku	28
13.2.1	Oslovené subjekty	28
13.3	Statistické vyhodnocení	29
13.3.1	Kódování odpovědí	29
13.3.2	Software SPSS	29
14	Výsledky	31
15	Diskuse	51
16	Závěr a přínos práce	54
17	Legenda	56
18	Přehled literatury a použitých zdrojů	57
19	Přílohy	61

1 Úvod

Národní parky mají v České republice legislativně nejprísnejší ochranu. Jde o velmi rozsáhlá území s typickým reliéfem a geologickou stavbou, která jsou významná z hlediska ekologického, vědeckého či vzdělávacího. Jejich ochranu upravuje zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Hlavním cílem ochrany národních parků je zachovat a obnovovat přirozená území daných ekosystému.

Krkonošský národní park (KRNAP) patří mezi nejstarší národní parky u nás a kvůli nevhodným zásahům z minulosti si ochranu přímo vyžaduje. Zároveň je ale velmi turisticky atraktivní, roční návštěvnost se pohybuje kolem 11 milionů tzv. „osobo/dní“ a stav stále narůstá. Turisté tu převažují hlavně v zimním období, kdy využívají velkou škálu ski areálů, sjezdovek, hotelů atd. Se zvyšujícím zájmem o návštěvu Krkonoš se vyvíjí tlak na Správu Krkonošského národního parku, která je přímo zodpovědná za chráněné území. Tím vzniká rozpor mezi mírou využívání chráněné krajiny, spokojeností návštěvníků a ochranou přírody a krajiny jako národního bohatství. V této práci se budu snažit objasnit, co preferují místní obyvatelé a zda jsou ochotni respektovat omezení a pravidla z důvodů ochrany přírody.

Turistika může mít spoustu podob. V Krkonošském národním parku převažuje z velké části turistika pěší, která je nejšetrnější k životnímu prostředí. V rámci ochrany je však nutné, chovat se dle návštěvního řádu, který je variabilní podle toho, v jaké zóně se právě turista nachází. Správa národního parku opravuje a udržuje turistické trasy, pokud vedou po území majetku státu. Dalším důvodem pro návštěvu parku může být cykloturistika. Ta je možná pouze na přesně vyznačených cyklotrasách, kterých je v parku 437,5 km. Dalším z hlavních důvodů návštěvy parku je lyžování. Svazky měst a obcí oblasti Krkonoše udržují něco kolem 600 km běžeckých tras. Také se tu vyskytují desítky sjezdových tratí a trasy pro skialpinismus. V teplých měsících je v národním parku velmi vyhledávané vodáctví. Sjíždění řeky Labe je povoleno pouze tehdy, když je průtok z přehradní nádrže vyšší než 9 m³ / sec. (Správa KRNAP 2018). Míru využívání nabízených služeb zjišťuji v této práci.

V důsledku velkého množství nabízených služeb jsou Krkonoše opravdovým lákadlem. Cestovní ruch s sebou přináší řadu pracovních a podnikatelských příležitostí ale zároveň může negativně ovlivnit život místních obyvatel. Správa Krkonošského národního parku má za cíl vyvážit tyto dva aspekty a definovat tzv. únosnou míru turismu a rekreace, která nemá destruktivní vliv na funkci či vzhled krajiny. Proto tato práce zaměřuje svou pozornost na místní obyvatele a jejich názor na míru turismu, práci Správy národního parku a na celkový vztah a postoj k národnímu parku.

Správa Krkonošského národního parku je příspěvková organizace zřízena Ministerstvem životního prostředí ČR. Jejím cílem je zlepšit či uchovat přírodní prostředí a podpořit tak širokou škálu jeho funkcí. Strukturu Správy lze rozdělit do 4 základních odborů, přičemž každý odbor vykonává funkci samostatně.

Odbor péče o národní park – spravuje hospodaření v lesích a lesních porostech včetně lesních cest a staveb určených k lesnímu hospodářství. Také vykonává inspekční dohled a udržuje turistické cesty. Vede systematický průzkum a monitoring vývoje přírody.

Odbor státní správy – zahrnuje činnosti dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Také řeší stavební činnosti v rámci parku, odpady, lesní i vodní hospodářství a ekologické újmy. Vyřizuje závazná stanoviska a ukládá správní rozhodnutí.

Odbor vnějších vztahů – poskytuje služby pro veřejnost, kam patří redakce časopisu Krkonoše, spravuje Krkonošská muzea a poskytuje výchovné environmentální programy, přednášky, letní tábory a exkurze.

Odbor vnitřních věcí – má na starosti financování veškerých činností v rámci Správy Krkonošského národního parku. Spravuje a chrání majetek a vykonává investiční činnosti (Správa KRNAP 2010).

Správa KRNAP využívá dotační programy z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Mnohé žádosti cílí na usměrňování cestovního ruchu. Například projekt “ Usměrnění návštěvnosti vzhledem k zájmům ochrany přírody“. Jiné projekty mají za cíl zlepšit stav turistických cest nebo nastavit efektivnější systém péče k ochraně druhů. Projekty jsou z velké části spolufinancované Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.

Momentálně probíhá realizace projektu, který má za cíl obnovu či vznik nových tokanišť pro tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*). Projekt „Obnova samořídících funkcí lesních ekosystémů KRNAP v podmínkách trvající emisní zátěže a Krkonoško-jizerskohorská populace tetřívka obecného“ se opírá o Evropský fond pro regionální rozvoj, Operační program Životní prostředí a jeho úkolem je podpořit vytvořením umělého bezlesí výskyt tetřívka.

Jedním z dalších projektů, který se nyní realizuje, je Strategické plánování rozvoje regionu Krkonoše, předmětem projektu je zlepšit sounáležitost Svazku měst a obcí Krkonoše v oblasti strategického plánování. Tím se primárně podpoří konkurenceschopnost v regionu. Tento projekt je financován z Operačního programu Zaměstnanost, prioritní osa 4, a z Evropského sociálního fondu.

Naopak Správa KRNAP se snaží podpořit místní obyvatele regionu v péči o hodnotné porosty. Poskytuje finanční příspěvky nájemníkům či vlastníkům na území Krkonošského národního parku, včetně jeho ochranného pásma. Podmínkou je, že žadatel musí obhospodařovat trvalé travní porosty na území národního parku s výměrou 0,4 ha až 5 ha včetně. V roce 2017 bylo celkem 162 takových žadatelů, kteří o příspěvek požádali na péči o cenné porosty v KRNAP v Programu péče o krajinu. Na základě kontrol bylo finančně podpořeno 157 žadatelů. Celkový příspěvek činil 792 740,86 Kč (Správa KRNAP 2010).

2 Cíl práce

Cílem této práce je shrnout a strukturovat informace o Krkonošském národním parku. Následně zjistit dotazníkovou formou, jaký mají obyvatelé regionu Krkonoš, resp. okresů, na jejichž území leží Krkonošský národní park, vztah a postoje k národnímu parku. Získaná data budou vyhodnocena a výsledky interpretovány ve vztahu k jednotlivým otázkám v dotazníku. Práce bude využitelná pro řadu zainteresovaných stran v regionu Krkonoš, především se však počítá s jejím využitím Správou KRNAP v praktické rovině komunikace s veřejností a v budování stabilních vztahů v rámci regionu.

3 Historie Krkonošského národního parku

3.1 Ochrana krkonošské přírody před vyhlášením KRNAP

K prvnímu výraznějšímu narušování krajiny, proti kterému zasahoval stát, došlo kolem roku 1903. Největší problematikou ochrany přírody a krajiny byl nadměrný sběr rostlin, který přímo souvisel se zvyšujícím se turismem. Proto bylo nutné vydat první zákonný předpis o ochraně přírody. O rok později zřídil Jan Nepomuk František Harrach soukromou rezervaci, a to konkrétně na Strmé stráni, která se nachází nad Labským dolem. Spolu s tím nařídil lesnickému personálu, aby jeho členové střežili území rezervace. Roku 1919 vznikla vyhláška, která chránila horské květeny, a její porušení bylo velmi přísně trestáno. Viníkům hrozila pokuta až 200 tehdejších korun nebo vězení (Bašta 2013).

První oficiální návrh na vyhlášení národního parku podal 30. dubna 1923 prof. František Schustler, který byl mimo jiné i zakladatel geobotaniky. Uvědomoval si, že je zapotřebí chránit území jako celek, a že jen tak ochrání druhovou diverzitu. Provedl i úpravy turistických tras a navrhoval financování ochrany přírody a krajiny.

Po 2. světové válce a odsunu původního německého obyvatelstva zůstalo mnoho pozemků opuštěno. Pozemky byly osázeny smrkovými monokulturami nebo spontánně zarostly náletem rostlin. Češi tehdy neměli zájem o tradiční hospodářství.

Velký průlom nastal v roce 1952, kdy bylo vyhlášeno 8 státních přírodních rezervací (SPR) a nastala první etapa vzniku Krkonošského národního parku. Přírodní rezervace bylo možné rozdělit do dvou základních skupin: rezervace úplné (SPR Kotelní jáma, SPR Pančická louka, SPR Labský důl, SPR Úpská rašelina, SPR Obří důl, SPR Černohorská rašelina) a rezervace částečné (SPR Západokrkonoská a SPR Východokrkonoská). Úplné rezervace se ponechaly přirozenému vývoji a nesmělo se do nich zasahovat a v obou rezervacích částečných bylo povoleno pouze vysokohorské zalesňování. Nicméně v následujících letech posiloval těžební průmysl a hora Medvědin v Západokrkonoské SPR byla kompletně provrtána pětipatrovým uranovým dolem. Dále posílil i rudný průmysl a ten zasáhl nejvíce Úbočí Sněžky v SPR Obří důl (Bašta 2013).

3.2 Vyhlášení KRNAP

(1963 – 1973)

První územně plánovací dokument v regionu byl přijat v roce 1962. Ten sice konkrétně neupravoval ochranu přírody a krajiny v území, ale stanovil samotný vznik národního parku, viz Obrázek 1. Tehdejší ředitel parku Miroslav Klapka toho roku začal budovat Správu KRNAP, která sídlila ve Vrchlabí. Správa KRNAP začala úzce spolupracovat s Horskou službou. Kolem roku 1967 výrazně vzrostl počet placených strážců parku a vznikaly ochranné obvody jejich působení. V těchto letech také vznikl populárně naučný časopis Krkonoše pod vedením Jiřího Sehnala (Správa KRNAP 2010).

Typické pro Krkonošskou přírodu jsou luční enklávy. Ve strmých oblastech parku se od roku 1967 usazovalo stále více kolonistů, kteří začali hospodařit, a tím došlo k vykácení tehdejšího lesa. Díky chovu dobytka, který spásal veškerý zbylý porost, došlo

Od roku 1979 do roku 2018 se Správě KRNAP podařilo získat členství v Mezinárodní unii pro ochranu přírody (IUCN). Vlivem toho se začalo více dbát na udržení druhové biodiverzity a vznikaly genofondové zahrady a záchranné chovy tetřeva hlušce, jejímž cílem byla následná introdukce do přírody (Flousek et al. 2015).

3.4 Rozpad lesních ekosystémů

(1974 – 1989)

Hlavními příčinami narušení lesního porostu byly elektrárny tzv. Černého trojúhelníku na pomezí Československa, Polska a také východního Německa (tehdejší NDR), kvůli kterým došlo k dálkovému přenosu sirných emisí. Muselo být zahájeno měření koncentrace oxidu siřičitého na území Labské louky. Všechny poškozené stromy, které zasahovaly i do rezervací, se vytěžily metodou holoseče.

Další činitel, který se velmi podílel na zničení lesních ekosystému, bylo přemnožení obaleče modřínového (*Zeiraphera diniana*). Ten napadá stromy, které jsou ve větší míře pod imisním stresem. Správa KRNAP to řešila radikálně plošným postřikem za pomoci letadla. Od roku 1984 se začal rozmáhat i lýkožrout smrkový (*Ips typographus*), který především napadá smrkové monokultury.

Díky zhoršenému stavu lesních ekosystémů byl Krkonošský národní park koncem roku 1984 zařazen generálním shromážděním IUCN mezi 12 nejohroženějších národních parků světa (Lonsdale et al. 2008).

3.5 Obnova parku

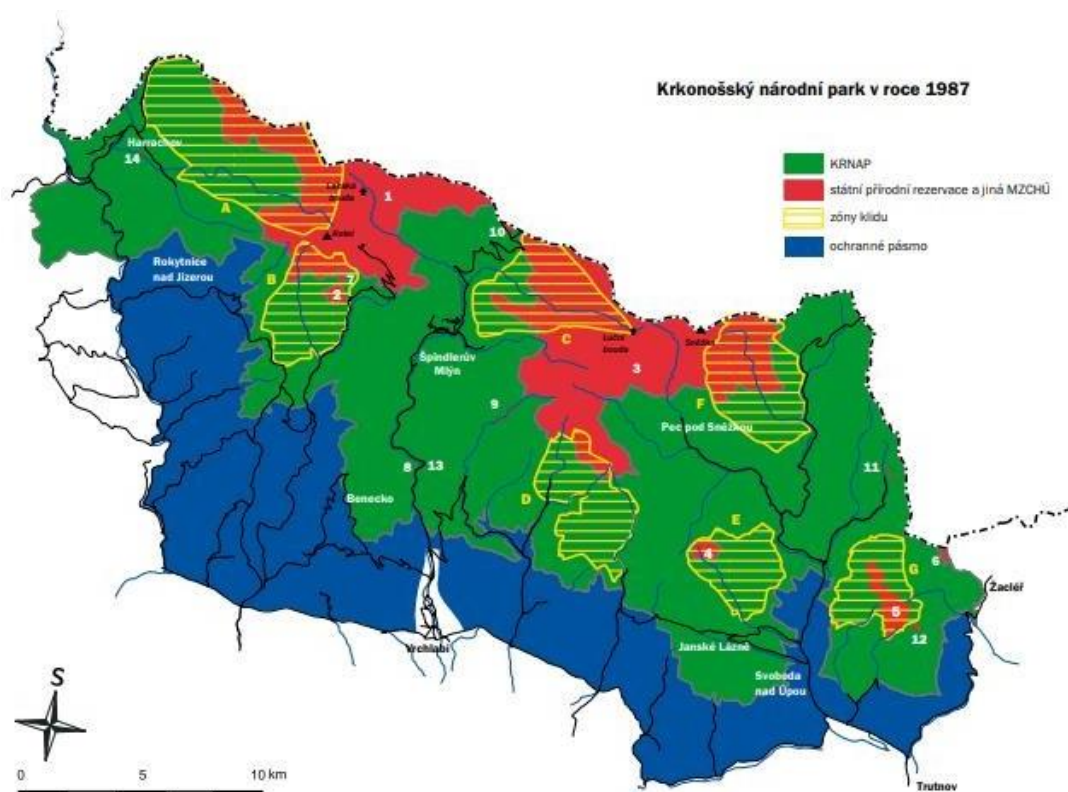
(1990 – 2013)

Porevoluční období přineslo do Krkonošského národního parku hned několik zásadních změn. Správa KRNAP se rozhodla rozdělit národní park do tří hlavních zón, které byly odstupňované dle přísnosti. I. zóna se rozkládala na území 4 400 ha a najdeme v ní relativně nedotčené ekosystémy, a na tomto území byly podmínky užívání nejpřísnější. Ve II. zóně je povoleno pouze hospodaření s cílem postupného návratu k přírodnímu stavu. Rozloha je 4 000 ha a nachází se v ní oblasti pozměněné člověkem. Do III. zóny národního parku, která se rozkládá na ploše 27 900 ha, zařazujeme obydlená území a výrazně pozměněné ekosystémy. Dále byl také definovaný ochranný pás kolem celého parku, do kterého zasahují intravilány obcí a některé lyžařské areály hlavně v místech Harrachov, Vítkovice, Pec pod Sněžkou a Špindlerův Mlýn.

Další pomoc obnovy lesů přišla v podobě regulace pobytu na území národního parku, úpravě návštěvního řádu a omezení automobilové dopravy. Jedním z hlavních dokumentů, který stanovují strategické cíle ochrany přírody a krajiny, se stal Plán péče o KRNAP a jeho ochranné pásmo, viz Obrázek 2. Momentálně probíhá druhý Plán péče, který je situován do roku 2020. Ten si dává za cíl především; udržet celistvost a spojitost ekosystémů, zachovat a podporovat druhovou diverzitu, trvale udržitelný rozvoj obcí a obnovu lesů (Bartoš 2016).

V 90. letech začala Správa KRNAP spolupracovat s polským národním parkem KPN (Karkonoski Park Narodowy) a později vznikla roku 1993 první přeshraniční

biosférická rezervace na světě Krkonoše/Karkonosze. Tato rezervace ochraňovala vybrané lokality rašelinišť. Lokality na České straně, jako Úpské a Pančavské rašeliniště a Labská louka byly roku 1993 zařazené na seznam Ramsarské úmluvy o ochraně světově významných mokřadů (Správa KRNAP 2016).

Obrázek 2: Krkonošský národní park v roce 1987

4 Umístění KRNAP

Krkonošský národní park na své rozloze 550 km², včetně ochranného pásma a na polské straně Krakonoski Park Narodowy o rozloze 56 km² je chráněné území, kde se nachází velké množství vzácných druhů jak živočichů, tak i rostlin. Je to dáno také tím, že příroda Krkonoš má velmi rozmanité geologické podloží, které určují zejména krystalické břidlice (svory, kvarcity) a krkonošská žula. Proto v ní můžeme najít spoustu rozmanitých biotopů. Od roku 1992 patří Krkonoše do mezinárodní sítě biosférických rezervací UNESCO v rámci programu Člověk a Biosféra. Předmětem ochrany jsou například severská rašeliniště na hřebenech hor, které jsou zařazené mezi mokřady a mají mezinárodní význam v rámci Ramsarské úmluvy. Díky své mimořádné poloze jsou Krkonoše nejvyšším hercynským pohořím v čele s nejvyšší horou Sněžkou (1 603,3 m. n. m.) a považují se za ostrov Arktidy uprostřed Evropy. Kolem Krkonoš nalezneme jen rozsáhlé nížiny Německa a Polska (Správa KRNAP 2016).

4.1 Vegetační stupně

KRNAP můžeme rozdělit do 4 základních vegetačních stupňů dle nadmořské výšky

- **Submontánní neboli podhorský stupeň** (400–800 m. n. m.) se rozkládá na 50 % z celkové rozlohy parku. Původními porosty v této oblasti byly listnaté stromy, jako jsou olše šedá (*Alnus incana*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*) nebo javor klen (*Acer pseudoplatanus*). Tyto porosty byly však v době kolonizace vykáceny či vytěženy a místo nich byly vysázeny smrkové monokultury, jejichž sazenice byly dováženy z Rakouska. Rakouský smrk, který je geneticky zvyklý na jiné mikroklima, narušuje nynější krajinu. Je to hlavně dáno jeho náchylností k povětrnostním podmínkám a kalamitním škůdcům. V dnešní době se listnaté porosty zachovaly pouze kolem řek, potoků nebo v údolích.
- **Montánní neboli horský stupeň** (800 – 1 200 m. n. m.) se nachází na svazích Krkonoš a zaujímá 40 % z celkové rozlohy parku. Původně bylo toto území porostlé horskými smrkovými lesy, ty však v 18. století byly taktéž vykáceny a místo nich jsou tu bezlesé horské louky. Najdeme zde vzácné druhy rostlin, jako například prasetník jednoúborný (*Hypochaeris uniflora*), prhu arniku (*Arnica montana*) nebo zvonek český (*Campanula bohemica*).
- **Spodní alpínský stupeň** (1 200 – 1 450 m. n. m.) zaujímá 9,3 % z celkové rozlohy a najdeme zde už jen traviny, byliny, keříčky a keře. Je to území, kde se nachází nejčinnější biotopy s kuklíkem horským (*Geum montanum*) nebo koniklecem alpínským bílým (*Pulsatilla alpina subsp. Austriaca*), které můžeme najít na smilkových loukách a severských rašeliništích. Takové území vzniklo díky dřívějšímu ledovci, který se nacházel nad horní hranicí lesa.
- **Svrchní alpínský stupeň** (1 450 – 1 603 m. n. m.), který nalezneme jen na vrcholcích hor, tvoří 0,7 % z celkové rozlohy. Kvůli tvrdým podmínkám zde nalezneme nízké dřeviny, mechy a lišejníky (Správa KRNAP 2018).

5 Ochrana přírody národního parku

Ochrana v Krkonošském národním parku podléhá zákonu č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Tento zákon rozlišuje ochranu na několika úrovních:

5.1 Obecná ochrana přírody a krajiny

- **Obecná ochrana území** – zahrnuje celé území České republiky a uvádí zákonné vymezení chování k přírodě. Tato úprava se zrcadlí i v nástrojích jako jsou:
 1. **Územní systém ekologické stability** – v zákoně 114/1992 Sb. § 3 definován jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které mají za úkol udržet přírodní rovnováhu v krajině. V rámci KRNAP územní systém řeší pro nadregionální a regionální stupeň technicky podklad „ÚTP NR-R ÚSES ČR“. Místní území zpracovávají jednotlivé obce.
 2. **Významné krajinné prvky** – v zásadě jde o území s malým rozsahem, s rozlohou od 1 aru do 10 ha. Jsou specifikovány jako „ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability.“ Krajinné prvky (KP) lze rozdělit do dvou základních kategorií. První jsou tzv. krajinné

prvky ze zákona. Tam patří hlavně veškeré lesy, rašeliniště, rybníky, toky a údolí nivy. Druhý typ jsou tzv. registrované krajinné prvky, které lze vyhlásit na žádost u příslušného orgánu ochrany přírody. Žádost může podat kdokoliv a rozhodnutí se projednává s vlastníky dotčených pozemků. Jedná se o část krajiny, která vytváří krajinný ráz a napomáhá k ekologické stabilitě a přispívá svou hodnotou do krajiny. Můžou to být například remízky, mokřady, nerosty či zkameněliny, ale i historické parky a zahrady. KP mají zprísněnou ochranu. Na území KRNAP nalezneme pět registrovaných krajinných prvků. Jde o Čertův Mlýn, Cedron, jeskyně ve Štěpanické Lhotě, prameny Babského potoka a Třešňovka, viz Tabulka 1. Momentálně neplánuje Správa KRNAP vyhlášovat další KP (AOPK ČR 2019).

Název	Obec	Katastrální území	Rozloha v ha
Čertův Mlýn	Vrchlabí, Horní Branná	Vrchlabí, Horní Branná	4,0432
Cedron	Benecko	Mrklov, Horní Štěpanice, Dolní Štěpanice	3,2185
Jeskyně ve Štěpanické Lhotě	Benecko	Horní Štěpanice	1,1382
Prameny Babského potoka	Trutnov	Babí	11,5450
Třešňovka	Horní Maršov	Horní Maršov	1,0239

Tabulka 1: Registrované Významné krajinné prvky v KRNAP.

3. **Krajinný ráz** – je kulturní, přírodní a historická krajina určitého území, která je chráněna před činností snižující její přírodní hodnotu. Jakékoliv zásahy do této krajiny jsou povoleny pouze s ohledem na vzácnou krajinu a podmínkou je zachování všech KP, kulturních dominant a chráněných území. Krajinný ráz, který je typický pro území Krkonoš, je tvořen zejména mozaikou přírodních, kulturních a přírodě blízkých kultur.
 4. **Přírodní parky** – často využívané jako rekreační funkce krajiny. Přírodní parky (PřP) zřizují krajské úřady danou vyhláškou. V rámci vyhlášení definují i omezující činnosti, které by mohly narušit či poškodit krajinný ráz. V minulosti byly PřP vymezeny pod názvem klidové oblasti. Platností nového zákona se změnil název těchto oblastí, ochrana však zůstala stejná (Správa KRNAP 2010).
 5. **Přechodně chráněné území** – v tomto území se nachází dočasný či nepředvídatelný výskyt nějakého vzácného úkazu. Především se jedná o rostlinné či živočišné druhy, nerosty nebo paleontologické nálezy. V KRNAP se přes zimu uzavírá několik cest, které vedou skrz prezimovací obůrky pro jelení zvěř.
- **Obecná ochrana druhů** – taková právní úprava se vztahuje na veškerou faunu a floru na území České republiky. Chrání jí před poškozením, odchytem nebo

sběrem, které by mohlo vyvolat degeneraci nebo zánik populace. V ČR fungují i instituce, jež pomáhají zraněným či jinak hendikepovaným jedincům – záchranné stanice. Záchranné stanice se snaží vyléčené živočichy pustit zpět do přirozené krajiny. Také vzdělávají širokou veřejnost o první pomoci a předcházení zranění konkrétních druhů.

Pod obecnou ochranu druhů spadá i ochrana volně žijícího ptactva, která dále upřesňuje i směrnice o ptácích v NATURA 2000. Ta se vztahuje na všechny členské státy Evropské unie. Ptactvo na tomto území se nesmí záměrně usmrcovat, vyrušovat, a to zejména během rozmnožování.

Také ochrana dřevin rostoucí mimo les (která neplní funkci lesa) je specifikována v zákoně číslo 114/1992 Sb. § 7. Ke kácení dřevin je nutné mít souhlas obecního úřadu v místě kácení. Zákon také ukládá vlastníkům povinnost k péči o dřeviny.

- **Obecná ochrana neživé části přírody a krajiny** – tato ochrana se specializuje na nerosty, paleontologické nálezy a jeskyně. V KRNAP se nacházejí jeskyně menších rozměrů, které jsou specifické pro svou mřížkovitou a lamelovitou strukturu. Takové struktury vznikají pomocí vyvětrávání křemitých poloh ve stěnách (Správa KRNAP 2010).

5.2 Zvláštní ochrana přírody a krajiny

Je to jeden z nejvýznamnějších nástrojů ochrany přírody a krajiny. Specifikuje a zpřisňuje svoji ochranu na konkrétních územích.

5.2.1 Zvláště chráněná území

Všechna tato území jsou vyhlášena a evidována v ústředním seznamu ochrany přírody, která spadá pod Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR 2019). Zvláštní ochrana se týká dvou typově odlišných území, dle jejich velikosti.

- **Velkoplošná** – patří sem hlavně národní parky, viz Tabulka 2: Národní parky ČR, rok vyhlášení a rozloha při celkové rozloze 1 195 km² a chráněné krajinné oblasti (CHKO) o rozloze 10 761,11 km².

Národní park	Rok vyhlášení	Rozloha v ha
Krkonošský národní park	1963	36 300
Národní park Podyjí	1991	6 300
Národní park Šumava	1991	69 000
Národní park České Švýcarsko	2000	7 900

Tabulka 2: Národní parky ČR, rok vyhlášení a rozloha

- Maloplošná – na území ČR se nachází 2 353 takových územích o celkové rozloze 993,3 km² v kategoriích: národní přírodní rezervace, národní přírodní památka, přírodní rezervace a přírodní památka. Chrání cenné lokality v krajině. V rámci KRNAP najdeme 6 přírodních památek, viz Tabulka 3, které jsou v kompetenci Správy KRNAP (AOPK ČR 2019).

Pořadí	Přírodní památka	Předmět ochrany
1	Slunečná stráň	Komplex dřevin, rašelinné a slatinné louky, výskyt chráněných druhů
2	Lom Strážné	Lesní květena, výskyt chráněných a ohrožených druhů rostlin, jeskyně
3	Herlíkovické štoly	Historická důlní díla, zimoviště pro netopýry a bezobratlé
4	Labská soutěska	Řečiště toku Labe, ráz krajiny
5	Anenské údolí	Významná lokalita šafránu bělokvětého (<i>Crocus albiflorus</i>), ochrana mokřadů kvůli rozmnožování obojživelníků
6	Sklenářovické údolí	Podhorské a horské louky, chráněné a ohrožené rostliny, krajinný ráz

Tabulka 3: Přírodní památky v území KRNAP.

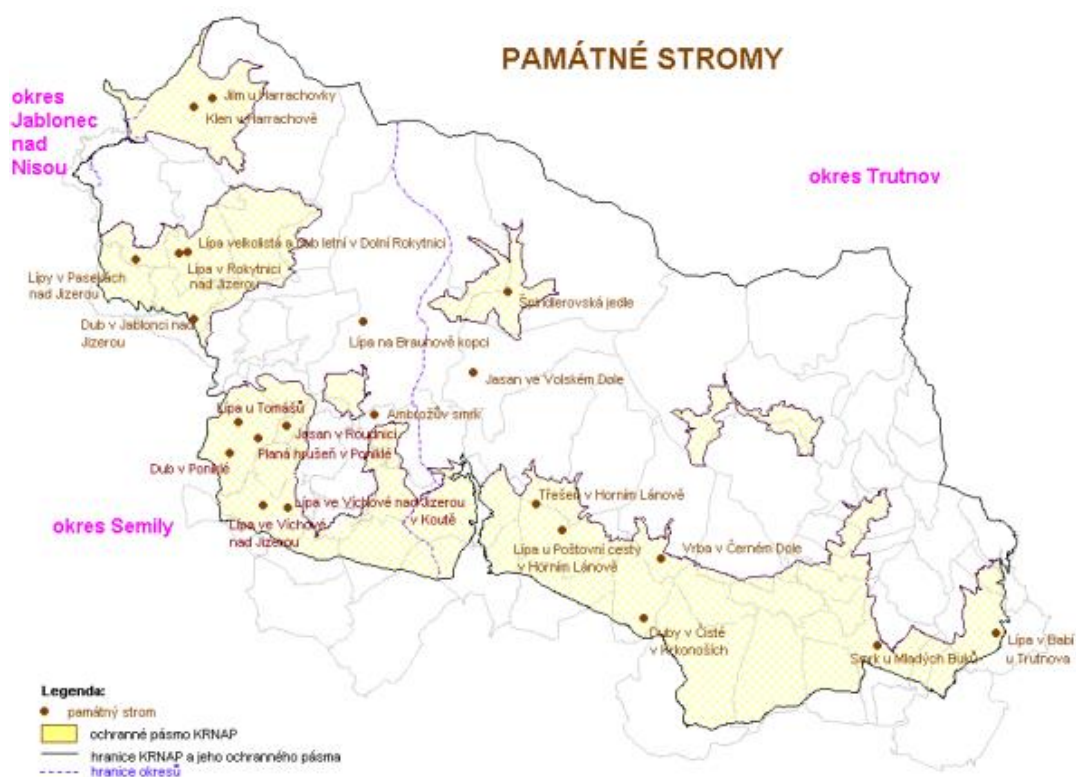
5.2.2 Zvláštní druhová ochrana

Do této kategorie patří druhy, které se u nás vyskytují přirozeně, avšak velmi vzácně nebo mají ohrožený charakter. Cílem ochrany je zachování druhové biodiverzity, a proto mají takové druhy zpřísněnou ochranu. Tato ochrana se vztahuje na každého jednotlivce zvlášť, na jejich vývojová stádia a výrobky z nich. Dělíme je do tří kategorií dle stupně ochrany, které jsou stanoveny Ministerstvem životního prostředí:

- Ohrožené – druhy, které mají trvalý charakter, ale jejich populace je na dlouhodobém ústupu. Na území KRNAP nalezneme ohrožené rostliny jako třeba oměj šalamounek (*Aconitum plicatum*), plavuník zploštělý (*Diphasiastrum complanatum*), rosnatka okrouhlostá (*Drosera rotundifolia*), všivec lesní (*Pedicularis sylvatica*) atd.
- Silně ohrožené – druhy, u kterých můžeme prokazatelně potvrdit trvalý ústup, jde hlavně o psineček skalní (*Agrostis rupestris*) nebo lepnici alpskou (*Bartsia alpina*)
- Kriticky ohrožené druhy – druhy velmi ohrožené, vyskytují se pouze na několika lokalitách. V rámci KRNAP to je například hvozdík pyšný alpský (*Dianthus speciosus*) (Flousek et al. 2015).

Z důvodů zdokumentování světových, národních i místních ztrát či úbytku biodiverzity druhů, jsou vedeny tzv. Červené seznamy. Zde najdeme soupis všech ohrožených druhů rostlin a živočichů, které jsou řazené do úrovně dle stupně ochrany. Tuto klasifikaci zajišťuje IUCN. Podle seznamů jsou zhotoveny Červené knihy, které slouží jako vědecký a informační zdroj i pro širokou veřejnost. Vedle Červených seznamů jsou ještě Černé seznamy, které evidují vyhynulé taxony. Damohorský et al. (2003) ve své práci zmiňuje i tzv. Modré knihy, ve kterých nalezneme seznamy zachráněných druhů.

Mezi zvláště chráněné druhy řadíme i památné stromy. Jedná se o dřeviny, které svými vlastnostmi umocňují svou jedinečnost či vzácnost. Jejich mimořádná hodnota může spočívat ve věku či velikosti. Jejich hodnota však může mít i kulturní, estetický nebo duchovní charakter. Ústřední seznam ochrany přírody vedený AOPK ČR momentálně eviduje kolem 5 300 jedinců v celé ČR. Vedle samotných solitérů lze také vyhlásit ochranu i pro stromořadí a větší skupiny dřevin, takových se eviduje 25 200. Nejčastější druhy domácích chráněných dřevin jsou duby, lípy, jasanů a buky. Z cizokrajných druhů jsou to hlavně jírovce, jinyany a platany (Chobot et Němec 2017). V rámci KRNAP, včetně ochranného pásma je zaregistrováno 25 těchto stromů z toho 3 ks v území národního parku a 22 ks v jeho ochranném pásmu. Jde o 3 jehličnany (1 jedle a 2 smrky) a 22 listnáčů (10 lip, 5 dubů, 2 jasanů, jilm, hrušeň, javor, třešeň a vrba). Podle Obrázek 3 je patrné, že 9 ks najdeme v okrese Trutnov a 16 ks na území okresu Semily (Správa KRNAP 2010).

Obrázek 3: Památné stromy na území KRNAP a jeho ochranného pásma.

5.3 Nástroje ochrany druhů

Nástrojem ochrany druhů jsou Záchranné programy, které obsahují veškerý souhrn opatření pro zamezení negativní faktorů na ohrožené druhy. Nezbytnou součástí programu je důkladný monitoring všech populací druhu a následný výzkum. Principy záchranných programů shrnuje Konceptce záchranných programů a programů péče zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů v České republice, která byla přijata Ministerstvem životního prostředí v roce 2014 (MŽP 2014). Konceptní dokumentem jsou také programy péče, které mají za cíl udržitelný výskyt taxonů a zamezení konfliktů s činností člověka. Dalším cílem je zamezení ekonomických škod a snížení těchto rizik.

Mezi krátkodobé projekty patřily i záchranné chovy. V KRNAP probíhala záchrana především tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*), křepelky polní (*Coturnix coturnix*), holuba doupňáka (*Columba oenas*), sýce rousného (*Aegolius funereus*) a jeřábka lesního (*Bonasa bonasia*). Bohužel ne všechny záchranné programy mají příznivé výsledky. Přírodní park Slunečná stráň v národním parku je jedno ze dvou území, kde se vyskytuje hořeček ladní pobaltský (*Gentianella c. baltica*) a hořeček žlutavý (*Gentianella lutescens*). Od roku 2005 jsou tyto rostliny v záchranném programu, ale i přes velké úsilí dochází stále k poklesu populací. Jedním z hlavních důvodů je vyžírání semínek ze stran blanokřídlého hmyzu (MŽP ČR 2014).

Další nástroj pro podporu chráněných druhů najdeme prostřednictvím dotační politiky. V období 2009–2014 byl vyhlášen program Malé grantové schéma Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy II, který podpořil EHP fond. Celkem se podpořilo 34 chráněných druhů v celkové částce 53 mil Kč (MŽP ČR 2017).

Důležitý vliv na ochranu druhů má i dobrá informovanost, environmentální vzdělávání, osvěta a výchova.

6 Přeshraniční spolupráce ochrany

Vývoj systému chráněných území v Evropě vede k lepší spolupráci mezi správami národních parků v různých zemích. Velký vliv na to má i skutečnost, že taková spolupráce je vyžadována zejména mezi přeshraničními národními parky. Země jako jsou Francie, Itálie, Švýcarsko, Německo, Polsko, Ukrajina a koneckonců i Česká republika spolupracují na úrovni správy a organizace parků (Stumbea 2007).

Nejvýznamnější evropská federace přírodního a kulturního dědictví je Europarc. Ta usiluje o zlepšení Správy chráněných oblastí v celé Evropě prostřednictvím mezinárodní spolupráce. Mezi hlavní cíle patří podpora různorodosti v krajině, ochrana druhů a celých ekosystémů. Mezi programy patří i Transboundary Parks – following Nature's Design, který po splnění určitých pravidel podporuje právě přeshraniční národní parky. V roce 1990 do Federace Europarc vstoupily i Krkonošský národní park a Karkonoski Park Narodowy. Později roku 2004 získaly certifikát jako vzorové přeshraniční spolupráce v Evropě a zapsaly se tak mezi jedenáct parků, které kvalitativně dosahují takové úrovně. Další národní parky s takovouto certifikací nalezneme v Tabulce 4 (EuroPark Federation 2020).

	Název	Země	Území
1	Národní park Šumava	Německo – Česká republika	Bavorský les, Český les
2	Národní park České Švýcarsko	Německo – Česká republika	Krušné hory
3	Národní park Podyjí	Rakousko – Česká republika	Moravské pole
4	Národní park Neusiedler See	Rakousko - Maďarsko	Neziderské jezero

5	Krkonošský národní park	Polsko – Česká republika	Hercynské pohoří
6	Národní park Scarpe - Escaut	Belgie – Francie	Přírodní park Hainaut
7	Národní park Maas - Schwalm-Nette	Německo – Nizozemí	Provincie Limburg
8	Národní park Julské alpy	Slovinsko - Itálie	Alpy
9	Národní park Binntal	Itálie - Švýcarsko	Údolí Binntal
10	Národní park Pasvik - Inari	Finsko – Rusko – Norsko	Údolí řeky Pasvik
11	Oulanka & Paanajarväre národní park	Rusko - Finsko	Koillismaa

Tabulka 4: Certifikované přeshraniční národní parky v Evropě

6.1 Instituce evropské spolupráce

6.1.1 Natura 2000

Do soustavy Natura 2000 spadají dva typy území. Jednak jsou to ptačí oblasti, ale také evropsky významné lokality (EVL). V KRNAP nalezneme oba typy, které se vzájemně překrývají. Předmětem ochrany se staly stanoviště, především polopřirozené louky, vzácné rostliny a živočichové. Natura 2000 chrání pestrou přírodu, a to zejména ve 3. zóně KRNAP, ale také v jeho ochranném pásmu. Celé území je deklarováno jako ornitologicky významné a najdeme v něm například čápa černého (*Ciconia nigra*), tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*), chřástala polního (*Crex crex*), sýce rousného (*Aegolius funereus*), datla černého (*Dryocopus martius*) atd. Hlavním cílem ochrany ptactva je zachování a případná obnova významných lokalit pro jednotlivé druhy ptáků. V roce 2017 bylo také zaznamenáno 6 páru sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*), který patří mezi kriticky ohrožené druhy (Melcerová 2018).

6.1.2 Ramsarská úmluva o mokřadech

Ramsarská úmluva slouží k ochraně všech typů mokřadů na celém světě. Každá ze zainteresovaných stran je povinna zařadit alespoň jeden typ mokřadu do „Seznamu mokřadů mezinárodního významu“ (tzv. List of Wetlands of International Importance) a definovat jeho ochranu a využití. Takové mokřady musí splňovat přísná kritéria a jejich význam musí být prokazatelný z hlediska ekologie, botaniky, limnologie, hydrologie nebo zoologie. Momentální počet významných mokřadů ve světě je 1 995 s rozlohou 192 mil. ha (AOPK ČR 2019).

V České republice najdeme 14 takto významných mokřadů, za které zodpovídá MŽP. Český ramsarský výbor funguje jako poradní orgán a skládá se ze zástupců MŽP, pracovníků státní ochrany přírody, zástupců nevládních organizací a pracovníků ve vědeckých a výzkumných sférách. V rámci zpřísnění ochrany je veden také Seznam ohrožených mokřadů, kde se uvádí mokřady, u kterých dochází ke změnám jejich charakteru a hrozí tím jejich zničení.

V oblasti Krkonošského národního parku najdeme ohrožené mokřady a rašeliniště, které dlouhodobě mizí z důvodu nedostatku vody a neschopnosti jejího zadržení. V důsledku toho může dojít ke změně společenstev, která rašeliny či mokřady využívají. Taková společenstva buďto pomalu zanikají nebo se přesouvají. Nejvíce mokřadů je na západní a východní straně Krkonoš. Úpské rašeliniště, Labská louka a Pančavská louka jsou z hlediska ochrany přírody nejdůležitější. Momentálně Správa KRNAP navrhuje projekt pro jejich záchranu.

6.1.3 UNESCO

Jde o odbornou organizaci, která spadá pod OSN. Tehdejší Československo patřilo k jejím zakládajícím členům. Ovšem po osamostatnění se Česká republika musela 1. června 1994 stát opět jejím členem. Hlavním poradním orgánem je tzv. Česká komise pro UNESCO, která zprostředkovává styk národních institucí s UNESCO. Komise je složena z 50 členů, kterou tvoří zástupci jednotlivých ministerstev, významných i vládních institucí.

V roce 1971 byl zahájen program Člověk a biosféra s cílem zlepšit vztahy mezi životním prostředím a lidmi. V rámci tohoto programu se spustil dlouhodobý ekologický monitoring, do kterého se zapojila i Správa Krkonošského národního parku. Jde o výzkumnou činnost, která má za cíl efektivně získat, vyhodnotit vědecké poznatky podporující ochranu životního prostředí. Správa KRNAP vykonává svou aktivitu na dvou projektech v rámci programu Člověk a biosféra. První je projekt definovaný jako „Vliv lidské činnosti na horské a tundrové ekosystémy“ Druhý je „Biosferické rezervace“ (ochrana přírodních oblastí a genetického materiálu, který obsahují) (SPRAVA KRNAP 2018).

6.1.4 Projekt CEHEM

CEHEM je zkratkou pro Centre for Management and Restoration of the Biodiversity of Disturbed Ecosystems of the Hercynian Mountains. Jde o projekt, který vznikl v roce 1994 na popud evropského zasedání MAB (dle programu MAB – Člověk a biosféra). Tento projekt sídlí v Krkonoších a vznikl kvůli výstavbě koordinačního centra pro management a rekultivaci celé biodiverzity narušených ekosystémů hercynských pohoří. V současné době neprobíhají žádné aktivity (Správa KRNAP 2010).

6.1.5 Europarc Federation

Jde o nevládní, nezávislou evropskou organizaci chráněných území. Též nazývaná jako „Federace přírodních a národních parků v Evropě.“ Tmelí všechny národní parky, regionální parky, přírodní parky a biosferické rezervace. Cílem této organizace je chránit biodiverzitu a vzácné druhy prostřednictvím ochrany jejich přirozeného území. Dále podporuje i přeshraniční spolupráci chráněných území. Komisaři EUROPARC Federation označili KRNAP a KPN za vzorovou. V roce 2004 obě instituce obdržely certifikát (EuroPark Federation 2020).

7 Antropogenní vliv na biodiverzitu

Změny životního prostředí způsobené člověkem mohou současně ovlivnit biologickou rozmanitost, produktivitu a stabilitu ekosystémů. Snížení počtu druhů prokazatelně vede ke snížení stability prostředí bez ohledu na faktor, který ho vyvolal (Hautier et al. 2014).

Na přelomu 80. a 90. let minulého století byly největším narušitelem krajiny emise, které trvale změnilo mimo jiné i krajinu národního parku. Mohou se vyskytovat jak kapalné (aerosol), tak v pevné formě. Následky jeho vlivu jsou trvalé nebo mají dlouhou dobu obnovy. Způsobují i kyselá deště, které následně ničí lesní porosty

a vsakují se do půdy. Nejdůležitější prvky, které se nacházejí v půdách a jsou důsledkem okyselení, jsou kyselina dusičná a kyselina sírová (Maděra 2014). Takové porosty jsou mnohem náchylnější k suchu, mrazu a ostatním vlivům. Odumírají jim listy, jehličí a pak i celé koruny. V lesích s vyšším výskytem monokultur je tento proces obzvláště nebezpečný (Rotter 2003; Maděra 2014).

Infrastruktura představuje krajinný prvek, který ovlivňuje jak biotické složky přírody, tak ty abiotické. Nejvýznamnější vliv infrastruktury na krajinu je primárně záběr půdy, který vzniká mimo jiné i při výstavbě nových domů či vybudování nových prostor veřejného využití jako jsou hotely, restaurace apd. Při záběru půdy také dochází ke změnám půdních vlastností. Tato změna má vliv na strukturu vegetace, a to zejména v ekosystémech chudých na živiny. Některé směsi materiálu, například na výstavbu silnic mohou obsahovat alkalické látky, a to vyvolává reakci s jejím okolím. Studie Vítkové et. al (2012), která zkoumala silniční prach podél silnic a jeho vliv na přilehlou alpínskou tundru v Krkonoších zjistila, že ve zkoumaném území se půda výrazně mění. Primárně se změnilo složení druhů. Vzrostl například počet silenky nadmuté (*Silene vulgaris*) nebo kopřivy dvoudomé (*Urtica dioica*), a to vlivem zvýšení pH a nasycení půdy. Během sledovaného desetiletí se počet druhů u silnice zdvojnásobil. Druhy tundry tolerantní ke stresu byly nahrazeny mezotrofními až nitrofilními druhy a druhy preferujícími člověkem vytvořená stanoviště. Intenzita změn významně závisí na druhu materiálu silnice a její poloze. Takové velké změny způsobí zásaditý štěrk, který by se měl v ideálním případě vyměnit za štěrkovou žulu. Díky této studii začal Krkonošský národní park rekonstruovat stezky v parku.

Další negativní vliv na přírodu může mít i příliš hustá cestní síť uvnitř parku. Správa KRNAP se snaží přizpůsobovat tlaku návštěvníků. Některé z cest mají i ne příliš ideální zpevnění. Konkrétně cesta, která procházela středem Úpského rašeliniště, byla zpevněna z části asfaltem a dále dolomitickým vápencem. To může narušit hydrologický cyklus v území. Dolomitický vápenec také vpouští do půdy vápník, který způsobil zásadité prostředí v půdě, a rašeliniště zvyklá na kyselé prostředí mohou utrpět ztrátu (Klapka 2013).

Ochrana na takto navštěvovaném místě, jako je národní park, si vyžaduje velkou pozornost. Dle fytoocenologického výzkumu, který prováděli Skalický et al. (2017) na různých stanovištích v KRNAP, našli celkem 8 ohrožených taxonů, které se nacházely především kolem Modrého a Rennerského potoka. Obecně poznamenali, že koryto a oblasti kolem samotného vodního toku je prokazatelně bohatší, co se týče druhové diverzity. Konkrétně jde o výše položené toky v subalpínských částech parku. Nachází

se zde mnoho cévnatých rostlin. Proto je důležité, aby návštěvníci dodržovali návštěvní řád a nechodili mimo vyznačené stezky zejména v I. zóně národního parku. Svým jednáním mohou přímo narušit strukturu rostlin nebo dřevin (Milupí et al. 2017).

Dalším výrazným faktorem je hluk způsobený lidskou činností. Hlukové znečištění je globálně invazivní jev, který ovlivňuje přírodní systémy. Intenzita hluku se však celosvětově zvyšuje a jeho makroekologické důsledky pro strukturu společenství živočichů a funkci ekosystému zůstávají do značné míry neznámé. Hluk je téměř všudypřítomný. Může narušovat biologické rytmy živočichů. Vědci zjistili, že nadměrný hluk ovlivňuje chování ptactva. Ptáci mění časování své vokalizace a frekvenci, aby se cíleně vyhnuli okolnímu hluku (Proppe et Finch 2017; Šimová 2018). Ptáci dřív kladou svá vejce a jsou vystaveni mnohem většímu stresu (Mennitt et al. 2013).

Je zásadní realizovat dobře připravené vzdělávací a informační programy a také zvýšit naše povědomí o antropogenním vlivu na životní prostředí (Ceballos-Lescurain 1996). To ovlivnit je jeden z cílů této kvalifikační práce, protože lidé v regionu, jak bude uvedeno níže, nemají informací málo, ale neuvažují v souvislostech a očekávatelně přimíchávají svá osobní stanoviska do názoru na vývoj celé komplikované situace. Jednotlivé zájmové skupiny (žijící trvale v oblasti versus turisté s jiným vztahem k regionu) nesdílejí své motivace a vzniká názor, že turisté nenesou téměř žádnou odpovědnost za své chování. Tedy se musí proměnit způsob informovanosti.

8 Významné krajinné prvky

Krkonošský národní park má to štěstí, že se na jeho území mísí severská a horská tundra. Odborníci toto území nazývají arкто-alpínská tundra. Velmi významnou lokalitou v takovém území jsou rašeliniště, která jsou svým uspořádáním podobná rašeliništím severní Evropy. Nalezneme zde významné prvky jako je kosodřevina – borovice kleč (*Pinus mugo*), která má v KRNP nejsevernější bod svého výskytu. Ale také nalezneme zástupce horské tundry jako je ostružiník moruška (*Rubus chamaemorus*), který má naopak nejjižnější bod svého výskytu. Díky tomu se utváří unikátní morušová kleč, kterou jinde ve světě nenajdeme (Toušlová et al. 2005).

Turisticky nejatraktivnější dominantou jsou vodopády, které najdeme v Krkonoších v hojném počtu. Na území parku existuje přes 20 vodopádů. Nejvýznamnější je Pančavský vodopád. Jde o nejvyšší vodopád v ČR, který padá do Labského dolu. Jeho celková výška je 148 m a v době jarního tání, kdy je nejvodnatější, má až 162 m. Další významný vodopád je Labský, padá do ledovcového karu v Labské louce.

Mezi další dominantou jsou tzv. Boudy, které dříve sloužily jako provizorní přístřešek pro alpské kolonisty, kteří zde hospodařili. Časem se měnily na stabilnější obydlí, především na roubené domy. Domy byly uprostřed rozděleny chodbou. Na jedné straně byla obytná místnost a na straně druhé byl chlév, který sloužil pro chov dobytka. Takto začalo vznikat tzv. budní hospodářství. Dodnes se takové boudy neboli chalupy dochovaly (Šimova chalupa, Luční bouda, Petrova bouda). Některé boudy momentálně slouží pro turisty jako ubytovny, restaurace či hotely.

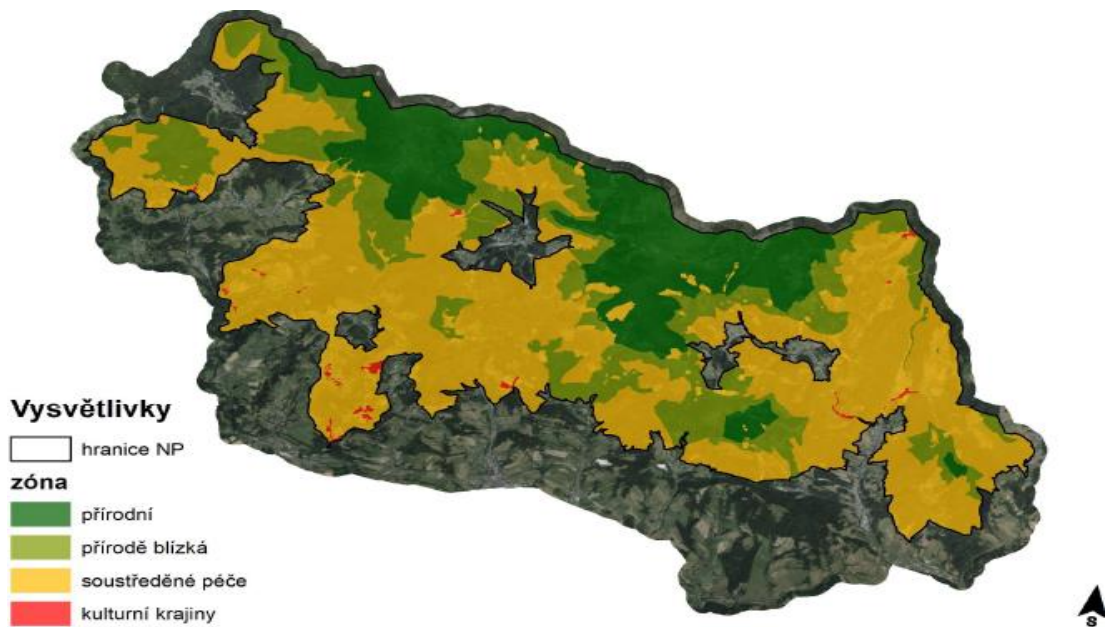
V Krkonošském národním parku si můžeme všimnout mimo jiné i obrovských balvanů, které byly označeny za „putující kameny“. Je to dáno působením půdního ledu, který se stále vytlačuje nahoru a následně je při tání spouštěn dál po svahu. Za takovými balvany vzniká tzv. úval. Tento jev je typický pro severskou tundru (Klapka 2013).

9 Zonace KRNAP

Zonace Krkonošského národního parku je nástroj, který umožňuje chránit cenné ekosystémy před návštěvníky. Rozčleňuje velkoplošné chráněné území na dílčí části, které potřebují specifitější ochranu. Dne 8. 1. 2019 došlo ke schválení návrhu nové zonace Ministerstvem životního prostředí, viz Obrázek 4. Krkonošský deník uveřejnil 3. 6. 2019 informaci o tom, že zasedání Rady KRNAP a její členové z regionální sekce (28 zástupců obcí, lesnické školy, Horské služby, krajského úřadu atd.) a vědecké sekce (19 odborníků), společně se Správou KRNAP, které se uskutečnilo ve Vrchlabí, odsouhlasilo změnu zonace v národním parku. Tato změna se dotkne dohromady 29 obcí. Pro změnu zonace hlasovalo 39 členů Rady KRNAP, proti 10 členů. Při vnitroresortnímu připomínkování obdržela Správa KRNAP celkem 125 připomínek, nejvíce z regionů Pec pod Sněžkou, Janské Lázně a Malé Úpy. Akceptováno jich bylo 53. Momentálně návrh zonace putuje na ministerstvo životního prostředí k meziresortnímu připomínkování obcí a jiných partnerů. Ministerstvo životního prostředí následně vydá vyhlášku na novou zonaci v KRNAP.

Důvod ke změně zonace je zákon č. 123/2017 Sb., který dále upravuje a mění zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Hlavní změnou je management v jednotlivých zónách, vymezení Klidového území (omezení vstupu) a některé zásady péče. Management zonace mění podmínky návštěvního řádu. Došlo ke změně definice tehdejších zón na:

- Zónu přírodní – 7 327,6 ha ((20,2 % území KRNAP), přirozené ekosystémy
- Zónu přírodě blízkou – 8 106,8 ha (22,3 % území KRNAP), částečně pozměněné ekosystémy
- Zónu soustředěné péče o přírodu - 20 702,3 ha (57 % území KRNAP), významně pozměněné ekosystémy
- Zónu kulturní krajiny – 187,7 ha (0,5 % území KRNAP), ekosystémy určené k trvalému využívání (pole, vinice, sady)

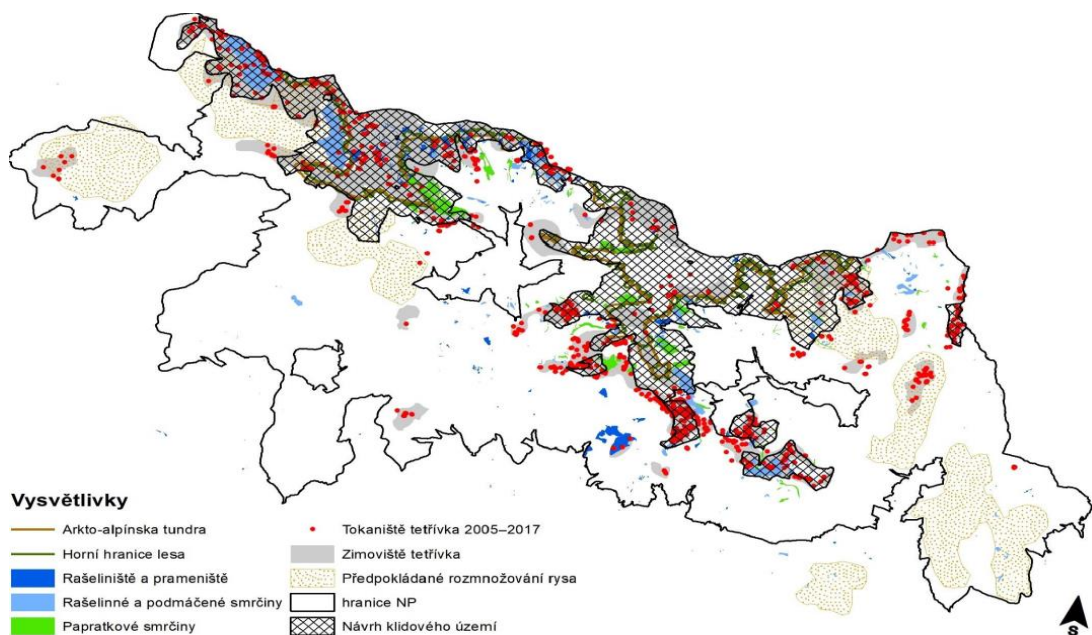

Obrázek 4: Návrh managementové zonace – po ucelení

9.1 Klidové území

Nová zonace umožňuje návštěvníkům vstup do národního parku mimo vyznačené trasy. Nově nebude v terénu vyznačena informace o tom, v jaké části či zóně se právě nacházíte. Toto bude upraveno pouze vymezením tzv. klidového území, které může napříč zasahovat do jakékoliv zóny. V klidovém území je vstup omezen jako ve „staré“ I. zóně, viz Obrázek 5.

Taková opatření se provádějí z důvodu výskytu cenných stanovišť, jako jsou rašeliniště a tokaniště tetřívka. Nové území bude zhruba o 3 % NP větší, než byla „stará“ I. zóna. Regulace ostatních zákazů je ukotvena nyní v novém zákoně č. 123/2017 Sb., proto je Správa KRNP již konkrétně neupravuje vyhláškou jako v případě zonace, ale pouze jako opatření obecné povahy (Braun 2019).

Obrázek 5: Vymezení klidového území

10 Cestovní ruch

Cestovní ruch ve 20. století zaznamenal velký rozkvět. Lidé více vyhledávají místa, která jsou co nejméně ovlivněna člověkem. Příroda hraje důležitou roli při odpočinku a poznávání kultury země. Zájem o poznávání přírody a krajiny v zahraničí velmi strmě roste. Čím dál více lidí volí šetrnější dopravní prostředky a zvyšuje se zájem o tzv. ekoturismus. Ekoturismus je forma zodpovědného cestování do přírodních oblastí s cílem minimalizovat svůj vliv na prostředí. Cestovní ruch a životní prostředí jsou úzce spjaty. Cestovní ruch velmi ovlivňuje prostředí a krajinu, v které žijeme, a to například produkcí odpadu, využíváním zdrojů, zvyšováním dopravy atd. Je třeba pochopit, že biologická diverzita lesů a hor slouží jako základní prostředek, který cestovní ruch umožňuje (Stronza et al. 2019). Ale má i neblahý sociální dopad, jak vyplývá níže z dotazování skupiny obyvatel, která žije na chráněném území trvale.

Peníze z cestovního ruchu zabezpečují financování místní ekonomiky a poskytují rozvoj regionu. Obce, které se na území národních parků nacházejí, mají vyšší příjmy. Jednak jde o příjmy přímé, jako jsou úhrady pobytových nákladů, ale taky jde o příjmy nepřímé, jako nákup suvenýrů, zboží a podobně. Dle statistiky rozpočtů měla za rok 2013 nejvyšší příjem obec Pec pod Sněžkou. Nutno podotknout, že v těchto oblastech také klesá nezaměstnanost a zvyšuje se životní úroveň. Vysoký cestovní ruch poskytuje možnost podnikání a otevírá nové pracovní příležitosti. Právě místní podnikatelé mají z rostoucího turismu největší profit. Podpora cestovního ruchu je zakotvena v Národním strategickém plánu rozvoje venkova 2014–2020 (Správa KRNAP 2019).

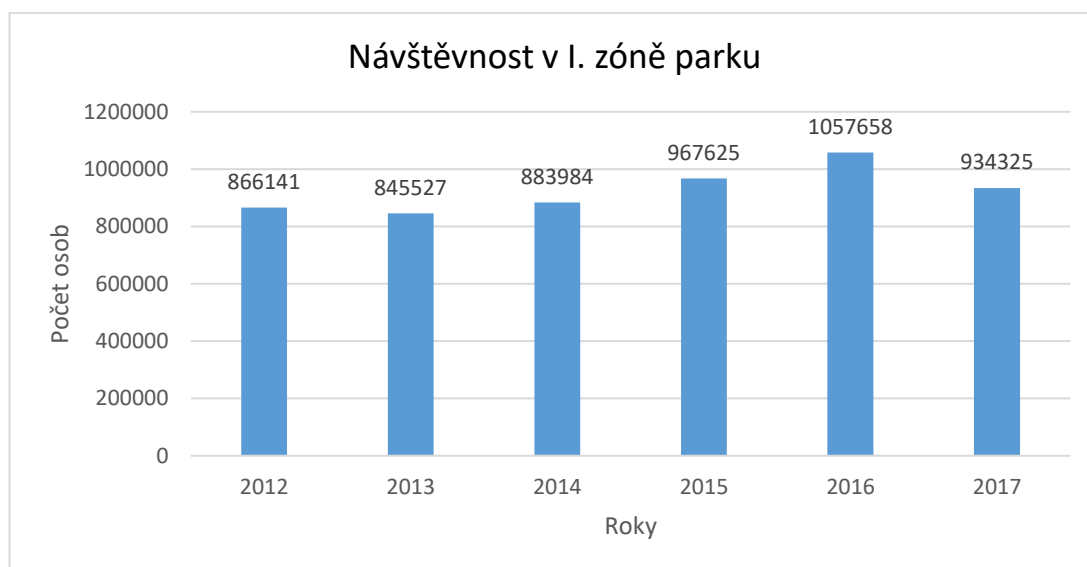
Vedle pozitivních vlivů turismu, stojí i vlivy negativní. Hlavním narušitelem krajiny je rozšíření zastavěné plochy na úkor zvýšení služeb pro turisty. Jde o zabránění půdního fondu a znemožnění tak funkce krajiny. Hlavně výstavba nové infrastruktury a následná doprava má největší a nejhroší dopad na životní prostředí (dále ŽP). Emise CO², energetická náročnost a obecné znečištění ovzduší mění trvale krajinu. Doprava také zvyšuje hlukové a světelné znečištění, které má neblahý vliv na živočichy a může jim narušit jejich biorytmus. Náklady a refundace k ŽP nehradí znečišťovatel, ale my jako celá společnost. Mluvíme o tzv. externích nákladech, proto jsou služby na dopravu levnější, než je jejich skutečná hodnota. Tento fakt jen vede uživatele ke zvýšené spotřebě a důsledkem toho je i zvyšující se míra znečištění ŽP. Ačkoliv jsou negativní vlivy prokazatelné, na tomto principu funguje i zásoba energií, plynem a vodou. Výstavba infrastruktury v přírodním území také zvyšuje četnost střetu motorových vozidel se zvěří (Pavlín 2012).

V zimních měsících se zvyšuje četnost škod zejména lesních porostů poblíž sjezdových drah. Mnohé lyžaře láká prašan mimo sjezdovky a ničí tak okolní krajinu. S příchodem jara jsou viditelné škody hlavně na mladých stromech. Ty jsou mnohdy poničené, přelámané a rázem jsou náchylnější k napadení škůdci. Nejzásadnějším dopad to má na výskyt druhů živočichů v parku, mnohdy i fatální. Typickým živočichem, který nezvládá nápor turistů je tetřívek obecný (*Tetrao tetrix*). Správa KRNAP proto vytvořila 38 ha umělého bezlesí – tokaniště, aby zabránila úbytku populace. Takové problémy můžeme konstatovat i u běžeckého lyžování.

Příroda a její vzácné či chráněné druhy jsou ohroženy i z hlediska zanášení cizích a mnohdy agresivních druhů. Na botách návštěvníků nebo na pneumatikách motorových vozidel jsou do vrcholů hor zanášeny invazivní druhy, které vytlačují původní vegetaci například bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*) nebo šťovík alpský (*Rumex alpinus*), které jsou v parku pravidelně likvidovány. Aktuální botanický výzkum ukázal, že se v území národního parku objevuje až 1 200 druhů vyšších rostlin. Avšak původních jsou jen dvě třetiny, zbytek jsou dřeviny nepůvodní (Stursa 2002).

11 Návštěvnost

Turisté KRNAP navštěvují z velké části nejcennější ekosystémy, jako jsou rašeliniště a rozsáhlé enklávy. Návštěvníky můžeme rozdělit do dvou skupin. Jednak to jsou tzv. výletníci, to jsou ti, kteří navštíví národní park pouze na jeden den, a druhá skupina návštěvníků jsou tzv. turisté, které definujeme jako vícedenní návštěvníky dle používané terminologie Českého statistického úřadu. Oba tyto typy znamenají pro přírodu velké zatížení horské krajiny a ekosystémů. Vyskytuje se zde jak primární dopad na ŽP, jako například rušení živočichů hlukem, kumulace odpadu, poškození krajiny, tak dopad sekundární, jako je samotný rozvoj cestovního ruchu a zvyšující se počet návštěvníků, viz Obrázek 6. Vznikají a rozšiřují se stavby pro turisty, jako jsou hotely, restaurace či noclehárny (Správa KRNAP 2018).

Obrázek 6: Počet návštěvníků v jednotlivých letech (Správa KRNAP 2019)

V posledních desetiletích se návštěvnost KRNAP pohybuje okolo 4 milionů lidí ročně, kteří tu stráví v průměru 3,8 pobytových dnů na osobu. Koncentrace návštěvníků se stále zvyšuje. V roce 2018 stoupl roční nárůst skoro o 5 % z celkového počtu. Na Obrázku 7 je patrný celkový počet turistů a výletníků včetně toho, kolik dní strávili v národním parku. Také návštěvnost horských bud se poměrně zvýšila. To však negativně ovlivňuje okolní krajinu z hlediska vypouštění odpadních vod a navýšení komunálního odpadu. Odpadní vody obsahující dusík a jiné prvky následně obohacují půdu, na niž se mění původní vegetace. Vegetace je mnohdy nahrazena nitrofilními rostlinami, jako jsou kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*) nebo šťovík alpský (*Rumex alpinus*), který je invazivní. Následně odpadní vody zvyšují pH horské vody a snižují tak přirozenou kyselost (Bolong et al. 2009).

Celková návštěvnost Krkonoš 2018 – celé pohoří

	KRKONOŠE ZÁPAD			KRKONOŠE STŘED			KRKONOŠE VÝCHOD		
	Domáci	Zahraníční	CELKEM	Domáci	Zahraníční	CELKEM	Domáci	Zahraníční	CELKEM
Turisté	355 625	99 152	454 777	590 792	170 165	760 957	484 889	77 278	562 167
24 hod pobytu	788 731	270 627	1 059 358	1 377 825	466 847	1 844 672	1 142 005	196 131	1 338 136
Přenocování	1 117 531	310 714	1 428 245	1 896 455	532 322	2 428 777	1 562 869	233 591	1 796 460
Turistodny	1 525 172	406 121	1 931 293	2 551 996	696 252	3 248 248	2 102 584	306 857	2 409 441
Počet 24 hod na turistu	2,22	2,73	2,33	2,33	2,74	2,42	2,36	2,54	2,38
Počet přenocování na návštěvu	2,74	3,26	3,84	2,90	3,25	2,97	2,90	3,19	2,93
Počet přenocování na turistu	3,14	3,13	3,14	3,21	3,13	3,19	3,22	3,02	3,20
Počet turistodnů na návštěvu	3,74	4,26	3,84	3,90	4,25	3,97	3,90	4,19	3,94
Počet turistodnů na turistu	4,29	4,10	4,25	4,32	4,09	4,27	4,34	3,97	4,29
Výletníci	421 823	182 452	604 275	461 446	173 893	635 339	554 312	214 748	769 060
Výletonávštěvy (výletodny)	957 306	295 204	1 252 510	1 084 438	304 834	1 389 272	1 305 257	330 998	1 636 255
Počet návštěv na výletníka	2,27	1,62	2,07	2,35	1,75	2,19	2,35	1,54	2,13
Návštěvníci (turisté + výletníci)	777 448	281 604	1 059 052	1 052 238	344 058	1 396 296	1 039 201	292 026	1 331 227
Návštěvy celkem	1 364 569	390 633	1 755 202	1 739 089	468 744	2 207 833	1 844 140	404 228	2 248 368
Návštěvodny	2 482 478	701 325	3 183 803	3 636 434	1 001 086	4 637 520	3 407 841	637 855	4 045 696

Obrázek 7: Celková návštěvnost Krkonoš 2018 (Plán péče 2010-2020)

11.1 Strážci ochrany přírody

Strážci ochrany přírody jsou spojovacím článkem mezi samotnou Správou KRNAP a veřejností. Jsou odlišeni v terénu zelenou uniformou se znakem Správy KRNAP. Poskytují informační služby pro návštěvníky a zároveň dozorují jejich chování. Jejich práva a povinnosti jsou zakotveny v zákoně č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny a jsou jmenováni a odvoláváni příslušným orgánem ochrany přírody. Strážce můžeme rozdělit do dvou kategorií. Buďto jsou strážci dobrovolní (z řad zaměstnanců i veřejnosti) nebo strážci profesionální. Oba typy mají stejné pravomoci. Mohou ukládat pokuty, zastavit rušivou aktivitu nebo vstupovat na cizí pozemky.

Většina profesionálních strážců v národním parku jsou členy organizace Asociace strážců přírody České republiky. Tato asociace má za cíl zvyšovat kvalifikační úroveň svých členů a zároveň je i vzdělávat. Na webových stránkách asociace nalezneme rozsáhlou metodiku, jak postupovat při konkrétních situacích (AOPK ČR 2019).

12 Enviromentální a proenviromentální chování

12.1 Enviromentální psychologie

Enviromentální psychologie nebo také ekologická psychologie je poměrně nový obor, který se zabývá vzájemnými vztahy člověka k životnímu prostředí. V praktické rovině se ekopsychologie může využívat například při řešení vlivu zeleně na duševní zdraví, životní úroveň a celkovou spokojenost místních obyvatel. Také řeší i negativní environmentální stresory, jako jsou smog, přelidnění či hluk. Dnešní environmentální psychologie se dříve vyskytovala v tzv. environmentálních vědách jako je

architektura, urbanismus, sociologie, antropologie atd. Jako samostatně identifikovaná subdisciplína se začala objevovat až v 50. letech 20. století. Obavy z růstu populace a zhoršování životního prostředí během 60. let vedly ke vzniku dvou pracovních skupin v rámci americké psychologické asociace – jedné o psychologii, plánování rodiny a populační politice a druhé o životním prostředí a chování, které se později spojily do divize 34, o populaci a environmentální psychologii (Richards et al. 2000).

Za několik staletí se krajina naší přírody změnila k nepoznání, a to také díky technologickým pokrokům, které se neustále rozvíjejí, proto se náš dnešní život výrazně mění, v hlubším slova smyslu mluvíme o odcizení člověka přírodě. Nejvýraznější změna je především v bydlení ve velkých městech a využívání volného času spíše v místnostech než v otevřené přírodě. Preference vnitřního prostředí před přírodou je velmi důležitý aspekt. Dle Moore et Young (1978) začíná vnímání přírody už v raném věku. Jakákoliv hra ve venkovním prostředí umožňuje dětem interakci s okolním světem. Ve velkých městech je taková interakce složitější a její úplná absence je hlavní příčina odcizení. Mnoho studií zdokumentovalo způsoby, jak velký vliv má sociální prostředí, rodinné zázemí a soulad se sociálními normami na vnímání životního prostředí kolem nás. Chování jedince může mnohdy být i nezáměrné, kdy si člověk svůj dopad jednání neuvědomuje Gifford (1976). ve svém výzkumu zaznamenal, že lidé často ani nevědí o momentálním stavu životního prostředí a jeho změnách. Zde opět vidím vklad své kvalifikační práce, která analýzou monitoringu šetření může připravit kvalitnější způsob informovanosti.

Vzhledem k tomu, že zastavěné území je možné změnit či navrhnout pro lepší utváření životní úrovně, je dobré tomuto oboru věnovat pozornost (Gifford 1976).

12.1.1 Enviromentální senzitivita

Enviromentální senzitivita neboli citlivost na okolí životního prostředí byla jedním z hlavních cílů enviromentální výchovy. Enviromentální senzitivita nevzniká jako reakce na určitý ojedinělý prožitek, ale vytváří se jako odpověď na větší množství více či méně důležitých zážitků, které se během života objevují. Vzniká složitou interakcí mezi množstvím životních zážitků a jejich interpretací daným jednotlivcem (Jančaříková et Kapuciánová 2012). Senzitivita záleží na spoustě faktorů. Jako první ji formuje rodina, její návyky, postoje, výlety do přírody atd. Prohlubování takového pocitu může pokračovat na základních školách, kde se učí enviromentální výchově. V podstatě každý výlet do přírody nás učí vnímat a utvářet si nějaký vztah k životnímu prostředí. Člověka s vysokou enviromentální senzitivitou příroda přitahuje, zajímá ho a občas i pohlcuje (Greven et al. 2019). Jakýkoliv úkaz v přírodě, ať už je to jen obyčejný strom, může mít pro vnímavého člověka mnohem větší význam, vidí barvy, energii a lehčeji si setkání s okolním prostředím zapamatuje, protože se soustředí na detaily. Pro každého člověka je vnímání okolního prostředí zcela odlišné. Pro někoho může mít estetický, spirituální či intelektuální nádech. Mnozí umělci se přírodou nechávají podněcovat a vniká tak přírodní lyrika či krajinomalba. Člověk, který má nižší míru senzitivity s okolním prostředím, si ze svého okolí vybaví jen málo detailů. Jeho myšlenky se ubírají jiným směrem.

12.1.2 Enviromentální vědomí

Enviromentální vědomí si můžeme vysvětlit jako šetrnost k životnímu prostředí. Krajhanzl (2010) chápe enviromentální vědomí jako jednu z dimenzí vztahu jedince k přírodě a životnímu prostředí. Definuje jej jako soubor postojů k enviromentální problematice, zahrnující mimo jiné zmíněné vnímání rizik, přijetí odpovědnosti,

znalost a pochopení environmentálních souvislostí apod. Člověk s nízkým environmentálním vědomím je k ochraně přírody zcela lhostejný. Nejeví žádný zájem o šetrnější chování a mnohdy využívá aktivity, služby či potraviny, kterými přispívá ke znečištění naší planety. Naopak ten, co se záměrně uskromňuje na úkor svých potřeb a je si vědom následků svého chování a žití, má environmentální chování na vysoké úrovni. Často to souvisí také s intelektem. Lidé vzdělanější si uvědomují následky svých potřeb. Nezřídka se takoví lidé zúčastňují ekologického aktivismu a environmentalismu a veřejně ochoty bojovat za naši přírodu. Právě tyto informace, které mohou mít až vyhraněnou podobu, pomáhá tato práce dávat do souvislostí.

Dle Librové (2003) existují dva koncepty šetrnosti. Jeden je dobrovolný a druhý záměrná skromnost. O skromnosti můžeme hovořit, když má jedinec více možností výběru, ale zvolí si takovou, která je nejšetrnější k životnímu prostředí. Může jít například k snížení odpadu za domácnost, snížení spotřeby hmotných statků, nevyužívání ekologicky náročných služeb atd. Prívlastek dobrovolný, nemusí být zvolen na úkor omezení svobody, šetrnost k životnímu prostředí může být jen vedlejším faktorem našeho rozhodnutí. Hlavní rozdíl mezi těmito koncepty je především v motivaci. Záměrná skromnost je viděna jako změna životního stylu a naše chování se podřizuje šetrnosti a udržitelnosti. Zatímco dobrovolná není záměrná. Oba přístupy jsou důležité z hlediska ochrany a udržitelného hospodaření (Krajhanzl 2011).

12.1.3 Proenvironmentální chování

Každé naše chování může mít buď příznivý, nebo nepříznivý dopad na životní prostředí. Proenvironmentální chování je takové chování, které je obecně (či podle poznatků environmentalistiky) v kontextu dané společnosti hodnoceno jako šetrná varianta environmentálního chování či příspěvek ke zdraví životního prostředí. V praxi to znamená, že jízda na kole bude rozhodně příznivější než jízda automobilem, bezmasé jídlo bude přijatelnější než maso původem z velkochovu. Opakem takového chování je „chování nepříznivé k životnímu prostředí“.

12.2 Environmentální problémy

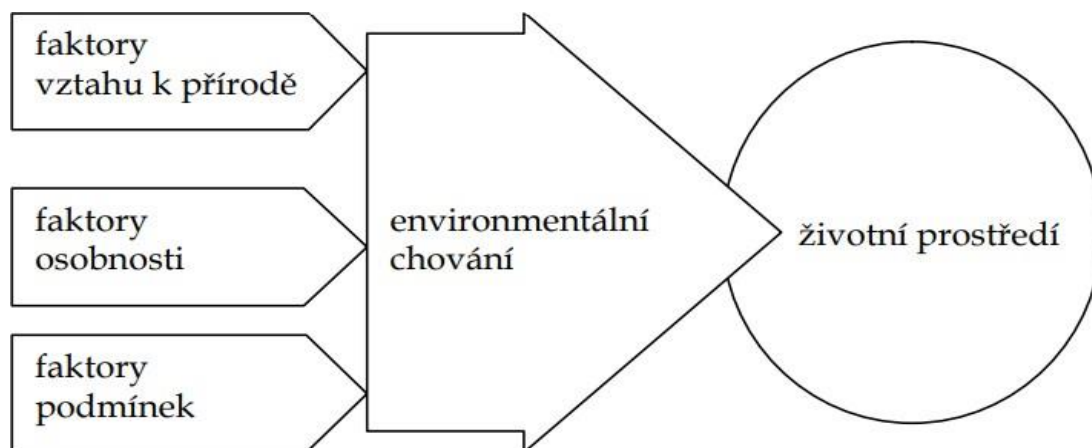
Vlivem člověka dochází v současné době ke čtyřem základním oblastem znečištění či poškození, které mají negativní vliv na životní prostředí:

1. **Problémy environmentální estetiky** – ničení přírodních památek, poškození krajiny a její znečišťování odpadky
2. **Problém ve vztahu ke zdraví** – toxické látky v prostředí, vypouštění odpadních vod, znečištění ovzduší díky spalování či průmyslu
3. **Problém přírodních zdrojů** – nadměrná potřeba neobnovitelných zdrojů (uhlí, ropa) i obnovitelných zdrojů (voda, půda), a neudržitelné hospodaření s nimi
4. **Problémy ochrany života a důstojnosti** – testování na zvířatech, velkochovy zemědělského průmyslu, tvorba migračních bariér v krajině, ničení vzácných biotopů (Krajhanzl 2010).

Některé chování se ve společnosti odráží více a můžeme je zařadit hned do několika problémů. Je to například používání automobilové dopravy, kdy se vlivem zvyšování počtu aut a nedostatku infrastruktury buduje nová, tudíž mohou vznikat migrační

bariéry, které najdeme v problému číslo 1 a 4 a zároveň se automobilová doprava výrazně podílí na znečištění ovzduší (Rahil 2019).

Každý člověk má svobodnou vůli zvolit si cestu svého žití a ovlivňovat méně či více životní prostředí. Malé rozhodnutí, jako je výběr dopravy na dovolenou, může mít zcela jiný dopad. Člověk se rozhoduje na základě finanční gramotnosti, pohodlnosti, časové možnosti a koneckonců i vnímání přírody. Jedince a jeho chování ovlivňují faktory vnitřní (fyzické a psychické aspekty) a faktory vnější (prostředí, v kterém se nachází). Změna chování může nastat i z důvodu zavedené ekologické daně ve statě či umístění třídících kontejnerů kolem místa bydliště. Celá problematika působení faktorů na jedince je velmi složitá a v zásadě i subjektivní. Ale to právě tato práce navrhuje ozřejmit a zveřejňovat v souvislostech a s oporou o proměnu životního stylu každého z nás. Dokud budou jako neproblematické chápány pojmy: osobní pohodlí, osobní komfort, ke změně nemůže dojít. I to by my mohlo být součástí informačních tabulí nebo dalších dotazníků: co kdy každý jeden z respondentů konkrétního dělá nebo by dělat mohl, aby pouze přírodu neobdivoval (níže dotazy o akcích na ochranu přírody). Tyto akce jsou totiž známé usedle žijícím lidem, ale nejsou o nich informováni turisté, a tak předpokladatelně (jak níže šetření potvrdí) roste sociální napětí turista x usedlý občan. Nejdůležitější faktory ovlivňování chování jedince k životnímu prostředí lze shrnout do tří základních skupin, viz Obrázek 8, kterými se koneckonců zabývá environmentální psychologie a další vědecké disciplíny (Krajhanzl 2010).

Obrázek 8: Faktory, které ovlivňují chování jedince k životnímu prostředí

12.2.1 Faktor vztahu k přírodě a faktor osobnosti

Wilson (1984) ve své práci tvrdí, že lidé mají vrozenou tendenci soustředit se na okolní živé prostředí a spojovat se s ním, být mu nablízku. Tato hypotéza též nazývaná jako biofilie je spojována s láskou k přírodě a k danému místu. Díky tomu, že lidé strávili téměř celou naši evoluční historii v přírodním prostředí a migrovali do měst pouze v relativně nedávné době, tato přitažlivost, sounáležitost a potřeba spojení s přírodou v naší době rovněž setrvává. Když naši předci hledali vhodné jídlo, vodu, přístřeší, sledovali čas a prostorovou polohu, tak se všichni silně spoléhali na to, že soužití a poznání okolního prostředí je důležitým ukazatelem kvality života a přežití. Jednotlivci, kteří byli více propojeni s přírodou a okolním světem, měli významnou evoluční výhodu oproti těm, kteří se v ní orientovali méně. Avšak ne všechny aspekty přírody byly prospěšné. Ulrich (1993) ve své práci zmiňuje tzv. biofobii, což je strach

z neustále ohrožujících věcí v přírodě. Obecně evoluční psychologie poukazuje na fakt, že moderní prostředí vizuálně, jak ho známe my, není optimálně přizpůsobeno naší mysli (Wolsko et Linberg 2013).

Mezi typologií lidí, kteří se silně ztotožňují s přírodním světem a cítí se s ním ve spojení a lidí, kteří nemají takový vztah k přírodě, najdeme velké rozdíly v osobnosti, postojích a celkovém chování. Jedinci s vyšší přirozenou provázaností s přírodou bývají svědomitější, extrovertnější, příjemnější a otevřenější novým věcem (Nisbet and Zelenski 2013). Kromě osobnostních rysů je také větší spojení s přírodou spojeno s více proenvironmentálními postoji, větší ochotou zapojovat se do environmentálních akcí a velké znepokojování z negativního dopadu lidského chování na životní prostředí. Lidé, kteří si negativní dopady životního prostředí více uvědomují, prožívají tzv. ekologickou úzkost, která může souviset i s narušením osobního života a celkové spokojenosti. Kromě toho byly potvrzeny u jedinců, kteří trpí tímto stresem i příznaky nespavosti, slabosti, ztráta chuti k jídlu, podrážděnost a v extrémních případech i záchvaty paniky (Killen et al. 2013). Osobnost a typologie jedince vzhledem k tomu, jak vnímá přírodu a životní prostředí obecně, úzce souvisí s kvalitou jeho života. Etický postoj každého jedince se pak odráží na životním prostředí. Můžeme se setkat s afilací jedince (přátelství) či hostilitou (nepřátelství) k přírodě. Na základě jeho vnímání a postoje se ukáže, která z vah převažuje (Činčera 2011). K zjišťování těchto dat byl určen níže uvedený dotazník.

12.2.2 Faktor podmínek prostředí

Vliv podmínek prostředí na naše chování je mnohdy zásadní. Pokud nám naše prostředí umožňuje chovat se udržitelněji, a tudíž šetrněji k ŽP, pak negativní vliv celé společnosti nemusí být tak fatální. Je to dáno zemí, v které žijeme a která v zásadě výrazně ovlivňuje naše environmentální chování. Např. cenově dostupné potraviny v bio kvalitě, či změna legislativy o zákazu jednorázových plastů, nebo zákonné normy o výstavbě a celkovém znečištění, mohou přispět k menšímu dopadu na životní prostředí. Ekopsychologie má za cíl najít způsob, jak stimulovat lidi k lepšímu chování. Zaobírá se i takovými otázkami jako „Kolik by musel stát litr benzínu, aby lidé omezili používání automobilové dopravy?“ Získání objektivních informací od jedince se získává pomocí tzv. behaviorální analýzy, která se zaměřuje na princip fungování chování. Tato analýza byla popsána už ve 30. letech 20. století B. F. Skinnerem (McLeod 2017).

12.3 Postoj k přírodě

V minulosti byl postoj k přírodě považován za něco samozřejmého, avšak v porovnání s daleko aktuálnějšími a naléhavějšími společenskými problémy, způsobenými průmyslovým kapitalismem byl sekundární (Giddens 2013). Samotný postoj k přírodě může být diferenciatní u každého člověka. Důležité je samotné vnímání přírody a jeho konkrétní úloha ve vztahu s člověkem. Můžeme ze široka rozlišit buďto postoj dominantní, kdy má jedinec pocit, že příroda je od toho, aby se nějakým způsobem využívala a zlepšovala mu život. Anebo postoj může být submisivní. Jedinec v takovém postoji se přírodě přizpůsobuje a chrání ji. Typově bychom mohli rozlišit postoje na partnerský, hostilní či romanticko-spirituální (Krajhanzl 2010).

Dle Koháka (2000) se během vývoje lidstva objevují tři zásadní možnosti vztahu k přírodě.

1. **Život lovců** – kdy člověk využíval dary přírody, ale zároveň ji nijak zvlášť neznečišťoval či neobhospodařoval
2. **Život pastýřů a zemědělců** – příroda se stává partnerem. Člověk na ní není zásadně závislý, avšak využívá jí ke své soběstačnosti a je schopen z ní žít. Jde o harmonický vztah.
3. **Řemeslník** – trhovce. Kdy člověk může být ve vztahu s přírodou v idylickém vztahu anebo naopak vůbec nekoreluje a jedinec je k přírodě zcela lhostejný.

Gifford (2012) zkoumal, jaká typologie lidí zaujímá kladnější postoj k přírodě a snažil se rozlišit jednoduché aspekty, které ho ovlivňují. Na základě své studie zjistil, že obecně mladší generace lidí, se mnohem více zajímá o životní prostředí a o to, jak ho chránit. Tito lidé mnohem více ve svých odpovědích uváděli, že se aktivně účastní různých peticí či demonstrací. Dalším znatelným výsledkem bylo pohlaví. Environmentální zájem byl sledován více u žen než u mužů. Tuto teorii už dříve potvrdili také Tikka et al. (2000). Dalším faktorem, který u jedince může přispět ke kladnému postoji k přírodě, je ekonomická situace. Lidí, kteří jsou movitější, mívají lepší vztah k přírodě. S tím souvisí i vzdělanost. Jedinci se středním či vyšším vzděláním také více inklinují k pozitivnímu environmentálnímu postoji. Gifford (2012) také zmiňuje mezinárodní rozdíly po celé Zemi. Například uvádí Japonce, kteří mají největší environmentální znalosti, avšak mají pocit, že jejich šetrnost by neměla takovou odezvu.

Jako jeden z hlavních faktorů postoje k přírodě může být místo bydlení. Catton et Dunlap (1978) ve své práci uvádějí, že lidé, kteří žijí v urbanizovaných oblastech, si více uvědomují své následky chování na okolní svět a vykazují větší zájem o životní prostředí. Většina autorů se shoduje v tom, že je velmi zásadní informovanost už v předškolním věku. Studie Johnson et Manoli (2008) zaměřena na 2 400 žáků z Německa zjistila, že žáci žijící ve městech mají větší environmentální podvědomí a obecně mají lepší vztah k přírodě.

13 Metodika

13.1 Popis území

Výzkum se zaměřoval na respondenty trvale žijící v okrese Semily, který se nachází v Libereckém kraji, a v okrese Trutnov ležící v kraji Královéhradeckém. Oba okresy zasahují do Krkonošského národního parku a jeho ochranné zóny.

13.2 Příprava a návrh dotazníku

Dotazník byl vytvořen ve spolupráci s náměstkem ředitele a vedoucím odboru vnějších vztahů KRNAP panem Mgr. Jakubem Kašparem. Předlohu pro obsah dotazníku jsme částečně čerpali ze stejného výzkumu, který probíhal v Národním parku Bavorský les a byl vytvořen rakouskou univerzitou BOKU ve Vídni ve spolupráci se Správou národního parku.

Kostru dotazníku jsme připravili dle doporučení firmy Survio, která se specializuje na online dotazníky. Celkově má dotazník 34 uzavřených i otevřených otázek, rozdělených na sekce dle jednotlivých odpovědí. Při formulaci jednotlivých otázek jsme měli za cíl, aby byly srozumitelné, jasné, jednoduché, citově nezabarvené a aby respondent nijak nenaváděly ke konkrétní odpovědi. Abychom si získali pozornost respondenta a naladili ho na dané téma, zvolili jsme na začátku dotazníku 3–5 otázek, které jsou příjemné a zajímavé. Následně jsme citlivost jednotlivých otázek postupně zvyšovali. Tyto otázky pro nás byly nejzásadnější. V poslední části respondent vyplňoval svá osobní a demografická data, jako jsou věk, pohlaví, bydliště atd. Poslední otázka byla věnována osobnímu názoru na Správu KRNAP a její práci v národním parku.

13.2.1 Oslovené subjekty

Dohromady jsem kontaktovala 25 obcí a měst z okresů Trutnov a Semily. Upřednostnila jsem telefonní hovor, avšak s mnohými obcemi se mi nepodařilo spojit. S takovými obcemi jsem komunikovala buďto pomocí e-mailu nebo prostřednictvím oficiální facebookové stránky dané obce. Reakce na můj dotaz ohledně zveřejnění na stránkách obce se převážně setkaly s negativní odpovědí. Buďto mi nikdo neodpověděl nebo odmítl spolupráci. Takové reakce hodnotím v následující tabulce (Tabulka 5) jako negativní. Obce, které můj dotazník zveřejnily na svých webových stránkách, nebo ho jejich správa osobně vyplnila a interně rozeslala dotazník dál, hodnotím jako odpověď pozitivní.

	Obec	Okres	Odpověď
1	Horní Maršov	Trutnov	pozitivní
2	Černý Důl	Trutnov	negativní
3	Dolní Dvůr	Trutnov	negativní
4	Pec pod Sněžkou	Trutnov	pozitivní
5	Vrchlabí	Trutnov	pozitivní
6	Hostinné	Trutnov	pozitivní
7	Strážné v Krkonoších	Trutnov	negativní
8	Mostek	Trutnov	negativní
9	Rudník	Trutnov	negativní
10	Mladé Buky	Trutnov	negativní
11	Janské Lázně	Trutnov	negativní

12	Malá Úpa	Trutnov	negativní
13	Trutnov	Trutnov	pozitivní
14	Špindlerův Mlýn	Trutnov	negativní
15	Strážné	Trutnov	negativní
16	Vysoké nad Jizerou	Semily	negativní
17	Jimelnice	Semily	negativní
18	Libštát	Semily	negativní
19	Semily	Semily	negativní
20	Rokytnice nad Jizerou	Semily	negativní
21	Harrachov	Semily	pozitivní
22	Benecko	Semily	negativní
23	Vítkovice	Semily	negativní
24	Paseky nad Jizerou	Semily	negativní
25	Jablonec nad Jizerou	Semily	negativní

Tabulka 5: Oslovené obce či města v rámci dotazníku a jejich odpověď.

Dále jsem oslovila také skupiny, sdružení, zpravodaje, skiareály, svazky, které se pohybovaly nebo měly čtenáře v rámci KRNAP, viz Tabulka 6. Největší množství respondentů mi zajistila samotná Správa KRNAP. Můj dotazník zveřejnila jak na oficiálních webových stránkách, tak na facebookové stránce KRNAP, kterou sleduje necelých 27 000 lidí.

26	Krkonošský deník	negativní
27	Svazek obcí Horní Labe	pozitivní
28	Semilský zpravodaj	negativní
29	KRNAP	pozitivní
30	Krkonoše – svazek měst a obcí	pozitivní
31	Vyplto.cz	pozitivní
32	Ministerstvo životního prostředí / CENIA	negativní
33	Areál Mladé Buky	negativní
34	Skiareál Harrachov	pozitivní
35	Skiareál Dolní dvůr	negativní
36	Krkonose.eu	negativní

Tabulka 6: Oslovené subjekty a jejich odpověď.

13.3 Statistické vyhodnocení

Odpovědi respondentů jsme získávali CAWI metodou (Computer Assisted Web Interviewing). Zpracování odpovědí bylo zajištěno ve statistickém softwaru typu SPSS.

13.3.1 Kódování odpovědí

Pro efektivní zpracování získaných odpovědí bylo zapotřebí otevřené odpovědi tzv. kódovat. Nejprve jsme si vymezili počet variant odpovědí, které se nejvíce opakují a které zmínilo alespoň 5 % respondentů. Každé takové větě či slovu jsme přiřadili specifický kód pro snadnější kategorizaci. Odpovědi, které byly nesmyslné či nesrozumitelné, jsme vyřadili.

13.3.2 Software SPSS

K vyhodnocení výsledků jsem použila statistický software IBM SPSS 20 a použila jsem metodiku dle Hendla (2000). U dat z uzavřených otázek zjišťuji hlavně

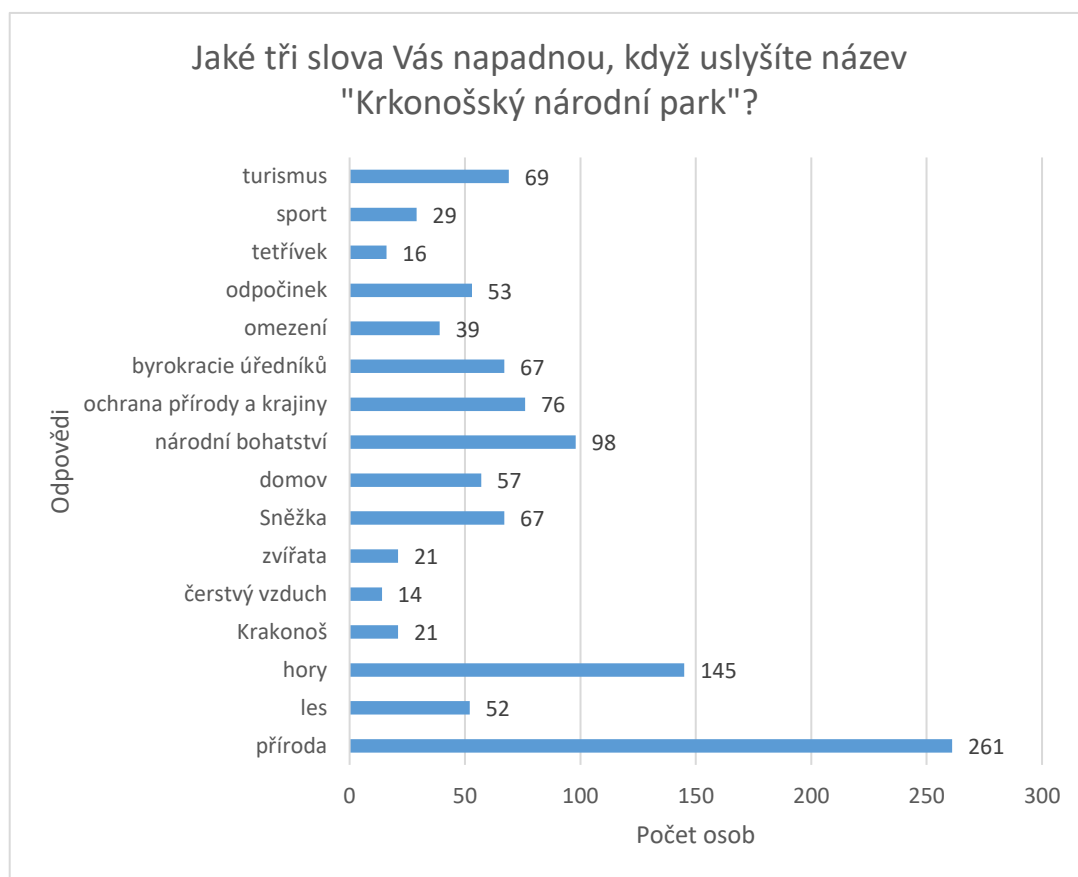
deskriptivní charakteristiky, jako jsou četnost proměnných hodnot, průměrné hodnoty, maxima a minima. Hlavním výstupem jsou zde frekvenční tabulky, které jsou následně vizualizovány v podobě grafů pro lepší přehlednost.

14 Výsledky

Výsledkem práce je vyhodnocení v jednotlivých otázkách postupně dle stanovení pořadí v dotazníku.

Otázka č. 1: **Jaké tři slova Vás napadnou, když uslyšíte název "Krkonošský národní park (KRNAP)"?**

Zajímalo nás, jaká slova napadnou respondenty tohoto šetření ve spojení s národním parkem. Jednoznačně nejčastěji byl park spojován s přírodou a její ochranou. Dále se početně zmiňoval turismus, byrokracie úředníků či omezení při návštěvě parku, viz Obrázek 9.

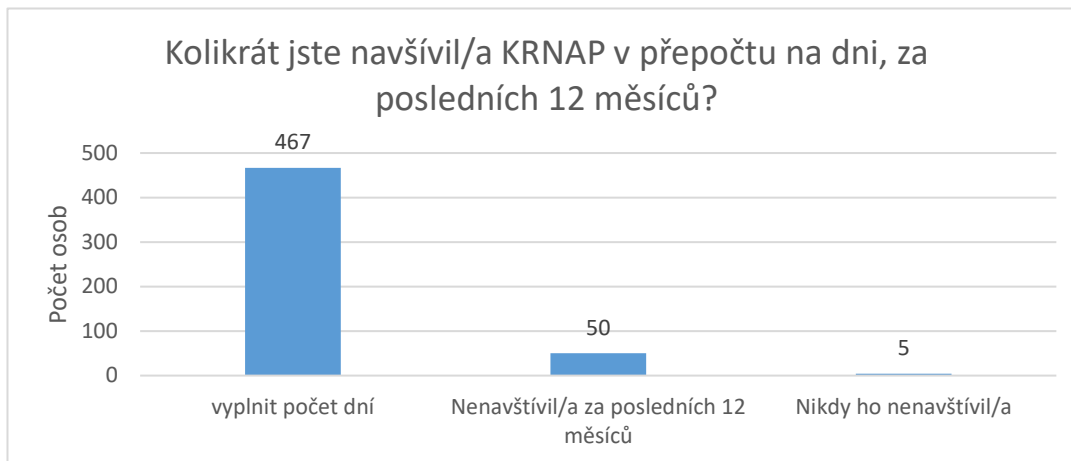
Obrázek 9: Slova ve spojení s KRNAP.

Otázka 2: **Kolikrát jste navštívil/a KRNAP v přepočtu na dny, za posledních 12 měsíců?**

Tato otázka byla povinná, tudíž na ní odpovědělo všech 522 respondentů. Respondent si mohl zvolit ze tří variant, přičemž první varianta „vyplnit počet dní“ je odkázala na následující otázku, kde bylo nutné vyplnit počet dní. Tato odpověď byla nejčastější, což se předpokládalo, dle Obrázku 10 a Tabulky 7. Respondenti, kteří odpověděli, že nikdy národní park nenavštívili, pravděpodobně žijí mimo KRNAP na jihu okresů.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Vyplnit počet dní	89,6
Nenavštívil/a za poslední rok	9,6
Nikdy nenavštívil/a	0,8

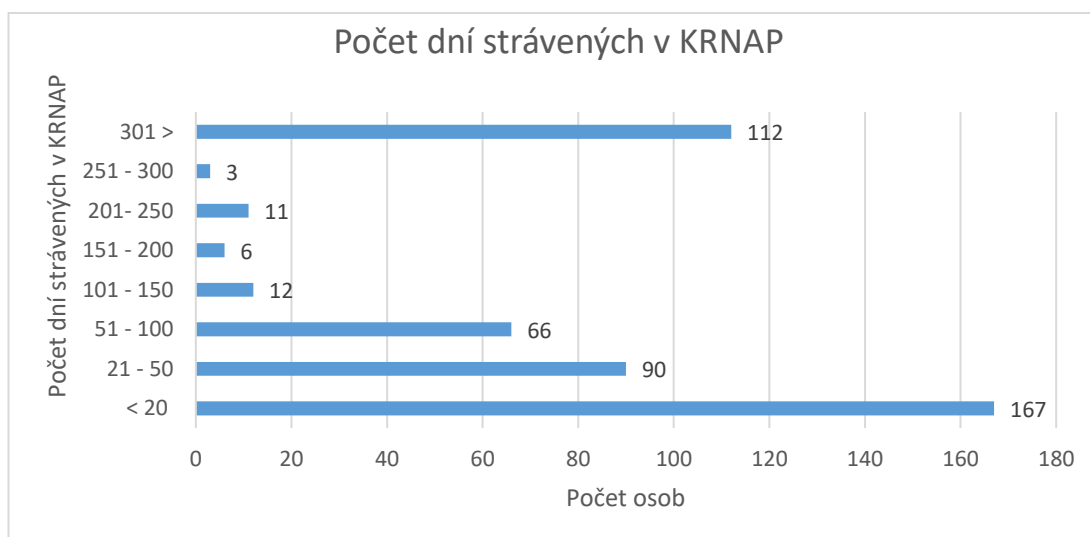
Tabulka 7: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

Obrázek 10: Návštěvnost KRNAP mezi místními obyvateli.

Otázka 3: Počet dní strávených v KRNAP.

Na tuto otázku byli odkázáni respondenti, kteří si vybrali odpověď v předchozí otázce „vyplnit počet dní“. Celkem odpovídalo 467 respondentů. Nejvíce osob strávilo v rámci KRNAP méně než 20 dní. Dle následujících odpovědí v dotazníku jsou to převážně ti, kteří tráví v KRNAP dovolenou hlavně v zimním období a žijí v ochranné zóně nebo mimo ni. Na druhou stranu osoby, které v rámci KRNAP nebo v jeho ochranném pásmu žijí, uvedly, že v parku tráví většinu roku, viz Obrázek 11.

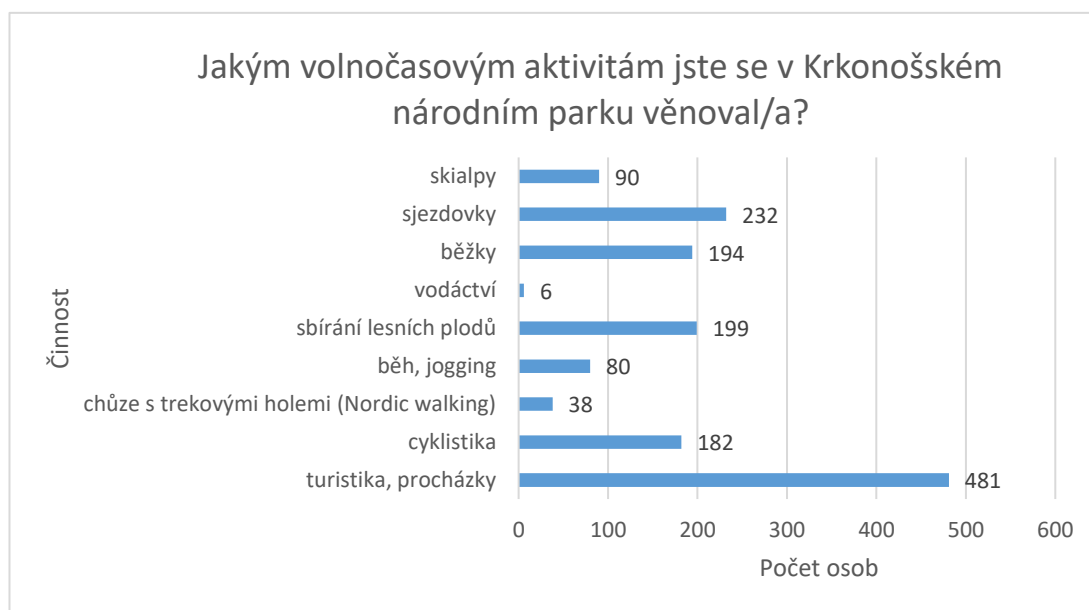
Obrázek 11: Počet dní strávených v KRNAP za rok.

Otázka č. 4: Jakým volnočasovým aktivitám jste se v Krkonošském národním parku věnoval/a?

Zjišťovali jsme, jakým volnočasovým aktivitám se v národním parku lidé nejvíce věnují. Zde odpověděli všichni respondenti a mohli zaškrtnout více odpovědí. Velká většina lidí, kteří navštíví národní park, se věnuje turistice a procházkám. Park je velmi oblíbený v zimním období a místní návštěvníci využívají sjezdovky, nebo se věnují běžkování či skialpinismu, viz Obrázek 12 a Tabulka 8. Ve velkém počtu také lidé zaškrtovali sběr lesních plodů nebo cyklistiku.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Skialpy	17,3
Sjezdovky	44,5
Běžky	37,2
Vodáctví	1,2
Sbírání lesních plodů	38,2
Běh, jogging	15,4
Chůze s trekovými holemi	7,3
Cyklistika	34,9
Turistika, procházky	92,3

Tabulka 8: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

Obrázek 12: Volnočasové aktivity v KRNAP.

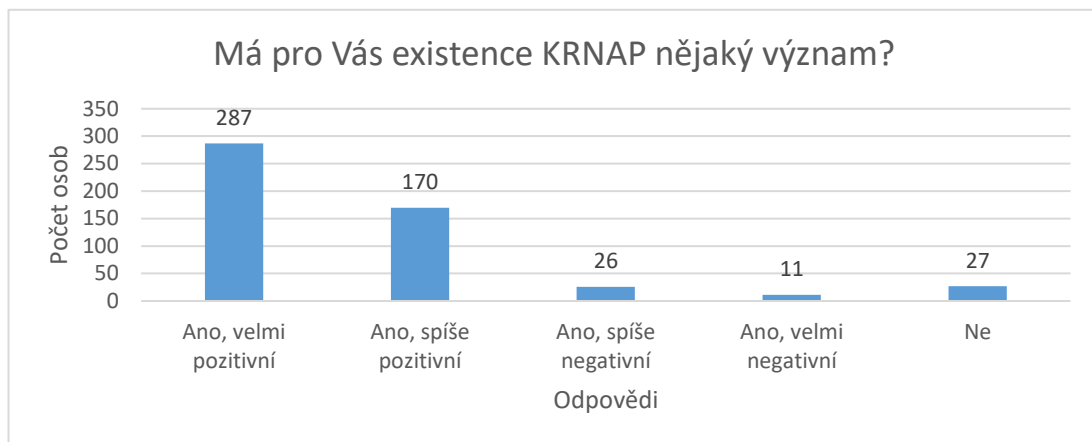
Otázka č. 5: Má pro Vás osobně existence KRNAP nějaký význam?

Z odpovědí respondentů je zřejmé, že pro většinu lidí žijící v KRNAP má samotná existence parku pozitivní význam, viz Obrázek 13 a Tabulka 9. Pouze 27 lidí, nemá z okolní přírody žádný požitek. Proč tomu tak je, nalezneme v dalších odpovědích.

Odpovědi	Procentuální zastoupení
Ano, velmi pozitivní	55,1
Ano, spíše pozitivní	32,8
Ano, spíše negativní	5

Ano, velmi negativní	2,1
Ne	5,2

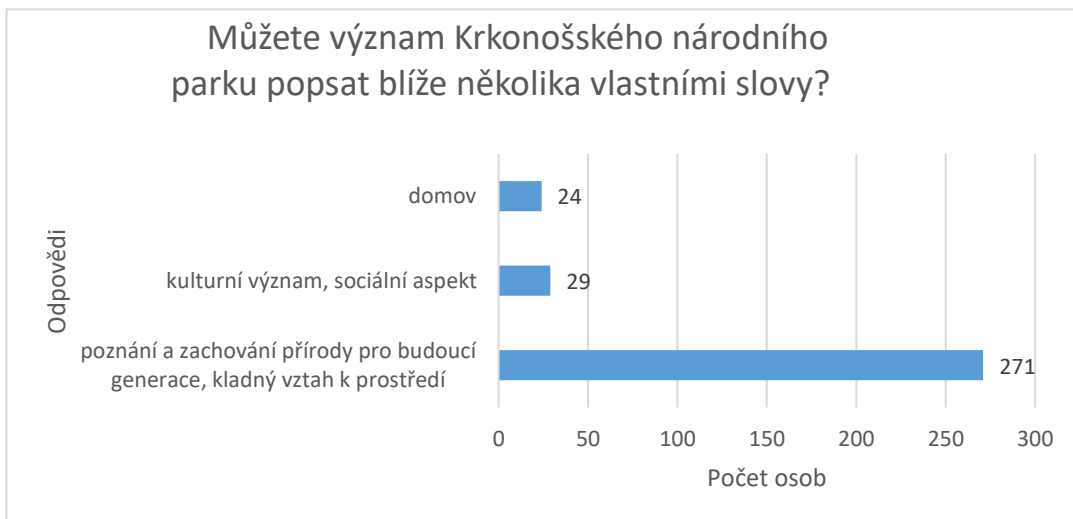
Tabulka 9: Procentuální vyhodnocení odpovědí

Obrázek 13: Vnímání národního parku mezi místními obyvateli.

Otázka č. 6: Můžete význam Krkonošského národního parku popsat blíže několika vlastními slovy?

Na tuto otázku odpovědělo 361 respondentů, přičemž bylo potřeba 36 vyřadit jako nerelevantní. Vybrala jsem tři nejčastější odpovědi. Většina respondentů odpověděla, že národní park vnímají jako národní bohatství, kde je zachována příroda. Místo, kde dobře funguje ochrana fauny a flóry. Sami respondenti vyjadřovali aktivní přístup k ochraně přírody pro budoucí generace. Jedna z častějších odpovědí byl i kulturní či historický význam. Lidé si váží historických a vzácných míst v rámci parku a dbají o ně. Poslední častá odpověď spojovala KRNAP s domovem, dle Obrázku 14.

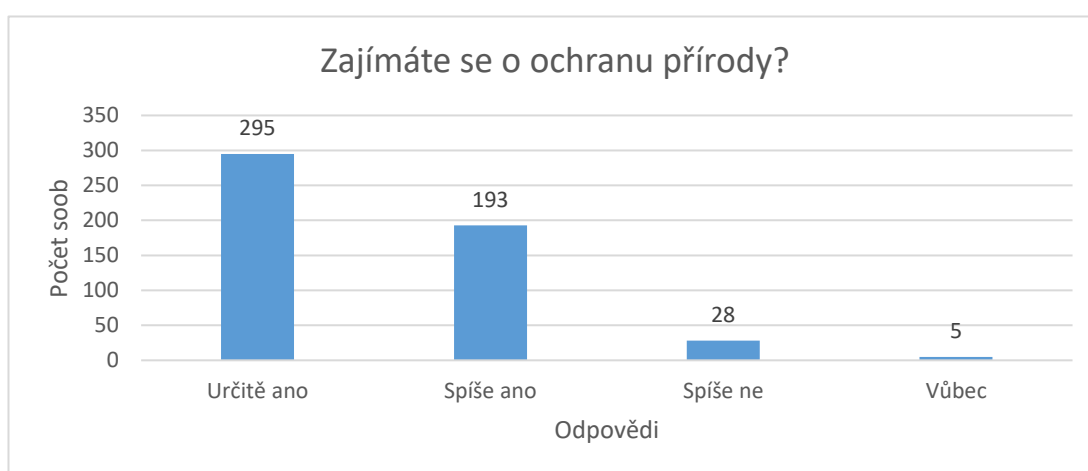
Obrázek 14: Specifikovaný význam národního parku mezi místními obyvateli.

Otázka č. 7: **Zajímáte se o ochranu přírody?**

Na tuto otázku odpovědělo všech 521 respondentů. Je zajímavé, že téměř stejně lidé odpovídali i na otázku výše. Ti lidé, kteří odpověděli, že pro ně KRNAP má existenční význam, se více zajímají o ochranu přírody. Ti, kteří uvedli, že mají negativní vztah k parku, taktéž uvedli, že se nezajímají o přírodu jako celek, viz Obrázek 15 a Tabulka 10.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Určitě ano	56,6
Spíše ano	37
Spíše ne	5,4
Vůbec	1

Tabulka 10: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

Obrázek 15: Zájem o ochranu přírody a krajiny.

Otázka č. 8: **Řekněme, že se bude konat hlasování o budoucnosti KRNAP. Jak byste hlasoval/a?**

Tato otázka byla velmi důležitá. Opět na ni odpovědělo všech 521 respondentů. Drtivá většina lidí by jednoznačně NP zachovala. Pouze 12 lidí by národní park zrušilo, viz Obrázek 16 a Tabulka 11. Pravděpodobně z důvodů omezení, které plynou z návštěvy parku.

Odpovědi	Procentuální zastoupení
Národní park ponechat	94,2
Národní park zrušit	2,3
Zdržel/a bych se hlasování	3,5

Tabulka 11: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

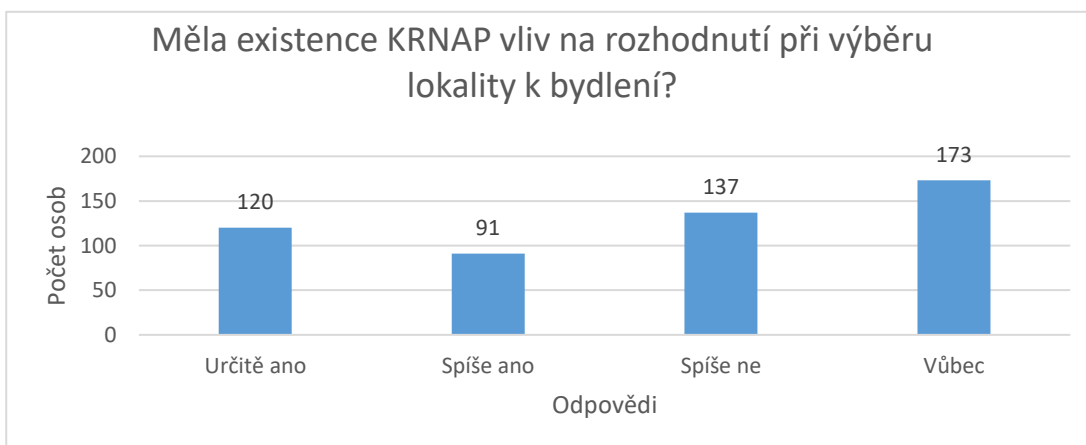
Obrázek 16: Hlasování o ponechání či zrušení parku.

Otázka č. 9: Měla existence KRNAP vliv na Vaše rozhodnutí při výběru lokality k bydlení?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda se lidé cíleně stěhují do národního parku za přírodou, dle Obrázku 17 a Tabulky 12. Dle většiny respondentů spíše nemá KRNAP vliv na výběr lokality k bydlení. Avšak spousta lidí, kteří výše odpověděli, že tráví v KRNAP převážně celý rok, žijí v národním parku po generace. Takoví lidé mají i bližší vztah k národnímu parku a má pro ně větší význam než pro ty, kdo tráví v parku méně času.

Odpovědi	Procentuální zastoupení
Určitě ano	23
Spíše ano	17,5
Spíše ne	25,3
Vůbec ne	33,2

Tabulka 12: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

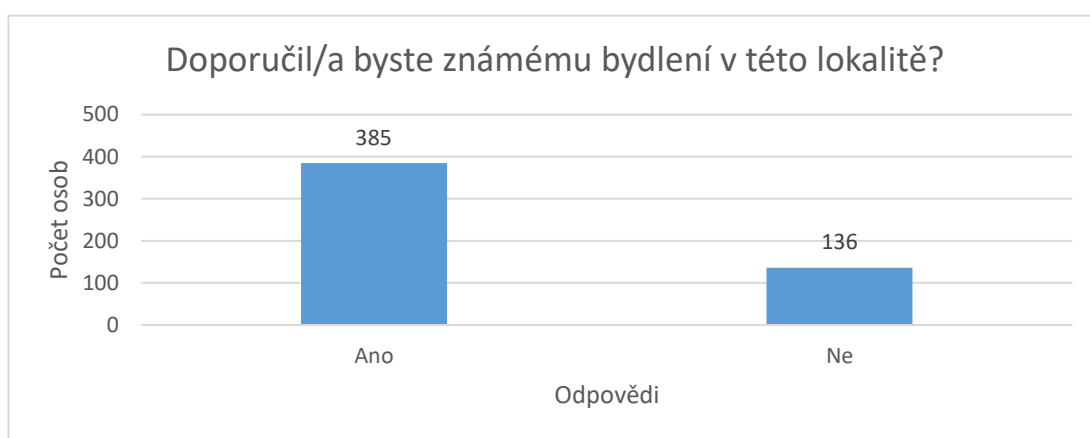
Obrázek 17: Vliv KRNAP na výběr lokality k bydlení.

Otázka č. 10: Doporučil/a byste známému bydlení v této lokalitě?

Tato otázka byla uzavřená a odpověděl na ní plný počet respondentů. Tři čtvrtiny lidí by doporučilo bydlení v KRNAP. Nicméně 136 lidí by bydlení nedoporučilo, viz Obrázek 18 a Tabulka 13. Můžeme se domnívat, že jsou to ti, kteří nejsou spokojeni s bydlením v této lokalitě. Buďto z důvodu omezení při výstavbě či úpravě domu, nebo kvůli velkému množství turistů.

Odpovědi	Procentuální zastoupení
Ano	73,9
Ne	26,1

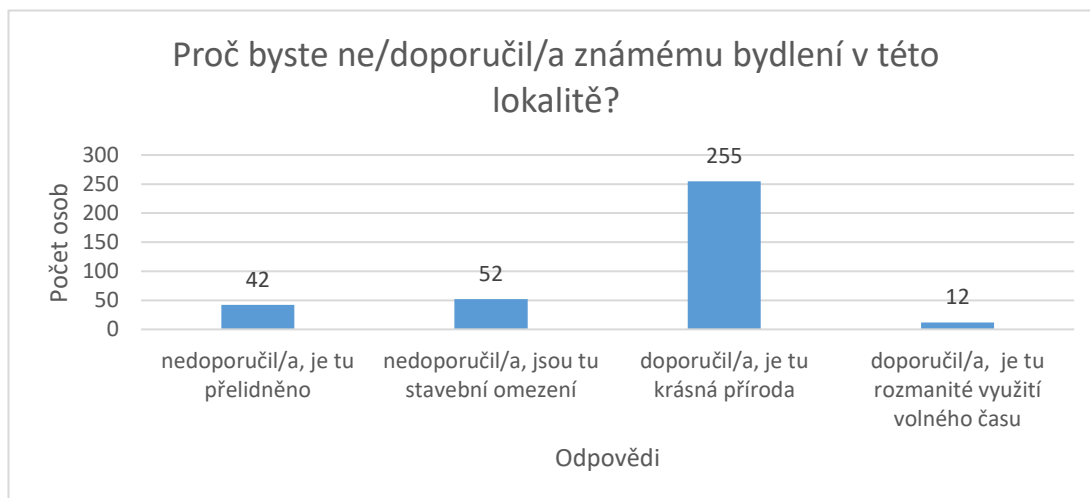
Tabulka 13: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

Obrázek 18: Doporučení známému bydlení v lokalitě KRNAP.

Otázka č. 11: Odůvodněte prosím svoji odpověď.

Ať už respondenti odpověděli, že by bydlení v lokalitě doporučili či ne, zajímalo nás, co jim v lokalitě vadí, nebo co se jim naopak nejvíce líbí. Opět dotazování vyzdvihovali krásnou přírodu národního parku. Naopak jim vadí příliš mnoho lidí, ať už jde o místní obyvatele nebo turisty, viz Obrázek 19.

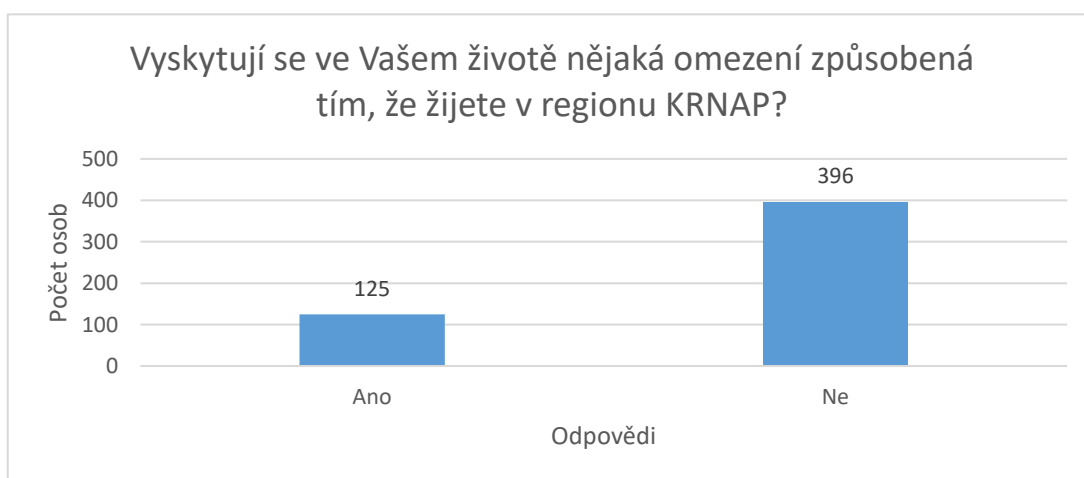
Obrázek 19: Odůvodnění doporučení či nedoporučení bydlení v lokalitě.

Otázka č. 12: Vyskytují se ve Vašem životě nějaká významnější omezení způsobená tím, že žijete v regionu Krkonošského národního parku?

Touto otázkou jsme chtěli zjistit, zda se cítí obyvatelé KRNAP nějakým způsobem omezování v rámci bydlení a žití v regionu. Z celkového počtu dotazovaných se cítí „pouze“ 25 % omezováno, viz Obrázek 20 a Tabulka 14. Jakým způsobem jsme zjišťovali v další otázce.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Ano	24
Ne	76

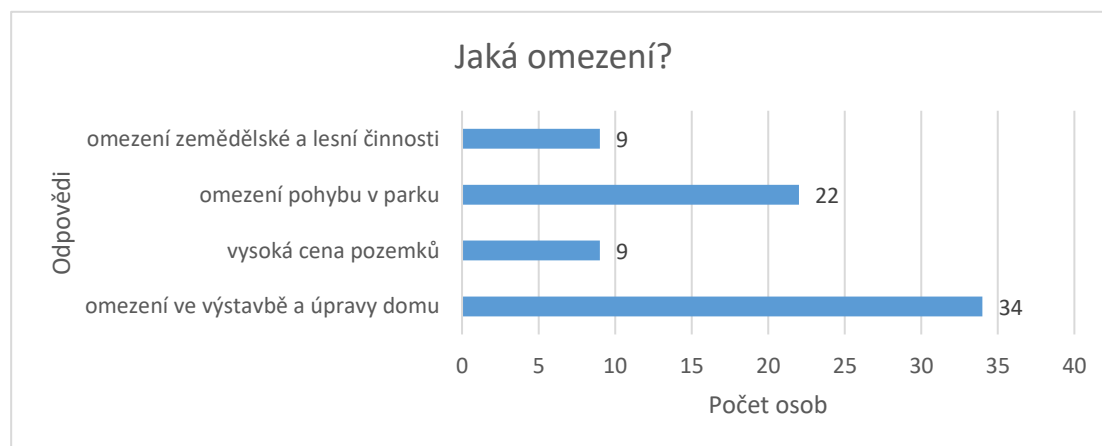
Tabulka 14: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

Obrázek 20: Vyskytující se omezení v běžném životě.

Otázka č. 13: Jaká omezení?

Pokud respondenti odpověděli, že se cítí omezováni, byli odkázáni na otázku, kde mohli odpověď blíže specifikovat. Nejvíce lidí si stěžovalo na přísná pravidla ohledně výstavby a úpravy domu, zahrady a plotu. Další problém měli lidé s omezením volného pohybu po parku a s přehnanou péčí o přírodu. V neposlední řadě byla zmiňována i vysoká cena pozemků a omezení zemědělské a lesní činnosti, viz Obrázek 21.

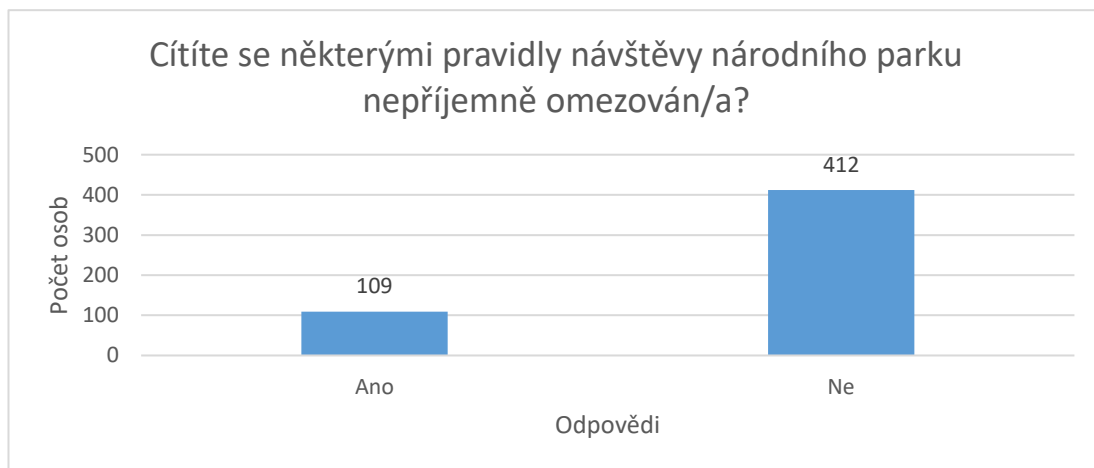
Obrázek 21: Důvody omezení v osoby žijící v regionu KRNAP.

Otázka č. 14: Cítíte se některými pravidly návštěvy národního parku nepříjemně omezován/a?

Tato otázka cílila na spokojenost obyvatel v rámci nastavení pravidel a povinností v národním parku. Většina lidí uvedla, že ochrana přírody je dobře nastavená a omezení jim nevadí, dle Obrázku 22 a Tabulky 15.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Ano	20,9
Ne	79,1

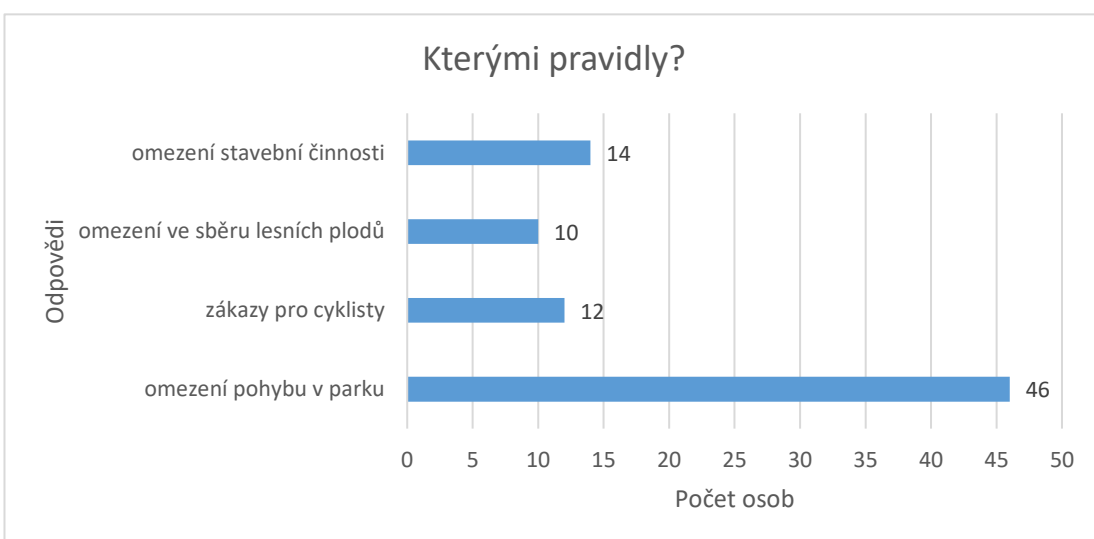
Tabulka 15: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

Obrázek 22: Pocit omezení při návštěvě národního parku.

Otázka č. 15: Kterými pravidly?

Na tuto otázku odpovídali jen ti, kteří výše uvedli, že se cítí omezovaní při návštěvě parku. Nejvíce lidem vadí omezení pohybu v rámci KRNAP a zákazy vstupu do určitých území. Opět se velmi objevovala i výhrada ke stavění či opravě domu. Dále lidem vadilo omezení pro cyklisty a omezení sběru lesních plodů, viz Obrázek 23. V ojedinělých případech si dotazovaní stěžovali i na omezení vjezdu autem.

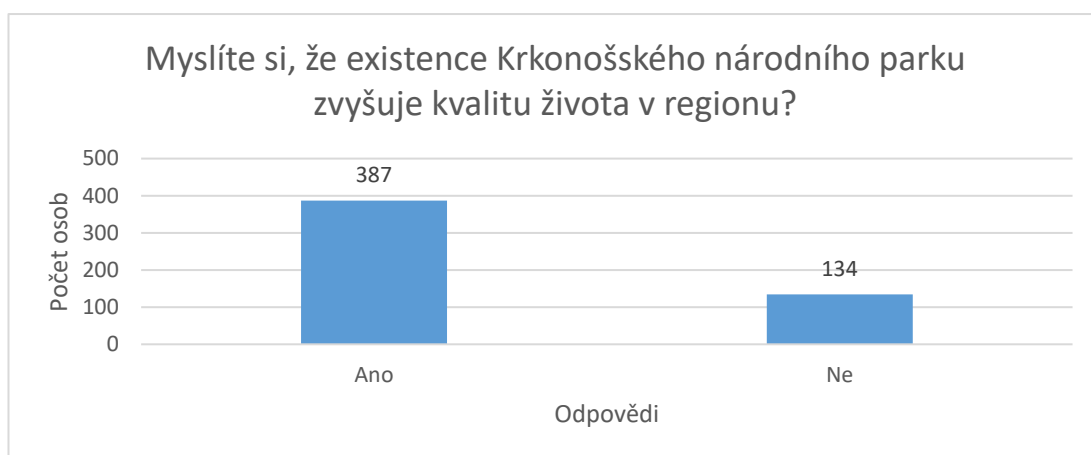
Obrázek 23: Nejčastější důvody omezení při návštěvě KRNAP.

Otázka č. 16: Myslíte si, že existence Krkonošského národního parku zvyšuje kvalitu života v regionu?

Tato otázka byla uzavřená a odpověděl na ní plný počet respondentů, viz Obrázek 24 a Tabulka 16. Pokud respondenti na tuto otázku odpověděli, že ano, můžeme předpokládat, že pro ně samotné má KRNAP pozitivní vliv na život. Dobré vnímání přírody je klíčové pro její ochranu (Levitt 2013).

Odpověď	Procentuální zastoupení
Ano	74,3
Ne	25,7

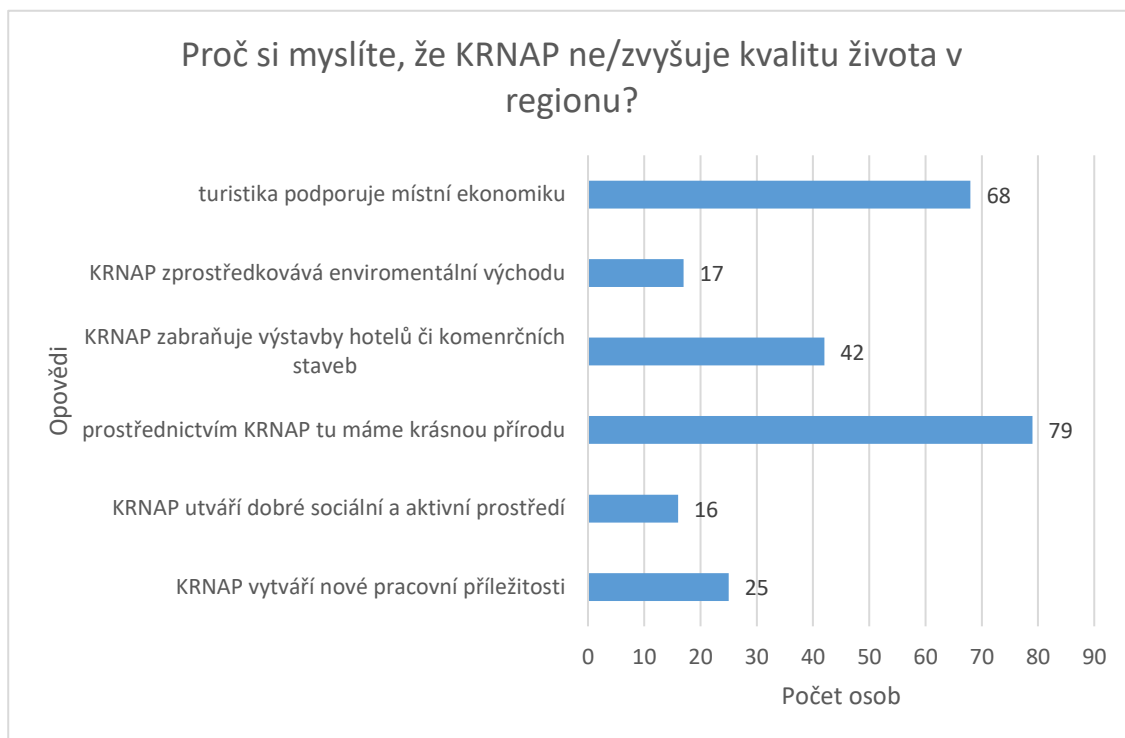
Tabulka 16: Procentuální vyhodnocení odpovědi.

Obrázek 24: Vliv KRNAP na kvalitu života v regionu.

Otázka č. 17: Odůvodněte prosím svoji odpověď na předchozí otázku.

Většina lidí na výše položenou otázku odpověděla, že existence KRNAP pomáhá zvyšovat kvalitu života v regionu. Proč tomu tak je, nás zajímalo v této otázce. Dohromady odpovědělo 247 respondentů. Dotazovaní opět nejvíce vyzdvihovali krásu přírody a krajiny. Dále je zajímavé, že ač lidé odpovídali, že jim vadí příliš mnoho turistů, chválí si jejich ekonomický přínos do regionu. Chválí si i vyšší pracovní uplatnění v této oblasti, dle Obrázku 25. Dále si lidé pochvalovali Správu parku za bránění některým velkým projektům, jako jsou nové hotely atd. Objevily se i negativní odpovědi, jako je přelidněnost, odpadky a znečištění, které neblaze působí na lidské zdraví a koneckonců i na psychiku, ovšem u respondentů neměly velké zastoupení.

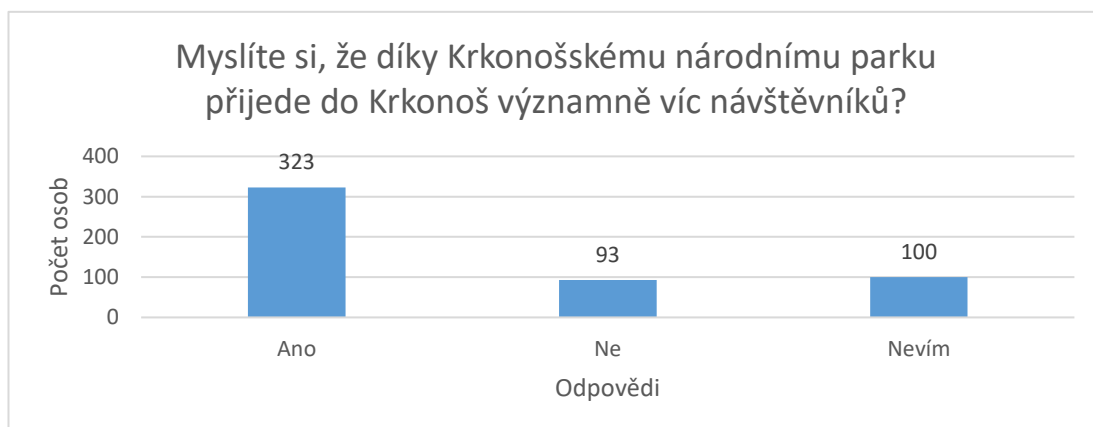
Obrázek 25: Důvody vlivu národního parku na kvalitu života v regionu.

Otázka č. 18: Myslíte si, že díky Krkonošskému národnímu parku přijede do Krkonoš významně víc návštěvníků?

Zjišťovala jsem, zda místním obyvatelům přijde KRNAP jako důvod k návštěvě či trávení dovolené. Více než polovina lidí si myslí, že ano. U otevřených otázek, můžeme s jistotou potvrdit, že tomu tak je. KRNAP a jeho krajina je velkým lákadlem pro návštěvníky. Tato otázka byla nepovinná a odpovědělo na ní 516 respondentů. Zastoupení odpovědí najdeme v Obrázku 26 a Tabulce 17.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Ano	62,6
Ne	18
Nevím	19,4

Tabulka 17: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

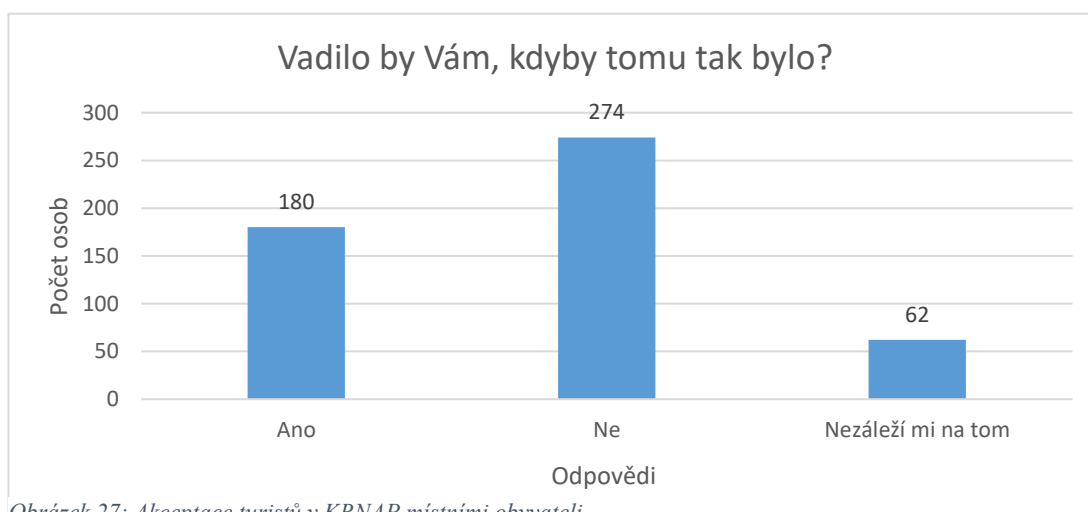
Obrázek 26: Návštěva lokality díky existenci KRNAP.

Otázka č. 19: Vadilo by Vám, kdyby tomu tak bylo?

Kvůli vysoké návštěvnosti národního parku jsme se rozhodli, zařadit tuto otázku do dotazníku. Zajímalo nás, jak stále se zvyšující návštěvnost vnímají místní obyvatelé, viz Obrázek 27 a Tabulka 18. Tato otázka byla nepovinná a odpovědělo na ní 516 respondentů.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Ano	34,9
Ne	53,1
Nezáleží mi na tom	12

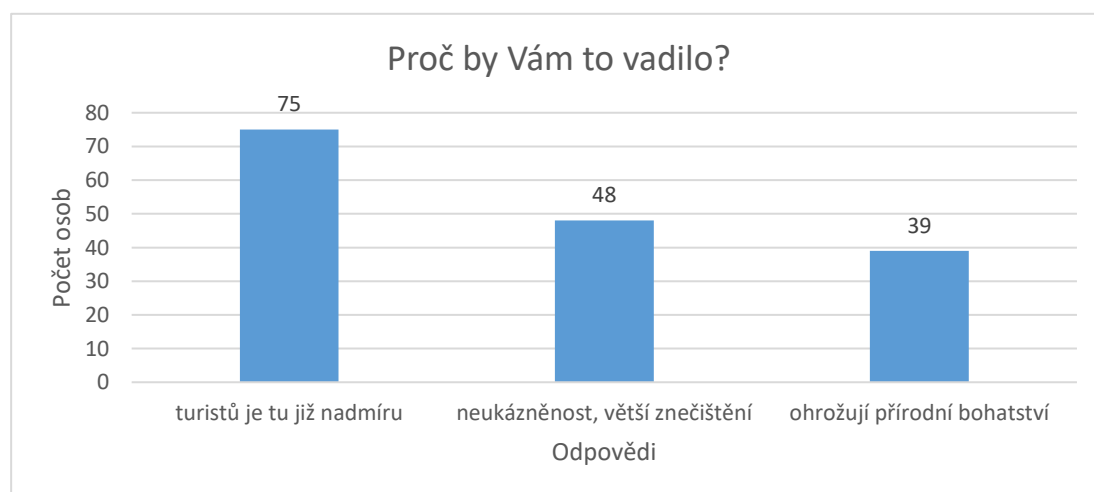
Tabulka 18: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

Obrázek 27: Akceptace turistů v KRNP místními obyvateli.

Otázka č. 20: Proč by Vám to vadilo?

Na tuto otázku odpovídali pouze ti, kteří v předchozí otázce vyplnili, že by jim více turistů vadilo, viz Obrázek 28. Celkem 74 lidí si myslí, že turistů je v regionu už mnoho a narušuje jim to jejich soukromí a každodenní život zejména v lyžařské sezóně. Mnozí z nich navrhovali i snížení kapacity parku a zpřísnění pravidel ochrany. Důsledkem velkého množství turistů je i výrazně větší znečištění či ničení parku neukázněným chováním.

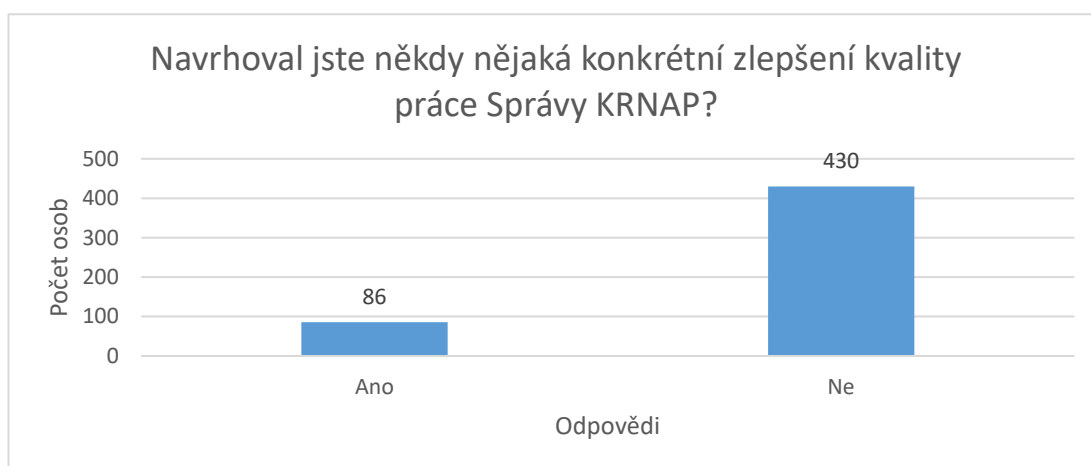
Obrázek 28: Důvody nespokojenosti s turisty v KRNP.

Otázka č. 21: Navrhoval jste někdy nějaká konkrétní zlepšení kvality práce Správy KRNAP?

V souvislosti na některé nespokojené obyvatele s prací Správy KRNAP nás zajímalo, zda lidé měli nějaké zajímavé podněty na zlepšení její kvality. Přes 80 % lidí odpovědělo, že ne, viz Obrázek 29 a Tabulka 19. Avšak 86 lidí uvedlo, že navrhovali svůj podnět Správě KRNAP.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Ano	16,7
Ne	82,3

Tabulka 19: Procentuální vyhodnocení odpovědi.

Obrázek 29: Návrhy k diskuzi ze strany místních obyvatel.

Otázka č. 22: Jaká zlepšení jste navrhoval/a?

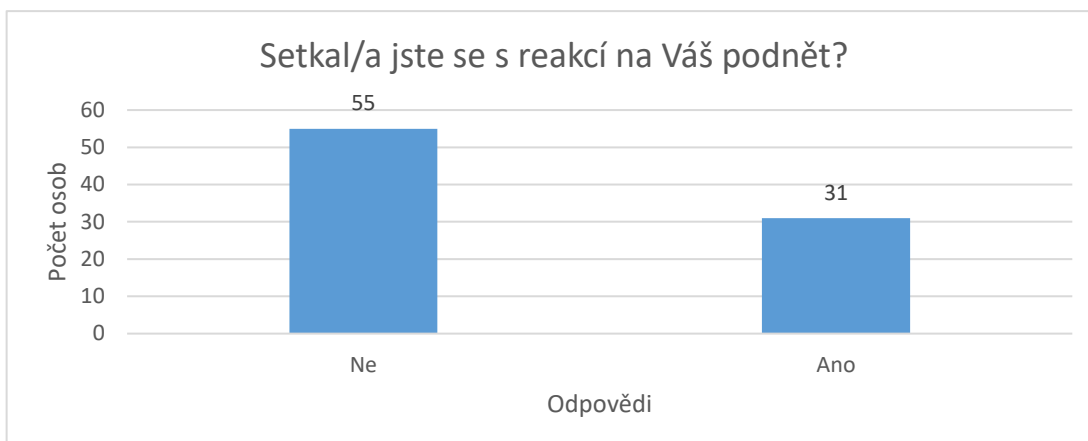
Tuto otázku bylo těžké zanalyzovat. Odpovědi se velmi lišily. Dohromady odpovědělo 74 lidí. Nejvíce lidí se shodlo, že by se měla zavést přísnější kontrola návštěvníků, aby se zamezilo ničení a znečišťování národního parku. Takto odpovědělo zhruba 13 respondentů. Další respondenti vypisovali zlepšení, jako jsou: omezení automobilů, nepodporovat komerční akce, větší údržba cest, více lesní stráže, oprava informačních tabulí na stezkách, výstavba nádrží na vodu v horách, efektivnější nakládání s odpady, lepší komunikace s veřejností, zjednodušení informací pro sportovce (zejména pro skialpinisty), opravu chodníků a zábradlí, nekácet stromy pro Jarmarky, nekácet stromy napadené kůrovcem, zlepšit značení stezek, větší pravomoci pro lesní stráž a výstavba nových restaurací.

Otázka č. 23: Setkal/a jste se s reakcí na Váš podnět?

Ti, kteří svůj podnět navrhovali Správě KRNAP, byli odkázáni na otázku, zda s nimi Správa KRNAP nějak prodiskutovala jejich návrh. Celkem tuto otázku vyplnilo 86 respondentů, viz Obrázek 30 a Tabulka 20. Více než půlka odpověděla, že ne. V tomto ohledu se musím zastat Správy KRNAP, protože některé navrhované podněty byly zcela nesmyslné nebo nereálné, např. oplocení parku pro větší přehlednost, kdo se v parku pohybuje. To myslím, že je zcela v rozporu s ochranou přírody.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Ano	37,5
Ne	62,5

Tabulka 20: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

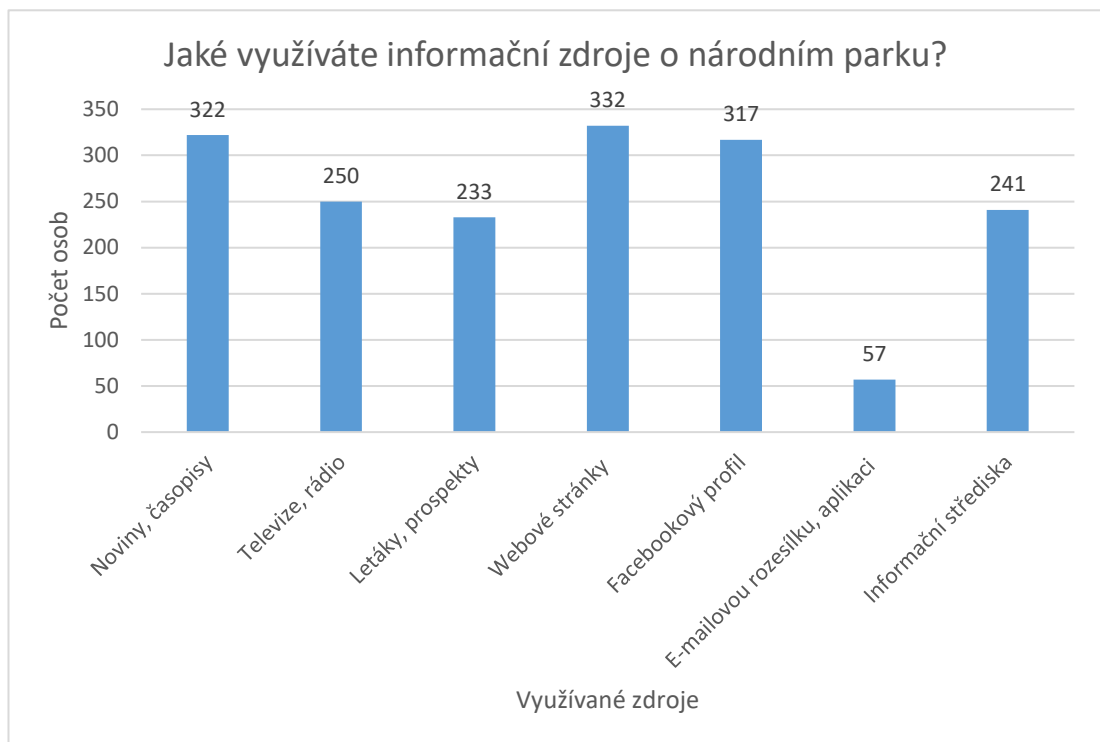
Obrázek 30: Prodiskutování návrhu se Správou KRNAP.

Otázka č. 24: Využíváte některé z následujících informačních zdrojů o Krkonošském národním parku?

V rámci zlepšení předávání informací ze strany Správy KRNAP bylo důležité, jaký informační zdroj lidé využívají nejčastěji. Většina respondentů byla získána přes webové stránky a facebookový profil národního parku, proto jsme předpokládali, že tyto odpovědi budou zastoupeny nejvíce. Mnoho lidí také využívá jako častý zdroj noviny a časopisy. V regionu Krkonoš vychází například časopis s názvem „Krkonoše, Jizerské hory“ nebo Krkonošský deník. Naopak nejnižší sledovanost má aplikace Akce KRNAP, viz Obrázek 31 a Tabulka 21.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Noviny, časopisy	62,4
Televize, rádio	50,3
Letáky, prospekty	46,9
Webové stránky parku	66,8
Facebookový profil	63,8
E-mail, aplikace Akce KRNAP	11,5
Informační střediska	48,9

Tabulka 21: Procento zastoupení respondentů vůči využívaným zdrojům.

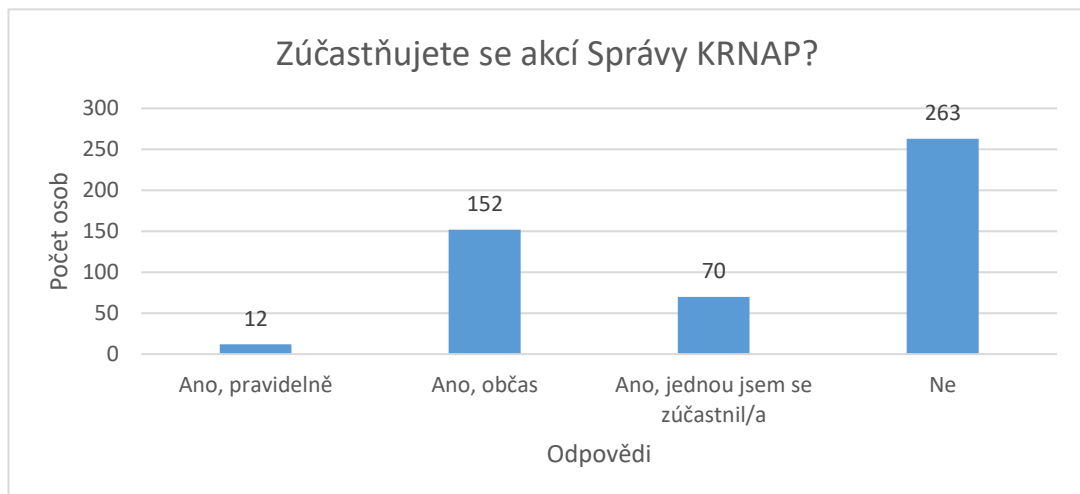
Obrázek 31: Využívání informačních zdrojů.

Otázka č. 25: Zúčastňujete se akcí Správy KRNAP?

Na tuto otázku odpovědělo 497 respondentů, viz Obrázek 22 a Tabulka 22. Polovina respondentů se akcí nezúčastňuje. V následující otázce jsme se ptali, proč tomu tak je.

Odpovědi	Procentuální zastoupení
Ano, pravidelně	2,4
Ano, občas	30,6
Ano, jednou jsem se zúčastnil/a	14,1
Ne	49,2

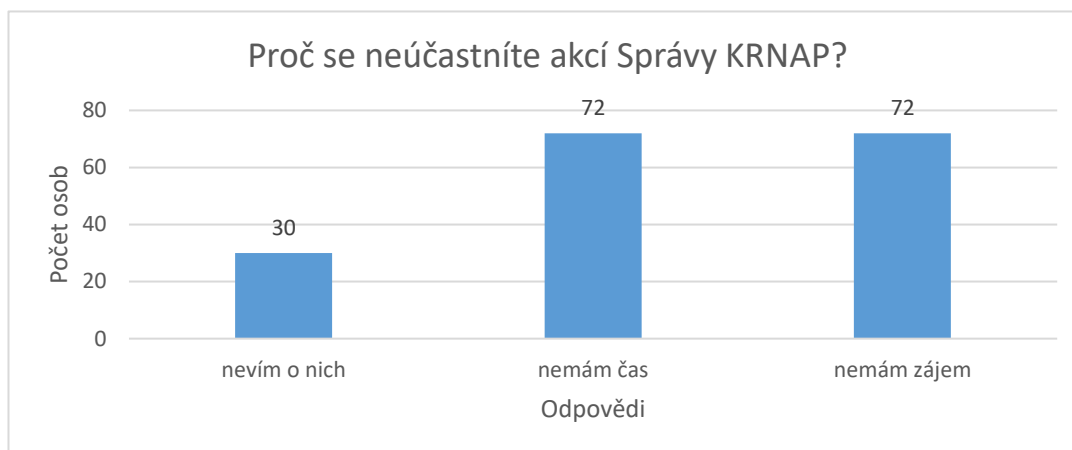
Tabulka 22: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

Obrázek 32: Účast na akcích Správy KRNAP.

Otázka č. 26: Proč se neúčastníte akcí Správy KRNAP?

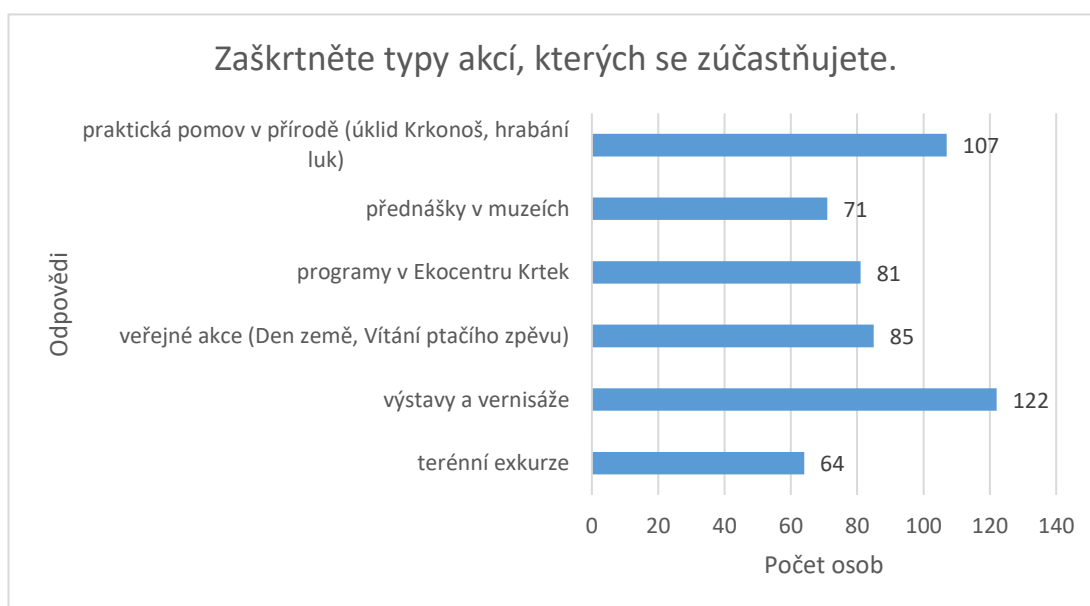
263 lidí, kteří odpověděli, že se akcí KRNAP vůbec nezúčastňují, bylo přesměrováno na tuto otevřenou otázku. Odpovědělo 174, viz Obrázek 33. Zajímalo nás, z jakého důvodu se místní obyvatelé nezúčastňují akcí pro veřejnost, které národní park nabízí. Lidé odpověděli, že o akcích vědí, ale buď bydlí dál od místa, kde se akce pořádají, a tudíž na to nemají čas, anebo nemají o akce zájem, či jsou špatně informováni.

Obrázek 33: Důvody neúčasti respondentů na akcích KRNAP.

Otázka č. 27: Zaškrtněte typy akcí, kterých se zúčastňujete.

Na tuto otázku byli přesměrováni lidé, kteří výše zaškrtnuli, že se akcí účastní nebo alespoň se zúčastnili jednou. Respondenti mohli zaškrtnout více odpovědí. Největší oblibu mají výstavy a vernisáže, kterých se zúčastnilo 122 lidí. Jako druhá nejzastoupenější akce je praktická pomoc v přírodě, jako je dobrovolný úklid parku. Na facebookových stránkách vznikají i tyto hromadné akce z iniciativy místních obyvatel. Konkrétní zastoupení jednotlivých akcí vidíme na Obrázku 34.

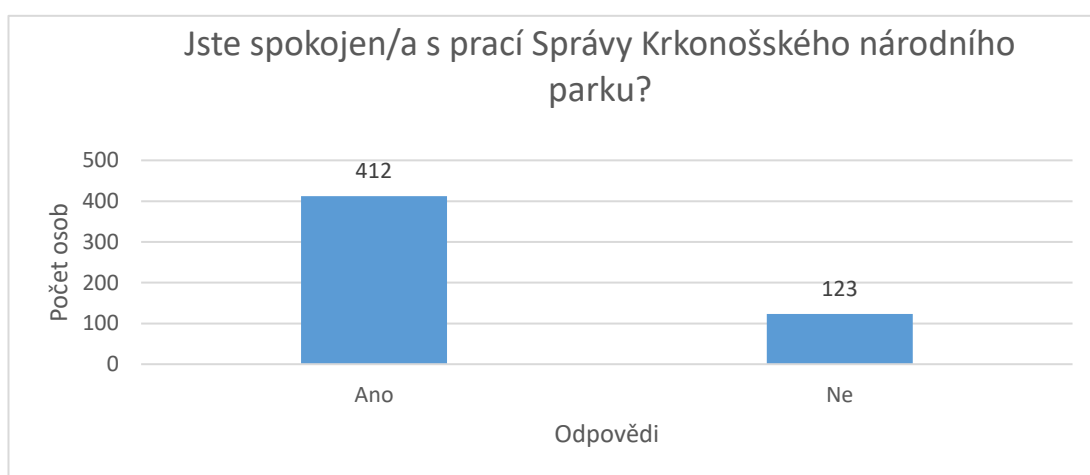
Obrázek 34: Typy akcí, kterých se respondenti účastní.

Otázka č. 28: Jste spokojen/a s prací Správy Krkonošského národního parku?

Většina dotazovaných, dle Obrázku 35 a Tabulky 23, je spokojena se Správou KRNAP. Avšak 23 % respondentů odpověděla, že není. Důvody jejich nespokojenosti jsou různé, ale výrazně se opakují převážně dva. Za prvé je to přílišná ochrana přírody ze strany KRNAP, a tím omezení pohybu po parku a za druhé omezení stavební činnosti v rámci regionu a jeho ochranného pásma.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Ano	77
Ne	23

Tabulka 23: Procentuální vyhodnocení odpovědí.

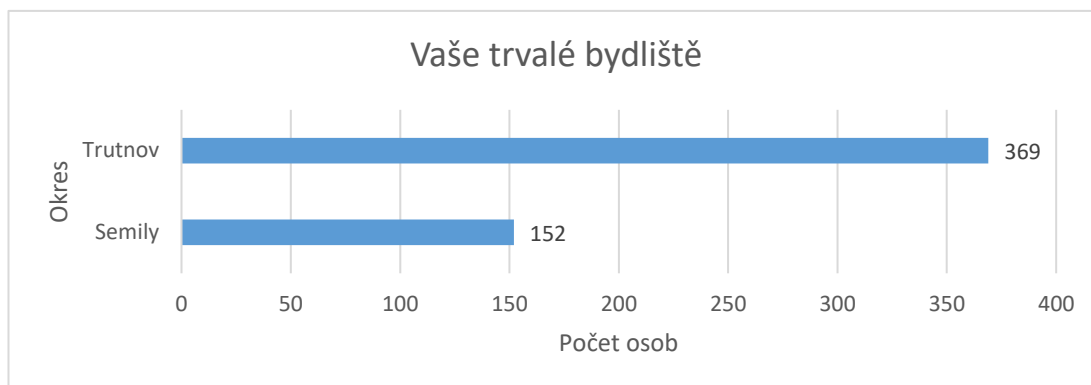
Obrázek 35: Spokojenost respondentů s prací KRNAP.

Otázka č. 29: Uved'te, prosím, okres a název obce svého trvalého bydliště.

Tato otázka byla povinná a velmi důležitá. Více respondentů, kteří vyplňovali tento dotazník, trvale žije v okrese Trutnov, dle Obrázku 36 a Tabulky 24. Je to dáno větší spoluprací s městy a obcemi z tohoto okresu. Respondenti, kteří uvedli jiné místo bydliště než tyto dva okresy, byli z dotazníku vyřazeni.

Odpověď	Procentuální zastoupení
Semily	26,1
Trutnov	68,9

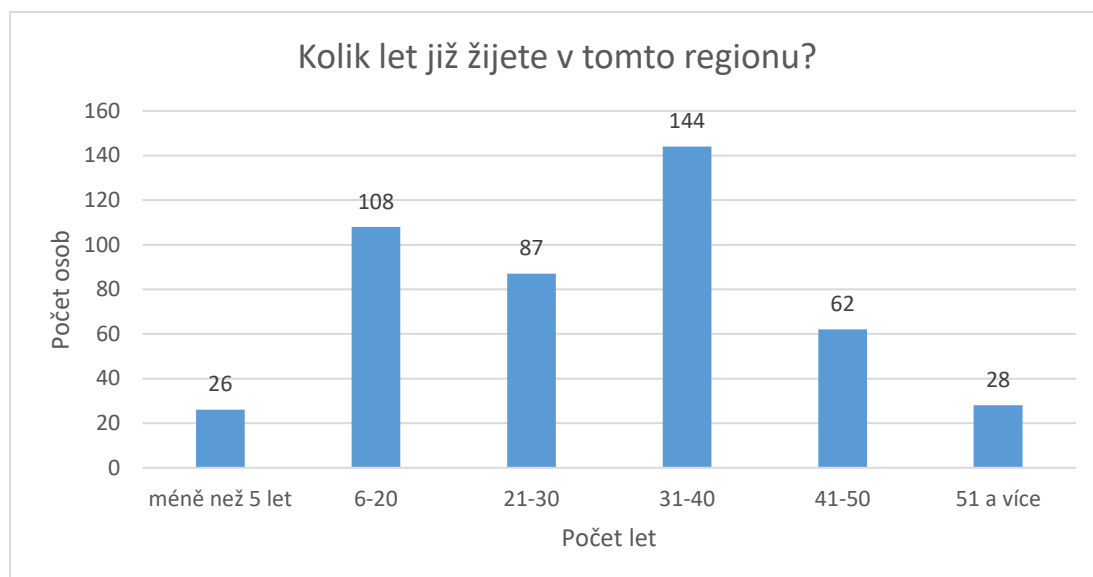
Tabulka 24: Procentuální zastoupení odpovědí.

Obrázek 36: Trvalé bydliště respondentů.

Otázka č. 30: Kolik let již žijete v tomto regionu?

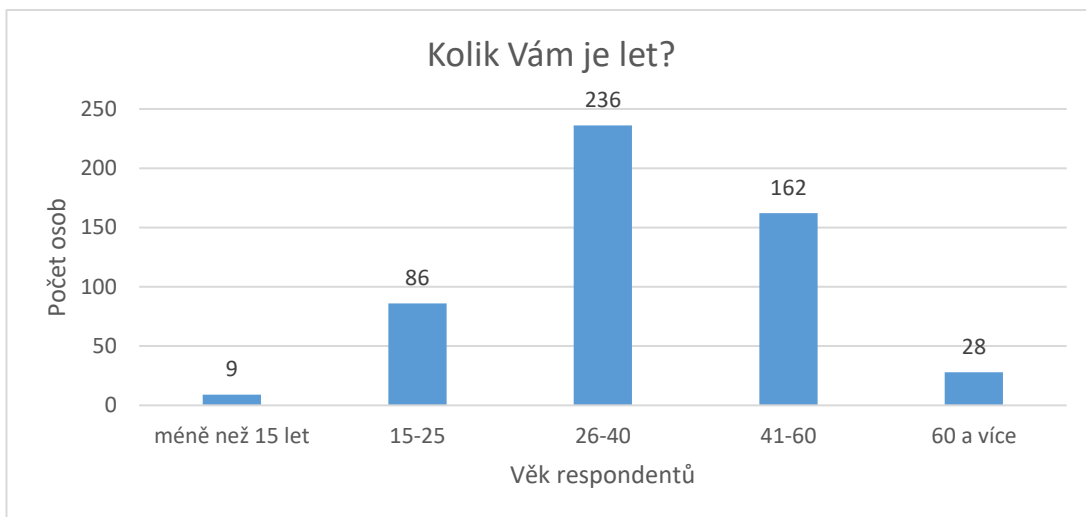
Na tuto otázku odpovědělo všech 521 respondentů. Některé odpovědi však byly špatně identifikovatelné (např. informace „v parku žiji celý život“), proto mohu vyhodnotit pouze 455 odpovědí dle Obrázku 37. Nejvíce lidí žije v národním parku a jeho ochranném pásmu 31–40 let. Dle údajů o věku respondentů tyto hodnoty souhlasí.

Obrázek 37: Počet let v regionu.

Otázka č. 31: Kolik je Vám let?

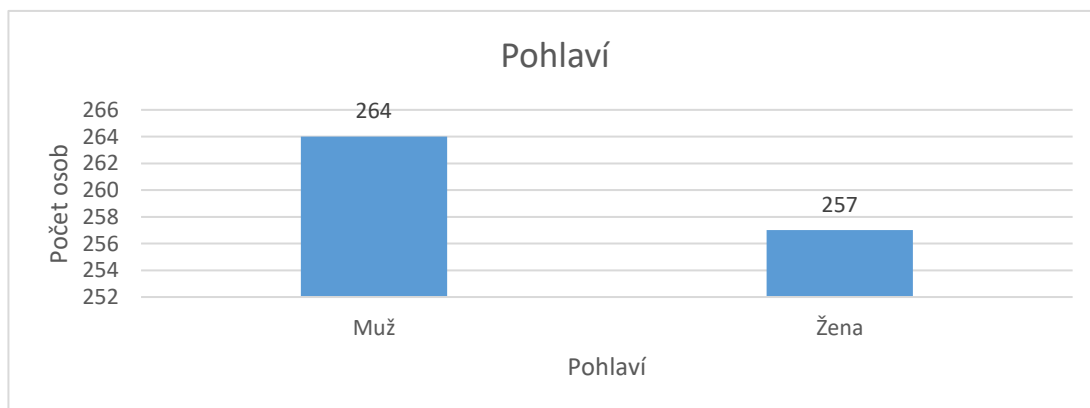
Věkové rozpětí respondentů se lišilo podle toho, na jaké webové stránce byl dotazník vyplňován. Například přes portál VyplnTo.cz odpovídaly spíše mladší ročníky. Naopak po umístění dotazníku na facebookovou stránku Skiareál Harrachov vyplňovali hlavně lidé v produktivním věku, viz Obrázek 38. Je to také vidět na otevřených odpovědích. Například lidé mezi lety 31–40 mají více námitek při omezování stavební činnosti v rámci parku než jiní. Naproti tomu ročníky, které vyplnily škálu 21–30 let, si více stěžují na omezení pohybu na skialpech a podobně. Zde má práce odkrývá typické hájení zájmů své věkové a sociální skupiny (která právě řeší výstavbu, právě má čas na turistiku apod).

Obrázek 38: Věkové rozmezí respondentů.

Otázka č. 32: Pohlaví

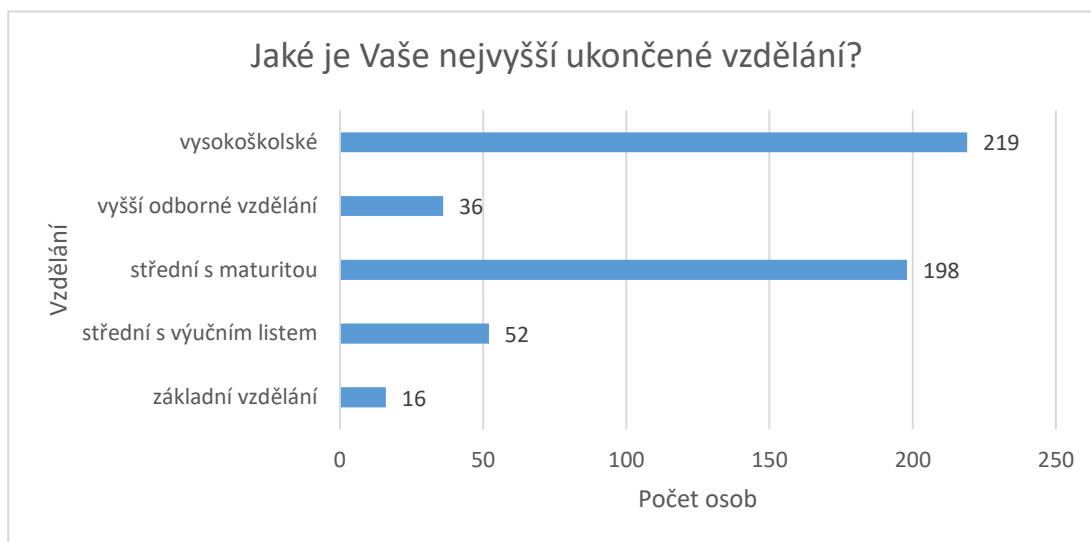
Dotazník vyplnilo více mužů než žen, viz Obrázek 39. Nicméně se v otevřených otázkách ženy více rozepisovaly a obecně byly sdílnější. Naproti tomu ženy měly více negativních ohlasů na práci Správy KRNAP.

Obrázek 39: Pohlaví respondentů.

Otázka č. 33: Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

Nejvíce respondentů odpovědělo, že má vysokoškolské vzdělání, dle Obrázku 40. Dále pak střední školu s maturitou a střední školu s výučním listem.

Obrázek 40: Nejvyšší ukončené vzdělání respondentů.

Otázka č. 34: **Je něco, co byste chtěl/a vzkázat Správě Krkonošského národního parku?**

Na tuto otázku odpovědělo 290 lidí a byla zcela dobrovolná. Lidé nejvíce přáli Správě KRNAP trpělivost s neukázněnými turisty a děkovali za ochranu přírody a krajiny v regionu. Také se tu objevily i zajímavé návrhy a podněty ke zlepšení informovanosti v národním parku a jeho ochranné zóně. Zde doufám, že má práce splní svůj účel, protože tento názor lidí žijících v regionu by měl být zprostředkován právě turistům. Často bylo ekocentrum Krtek zmiňováno jako dobrý nástroj environmentálního vzdělávání, avšak padl návrh, že je dobré umístit taková centra u vstupu do významných lokalit, aby se návštěvník mohl informovat a spojit si to s konkrétní lokalitou, jaká jsou třeba v národním parku Šumava. Byla zmiňována větší regulace turistů, více akcí pro „vyčištění“ parku, nebo zařadit mezi akce i setkávání se zvířaty (viz dřívější expozice Potůček). Padly návrhy i více zadržovat vodu v krajině a zpomalit koloběh vody prostřednictvím víceúčelových nádrží. Respondenti také vyjadřovali svou nespokojenost. Často se tu zmiňovala Pec pod Sněžkou a její velké projekty a výstavby pro turisty, jako jsou třeba restaurace a hotely. Také se jim nelíbila velká přístupnost auty do parku. Mnozí by posílili lesní stráž v parku, aby nedocházelo k devastaci přírody, a zavedli by vybírání poplatků za vstup do parku. Jiní by byli rádi za shovívavější chování, co se týče výstavby a dispozice domů, a naopak navrhnou zpřísnit pravidla pro velké developery. Zde má práce odhaluje rozpor mezi turistickou loby, což je zisk pro konkrétní osoby/podnikatele, a lidí žijících na daném území. Tedy rozpor mezi nadosobní ochranou a osobním ziskem na úkor celku.

15 Diskuse

Během dotazníkového šetření se povedlo získat 521 vypovídajících dotazníků. Více než dvě třetiny respondentů pocházelo z okresu Trutnov, můžeme to přičíst tomu, že z této oblasti bylo více spolupracujících měst či spolků, které sdílely dotazník. V průměru strávil respondent v KRNAP a jeho ochranném pásmu 145 dní za rok. Výzkum byl cílen na místní obyvatele dvou okresů, ale našel se i výrazný vzorek lidí, kteří sice mají trvalé bydliště v rámci národního parku, nicméně navštěvují tuto lokalitu pouze o víkendech, svátcích či prázdninách.

Co se týče aktivit, které jsou v parku nejvíce oblíbené, tak v drtivě většině vyhrála turistika (u 93 % respondentů). Převládala i ve výzkumu v NP Šumava (Novotná 2013) i v NP České Švýcarsko (Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje 2017). Pěší turistika je nejoblíbenější nejspíše proto, že se pomocí ní dostanete do srdce národního parku. Pěší pohyb není v národním parku nikterak omezen. Naproti tomu třeba cyklistika je povolena jen na trasách, které to umožňují a jsou vyznačeny piktogramem. Velké oblibě se těší také sjezdové lyžování. Krkonoše, definovány jako nejvyšší hory v ČR, jsou logickým lákadlem pro příznivce sjezdového lyžování. Dané obce, které nabízejí oblíbené sjezdovky, jsou dobře připraveny. Nabízejí pro návštěvníky spoustu služeb, které jim pobyt zpříjemňují a podporují turismus v dané lokalitě.

Většina respondentů vnímá národní park velmi pozitivně. Park byl primárně spojován s národním bohatstvím, přírodou, jedinečnou krajinou, ale i odpočinkem. Je zajímavé, že podobné výsledky měl i socioekonomický výzkum v národním parku Šumava (Štemberk 2019) a Bavorském lese (Enviweb 2014). Z obecného hlediska můžeme říct, že většina lidí, kteří dotazník vyplnili, má k přírodě kladný vztah a má potřebu ji ochraňovat. Může to být dáno také tím, že poměrně velká část lidí žije v parku již po generace. Tito lidé si vypěstovali pozitivní postoj k přírodě a vnímání krajiny. Toto tvrzení také potvrdil Levitt (2013) ve své studii. Je zajímavé, že ti dotazovaní, kteří v dotazníku odpověděli, že pro ně KRNAP má existenční a osobní význam, se více zajímají o ochranu přírody. Ti, kteří uvedli, že mají negativní vztah k parku taktéž uvedli, že se nezajímají o přírodu jako celek a o její ochranu. Pozitivní je, že dvě třetiny lidí uvedlo, že samotná existence parku jim zvyšuje kvalitu života a posiluje i sociální vztahy v prostředí bydliště.

Poměrně velké množství respondentů (63 %) však nezapomnělo zmínit velkou návštěvnost parku, která jim vadí, a to zejména v lyžařské sezóně, kdy je návštěvnost největší. Lidé věří, že existence a statut národního parku přiláká mnohem více turistů do této lokality. Někteří navrhovali (2,3 %) zrušit národní park, ale ve smyslu jeho statusu. Ve srovnání s národním parkem Šumava si KRNAP stojí lépe. Při výzkumu, který vypracovala Novotná (2013), se zjistilo, že více než polovina lidí není spokojena s životem v lokalitě, která má status národního parku. Je to hlavně kvůli značným omezením, která se v parku vyskytují. Naproti tomu studie Těšitele et al. (2007) říká, že je velmi důležité, v jakém území ochrany lidé žijí. Například v CHKO jsou lidé obecně spokojenější, než právě v krajině, která má statut NP.

Můžeme s jistotou potvrdit, že omezení a turistika, které se v parku vyskytují, jsou hlavní dva důvody nespokojenosti místních obyvatel. Otevřená otázka v dotazníku,

kteřá dávala prostor na vyjádření názoru, právě tyto dvě témata zmiňovala nejčastěji a nejobsáhleji. Mezi omezení, která byla skloňována nejvíce, patří omezení při výstavbě či úpravy domu. Jiným zas vadí omezení volného pohybu v parku. Velmi zajímavé bylo, že si lidé ve stejném zastoupení stěžují na omezení a zároveň požadují větší omezení pro turisty a větší kontrolu jejich činnosti v rámci parku. Hlavní důvod pro tento názor byl, že obzvlášť turisté si neváží hodnoty parku tak, jako místní obyvatelé. Tento návrh se objevoval i u doporučení pro Správu KRNAP na zlepšení kvality života v regionu. Bohužel si neumím představit realizaci tohoto návrhu v praxi. Jiná doporučení však byla velmi logická. Například návrh budovat environmentální centra přímo u vstupu do významné lokality, aby si člověk spojil získané informace rovnou s konkrétní lokalitou, by mohl být velkým přínosem. Dalším návrhem bylo zařadit více kontaktu se zvířaty do určitých akcí. Myslím, že toto by ocenily hlavně rodiny s dětmi. Poznání přírody v praxi a budování kladného vztahu už v útlém věku dítěte je vykročení dobrým směrem. Také by lidí uvítali více profesionálních průvodců v parku. Výzkum Čihaře et al. (2009) ukázal, že obyvatelé žijící v horských částech národních parků preferují zapojení vyškoleného průvodce do terénu, aby návštěvníky blíže informoval a zároveň by probíhala větší interakce mezi Správou parku a veřejností.

Velký rozpor byl i mezi jednotlivými skupinami lidí s různými zájmy. Ti, co provozují například cyklistiku v parku, odpovídali jinak než například skialpinisté. Cyklisté lpěli na rozšíření tras, po kterých mohou jezdit a omezení skialpinistů v chráněných oblastech. Skialpinisté byli naopak vesměs spokojeni a necítili se omezování v pohybu, což je typické prosazování osobních zájmů, nebo zájmů své skupiny. Zde by právě vzájemná informovanost s vyčíslenými důsledky pohybu daných skupin v daném množství mohla pomoci.

Překvapivým zjištěním bylo to, že ačkoliv si většina respondentů stěžuje na mnoho turistů, zároveň si je vědoma i toho, že turisté podporují místní ekonomiku, což jim poskytuje možnost podnikání nebo nových pracovních příležitostí. Respondenti si přínos turistů uvědomují, nicméně převládají ti, kteří jim přisuzují znečišťování a ničení národního parku. I když se Správa KRNAP snaží regulovat a usměrňovat cestovní ruch, jeho návštěvnost se stále zvyšuje. Místní obyvatelé to vnímají převážně negativně. Ovšem výjimkou jsou především podnikatelé. Ti těží z vysoké návštěvnosti a podporují projekty na turistický rozvoj. Marketingová strategie Českého Švýcarska 2017 uvádí, že 97 % lidí je s návštěvou NP spokojeno, podobně jako v NP Šumava (Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje 2017). Je to ovšem názor generovaný ze vzorku turistů / návštěvníků parku, avšak nikde není zmiňován názor místních obyvatel.

Lidé v regionu KRNAP jsou velmi dobře informovaní o akcích a dění v rámci parku. Nejčastěji shánějí informace na webových stránkách KRNAP. Prostřednictvím tohoto zdroje jsem také dosáhla mnohem větší míry odpovědí. Webová stránka je přehledná a jednoduchá. Také noviny a časopisy jsou velmi oblíbené, především u lidí ve středním věku. Správa KRNAP zveřejňuje veškeré aktuální dění v národním parku. Lidé jsou ze 77 % spokojeni s prací Správy v NP. Zbylí respondenti upozorňují na přílišnou ochranu tam, kde to není potřeba. Bohužel žádné konkrétní místo nebylo zmíněno. Můžeme polemizovat, zda je to pouze špatná informovanost ze stran návštěvníka či opodstatněné tvrzení. V otázce ochrany přírody nastal rozpor. Lidé v

KRNAP se mnohdy cítí omezení, ale na druhou stranu omezení a jeho důvod velmi dobře chápou a respektují. Například lidé, kteří si stěžovali na omezení pohybu v otevřených otázkách dále píší, že tento přístup je pochopitelný a přírodě prospívá.

Správa KRNAP každoročně pořádá přes 200 akcí pro veřejnost. Tyto akce se snaží o environmentální osvětu hlavně mezi dětmi. Pravidelně probíhají vzdělávací programy v terénu, v Krkonošském centru environmentálního vzdělávání Krtek ve Vrchlabí i ve všech krkonošských muzeích. Zhruba polovina lidí někdy využila nabídku KRNAP a zúčastnila se alespoň jednou nějaké akce. Nejvíce lidí baví výstavy a vernisáže, které se pořádají napříč všemi muzei. Další oblíbená akce je praktická pomoc v přírodě, kde je obsaženo hrabání luk nebo úklid Krkonoš. Zájem o tyto akce roste. Osobně si myslím, že je to díky většímu povědomí ve společnosti a díky uvědomění, že je nutné přírodu a krajinu chránit. Avšak dle výzkumu Novotné (2013) je účast na akcích větší v NP Šumava o 26 %. Respondenti, kteří se akcí nezúčastňují, většinou uvádějí jako důvod nedostatek času či nezájem.

Velkým překvapením pro mě bylo, že lidé minimálně zmiňovali změnu zonace, která je velmi aktuální. Tento výzkum jsem si vybrala převážně proto, že mě zajímal názor veřejnosti z řad obyvatel na aktuální změny. Čekala jsem i větší ochotu spolupráce z důvodu vyjádření názoru, ať už kladného či negativního. Pouze nevýrazný vzorek (4 %) lidí, vyjádřilo názor k velikosti jednotlivých zón.

16 Závěr a přínos práce

Má práce se primárně soustředila na zjištění názorů místních obyvatel na rozvoj regionu a na obecný přístup ke Krkonošskému národnímu parku. Na základě dotazníkového šetření lze konstatovat, že obyvatelé z regionů Trutnov a Semily, žijící v území národního parku, mají dobrý vztah k přírodě a její ochraně. Zejména jsou si vědomi důležitosti ochrany a souvisejících omezení. Management udržitelného turismu v parku se snaží korigovat Správa NP. Ta také napomáhá vytvářet dobré podmínky pro kulturní a sociální vyžití v parku a poskytuje environmentální vzdělávání pro širokou veřejnost, a mimo jiné reguluje turistický rozvoj v oblasti. Rostoucí návštěvnost národního parku se neblaze dotýká zhruba jedné třetiny obyvatel.

Je pochopitelné, že nastavení ochrany přírody a krajiny je vyhlášením národního parku mnohem více zpřísněné a na místní obyvatele to má větší vliv, než na náhodného turistu, který se v parku zdržuje pouze několik dní v roce. Nejvíce jsou zde žijící lidé omezováni především v oblasti výstavby či úpravy domů. Takové projekty jsou posuzovány Správou parku individuálně, a to pouze na základě „obecně platných zákonitostí architektury krkonošské oblasti.“ Ač je tento pojem blíže specifikován Správou národního parku, často dochází k nepochopení.

Míra ochrany přírody a krajiny je stejná jako v Polském národním parku (Karkonoski Park Narodowy). Správy parků spolu navzájem spolupracují a pro jejich návštěvníky platí stejná pravidla. V polské legislativě byl národní park zakotven dříve než u nás. V současné situaci je přístup ochrany vyrovnaný (Jiříčková 2014).

V rámci rozvoje cestovního ruchu je určitě zapotřebí dále zkvalitňovat stávající služby v lokalitě, ovšem ne na úkol přírody a krajiny. Velký význam má posílení efektivní komunikace mezi veřejným a soukromým sektorem. Dále je velmi účelné podporovat vzdělávání pracovníků v rámci Správy národního parku a především nové poznatky šířit do povědomí lidí, aby rozuměli omezením a identifikovali se s nimi.

Do budoucna bych navrhovala častější průzkumy zaměřené právě na názory a porozumění místních obyvatel a jejich kvalitu života v regionu. Následně je seznamovat s aktuálními problémy životního prostředí v této specifické oblasti, protože bez porozumění problémům v širším kontextu budou pochopitelně navrhovány, prosazovány a upřednostňovány krátkodobé a osobní cíle obyvatel. Následně bych doporučovala vyhodnocovat zjištěné výsledky průzkumů a porovnat je především na regionální úrovni a opět zpětně zveřejňovat v sociálně vlivném formátu. Napětí krajina – člověk a jeho „nároky na kvalitu života“ v těchto nových, ekologicky zostřených podmínkách potřebují nové komunikační formáty. „Nároky“ člověka započaté v průmyslovém 19. století a uplatňované ve 20. století právě způsobily problémy konstatované mou studií. Zde je také nové důležité pole hledání i jiných, než dočasných a osobních hledisek, ale toto hledání musí být vzájemné.

Co se týče zmírnění negativního vlivu turismu na přírodu národního parku, navrhovala bych větší a efektivnější environmentální osvětu v konkrétních lokalitách. Vedle tabulí vítajících turisty, by mohly přibýt konfrontační tabule vysvětlující na přehledných příkladech turistickou agresi: scházení z cest, sjíždění ze sjezdovek, neřešení hluku, kam se až může vyjet autem. Tyto informace může šířit jen organizace s nadhledem a

dobře informovaná, k čemuž tato práce slouží. Mohla by vzniknout protiváha k jednostrannému „vítání turismu“. Tato práce dokumentuje, že je zdůvodněně problematický, což není zveřejňováno v souvislostech, jak ukázaly výše výsledky šetření. Nejde o to, „zrušit turismus“, ale propojit ho s ochranou oblasti jiným typem informovanosti. Za slovem „zkvalitnění“ životního stylu trvale v chráněné oblasti žijících lidí nevidět možnost si postavit dům a příjezdové možnosti, „jak se mi chce“, nebo „jak bych potřeboval“, ale porozumět důvodům omezení. Především se ale jedná o silnou komunikační a slyšitelnou platformu jako protiváhu organizací zaměřených na ochranu proti turistickým, těžebním a průmyslovým lobby, což z podstaty problému nejsou kontextuálně a ekologicky myslící subjekty.

Je nutné dávat na vědomí, že pokud bude i nadále podporován turistický ruch a zároveň s ním i příjmy místních podnikatelů, bude to mnohem náročnější pro park a jeho ochranu. Na druhou stranu, pokud chceme chránit a zachovávat přírodu, musím se přimnout omezení, která z toho plynou.

17 Legenda

KRNAP	Krkonošský národní parku
SPR	Státní přírodní rezervace
IUCN	International Union for Conservation of Nature (Mezinárodní svaz ochrany přírody)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu)
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin)
NP	Národní park
CHKO	Chráněná krajinná oblast
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
KPN	Karkonoski Park Narodowy (Krkonošský národní park)
PřP	Přírodní park
EVL	Evropsky významná lokalita
KP	Krajinné prvky
ŽP	Životní prostředí

18 Přehled literatury a použitých zdrojů

- AOPK ČR, ©2019: Stráž přírody (online) [cit.2019.11.09], dostupné z <http://www.ochranaprirody.cz/statni-sprava/straz-prirody/>.
- AOPK ČR, 2019: Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat (online) [cit.2019.11.11], dostupné z <http://www.ochranaprirody.cz/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-umluvy/ramsarska-umluva/>.
- Bartoš M., 2016: Historie Krkonošských bud. Správa Krkonošského národního parku, Vrchlabí, 212.
- Bašta J., 2013: K historii Krkonošského národního parku. Živa 4. 1-12.
- Bolong N., Ismail A.F., Salim M.R., Matsuura T., 2009: A review of the effects of emerging contaminants in wastewater and options for their removal. <https://doi.org/10.1016/j.desal.2008.03.020>.
- Braun J., 2019: Rozhodnuto. Nová zonace Krkonošského národního parku je schválena, Krkonošský deník (online) [cit.2019.11.11], dostupné z https://krkonosky.denik.cz/zpravy_region/rozhodnuto-nova-zonace-krkonoskeho-narodniho-parku-je-schvalena-20190603.html.
- Catton W.R.J., Dunlap R.E., 1978: Environmental sociology. Washington State University Pullman. Departments of Sociology and Rural Sociology. 68 s.
- Ceballos-Lascurain H., 1996: Tourism, ecotourism and protected areas. IUCN. Switzerland.
- Čihař M. et al. 2009: Monitoring vybraných ukazatelů udržitelného turismu v centrálních částech horských národních parků a biosférických rezervací Šumava a Krkonoše. Závěrečná zpráva. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Ústav pro životní prostředí. 233 s.
- Činčera J., 2011: Doporučené očekávané výstupy pro environmentální výchovu. DOI: 10.14712/18023061.59.
- Damohorský M., Drobník J., Smolek M., SOBOTKA M., Stejskal V., 2003: Právo životního prostředí. Právnická učebnice. Praha.
- Enviweb, 2014: Socioekonomický monitoring dokládá: statut chráněného území a vybavení v Národním parku Bavorský les má velký podíl na spokojenosti návštěvníků (online) [cit.2020.3.1], dostupné z <http://www.enviweb.cz/101439>.
- EuroParc FEDERATION 2020: Network of EUROPARC Sustainable Destinations (online) [cit.2020.1.1], dostupné z https://www.europarc.org/sustainable-tourism/network-sustainabledestinations/?utm_source=ep&utm_medium=search&utm_campaign=linktrack&utm_content=results.

- Flousek J., Gramsz B., Telenský T., 2015: Ptáci Krkonoš – atlas hnízdního rozšíření 2012-2014. Karmášek. Vrchlabí. ISBN: 978-80-87101-31-5.
- Giddens A., 2013: Sociologie. Argo. Praha.
- Gifford R., 1976: Environmental Numbness in the Classroom, *The Journal of Experimental Education*. DOI: 10.1080/00220973.1976.11011527.
- Greven C.U., Lionetti F., Booth C., Aron E.N., Fox E., Schendan H.E., Pluess M., Bruining H., Acevedo, B., Bijttebier P., Homberg J., 2019: Sensory Processing Sensitivity in the context of Environmental Sensitivity: A critical review and development of research agenda. *Neurosci. Biobehav.*
<https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2019.01.009>.
- Chobot M., Němec M. (eds), 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. *Obratlovci. Příroda*, Praha, 34. 94 s.
- Jančaříková K., Kapuciánová M., 2012: Environmentální výchova v předškolním vzdělávání – hledání optimální podoby. DOI: 10.14712/18023061.71.
- Jiříčková M., 2014: Rozvojový potenciál oblasti se zvýšenou ochranou přírody a krajiny - na příkladu porovnání české a polské strany Krkonoš. Univerzita Pardubice. Fakulta ekonomicko-správní ÚRBV.
- Johnson B., Manoli C.C., 2008: Using Bogner and Wiseman's Model of Ecological Values to measure the impact of an earth education programme on children's environmental perceptions. *Environmental Education Research* 14. DOI: 10,1080 / 13504620801951673.
- Killen S.S., Marras S., Metcalfe N.B., McKenzie D.J., Domenici P., 2013: Environmental stressors alter relationships between physiology and behaviour. *Trends Ecology and Evolution* 28, 651–658.
<https://doi.org/10.1016/j.tree.2013.05.005>.
- Klapka P., 2001: Krkonoše a trvale udržitelný rozvoj. Masarykova univerzita v Brně. Přírodovědecká fakulta. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>.
- Kohák E., 2000: Zelená svatozář. Kapitoly z ekologické etiky. Praha. Slon. 212.
- Krajhanzl J., 2011: Charakteristika osobního vztahu k přírodě: úvod do teorie a pojmosloví. Praha. Rigorózní práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Katedra psychologie.
- Krajhanzl, J., 2010: Enviromentální a proenvironmentální chování. *Škola a zdraví* 21. *Výchova ke zdraví*. 243–264.
- Levitt M., 2013: Perceptions of nature, nurture and behaviour. *Life Sciences Society and Policy* 9, 1–11. <https://doi.org/10.1186/2195-7819-9-13>.
- Librová H., 2003: Vlažní a váhaví. *Ekologický luxus*. Brno. Doplněk. 320 s.
- Lonsdale D., Pautasso M., Holdenrieder O., 2008: Wood-decaying fungi in the forest: Conservation needs and management options. *European Journal of Forest* 127. <https://doi.org/10.1007/s10342-007-0182-6>.

- Löw J., Míchal I., 2013: Krajinný ráz. Kostelec nad Černými lesy. Lesnická práce. 552 s. ISBN 80-863-8627-9.
- Maděra P., 2014: Lesy a jejich vliv na vodní režim krajiny. Sborník povodně a sucho; krajina jako základ řešení. Botanický ústav AVČR. ISBN 978-80-86188-44-77.
- McLeod S., 2017: Behaviorist Approach. Simply Psychology. (online) [cit.2019.12.11], dostupné z <https://www.simplypsychology.org/behaviorism.html>.
- Melcerová H. et. al, 2018: NATURA 2000 – Ptačí oblasti Ochrana volně žijících ptáků. ÚHÚL Brandýs nad Labem. 22 s.
- Mennitt J.D., Fristrup K., Sherrill K., Nelson L., 2013: Mapping sound pressure levels on continental scales using a geospatial sound model. Conference INTER-NOISE. Conference Proceeding. 2890–2900.
- Moore R., Young D., 1978: Childhood Outdoors: Toward a Social Ecology of the Landscape. Children and the Environment. Human Behavior and Environment 3. Boston. https://doi.org/10.1007/978-1-4684-3405-7_4.
- MŽP, 2014: Záchranné programy (online) [cit.2019.11.11], dostupné z https://www.mzp.cz/cz/zachranne_programy.
- MŽP, 2017: 53 milionů korun z EHP fondů v letech 2009–2014 podpořilo 34 chráněných druhů. MŽP na ně přispělo dalších 9,3 milionu (online) [cit.2019.11.11], dostupné z https://www.mzp.cz/cz/news_170328_EHP_fondy_konference.
- Nisbet E.K., Zelenski J.M., 2013: A new brief measure of nature relatedness. Front. Psychology 4. 12-19. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00813>.
- Pavлін V., 2012: Turismus v chráněných oblastech. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zemědělská fakulta. Brno. 52 s.
- Rahil O., 2019: Department of Earth Sciences. Faculty of Science. Benghazi University. Libya. 63 s.
- Richards J., James M., Donald A., 2000: Population and Environmental Psychology. APA PsycNet. (online) [cit.2020.01.11] dostupné z <https://psycnet.apa.org/buy/2000-03628-005>.
- Sedláček L., 2018: Památné stromy – dřeviny mimořádného významu. Ochrana přírody 5. AOPK ČR. 18-31.
- Správa Krkonošského národního parku, 2010: Krkonošský národní park a jeho historie (online) [cit.2019.11.05], dostupné z <https://www.krnep.cz/krnap-a-jeho-historie/>.
- Správa Krkonošského národního parku, 2010: Plán péče – KRNAP a jeho ochranné pásmo. Vrchlabí. 179.
- Správa Krkonošského národního parku, 2016: Krkonoše – tundra v srdci Evropy. Vrchlabí. 205. ISBN 978-80-7535-032-9.

- Správa Krkonošského národního parku, 2017: Ročenka 2016, Vrchlabí, 91.
- Správa Krkonošského národního parku, 2018: Ročenka 2017, Vrchlabí, 74.
- Správa Krkonošského národního parku, 2019: Ročenka 2018, Vrchlabí, 70.
- Stronza A.L., Hunt C.A., Fitzgerald L.A., 2019: Ecotourism for Conservation? Annual Review of Environment and Resources 44. <https://doi.org/10.1146/annurev-environ-101718-033046>.
- Stumbea L., 2007: Cross-border national parks in Europe - present and perspective. University of Craiova. 13.
- Stursa J., 2002: Impacts of Tourism Load on the Mountain Environment (A Case Study of the Krkonoše Mountains National Park - the Czech Republic). Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas. 7.
- Šímová T., 2018: Hlasová aktivita strnada obecného v blízkosti dálnic. Bakalářská práce. Zemědělská univerzita v Praze. Fakulta životního prostředí. Praha. 40 s.
- Štemberk J., 2019: Socioekonomický monitoring v Národních parcích Šumava a Bavorský les.
- Těšitel J., Kušová D., Matějka K. a M., Bartoš J., 2007: Lidé v biosférických rezervacích. České Budějovice: Ústav systémové biologie a ekologie Akademie věd České republiky, 2005. ISBN 80-239-6987-0.
- Tikka P.M., Kuitunen M.T., Tynys S.M., 2000: Effects of educational background on students' attitudes, activity levels, and knowledge concerning the environment. J. Environ. Educ. 31. <https://doi.org/10.1080/00958960009598640>.
- Toušlová I., Podhorský M., Maršál J., 2005: Toulavá kamera, Praha, 232.
- Ulrich R.S., 1993: Biophilia. Biophobia, and Natural Landscapes. The Biophilia Hypothesis. <https://doi.org/citeulike-article-id:7372161>.
- Wolsko Ch., Lindberg K., 2013: Experiencing Connection With Nature: The Matrix of Psychological Well-Being, Mindfulness, and Outdoor Recreation. Ecopsychology. 12-18.
- Zahradník P., 2019: Zmizelé a mizející Krkonoše. Víkend. ISBN: 978-80-7433-259-3.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

19 Přílohy

Dotazník:

Dobrý den,

Jmenuji se Tereza Šímová a jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze na fakultě Životního prostředí. Aktuálně zpracovávám diplomovou práci na téma Akceptace Krkonošského národního parku mezi obyvateli regionu (okres Trutnov a Semily).

Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění následujícího dotazníku. Toto šetření je zcela anonymní a získaná data budou využita pouze pro účely diplomové práce.

Vyplňování dotazníku Vám zabere pár minut.

Předem děkuji za Vaši pomoc

Bc. Tereza Šímová

1. Jaká tři slova Vás napadnou, když uslyšíte název „Krkonošský národní park (KRNAP)“?
2. Kolikrát jste navštívil/a KRNAP v přepočtu na dny, za posledních 12 měsíců? (Počítá se zde jen s cílenou návštěvou národního parku. Pokud bydlíte na území národního parku, tak se nepočítá jako návštěva výlučný pobyt doma či na chatě apod.)
 - Vyplnit počet dní
 - Za posledních 12 měsíců jsem ho nenavštívil/a
 - Nikdy jsem ho nenavštívil/a
3. Jakým volnočasovým aktivitám jste se v Krkonošském národním parku věnoval/a? (označte všechny hodící se možnosti)
 - Turistika, procházky
 - Cyklistika
 - Chůze s hůlkami (nordic walking)
 - Běh, jogging
 - Sběrání hub, lesních plodů
 - Vodáctví
 - Běžky
 - Sjezdovky
 - Skialpy
 - Jiné

4. Má pro Vás osobně existence Krkonošského národního parku nějaký význam?
- Ano, velmi pozitivní
 - Ano, spíše pozitivní
 - Ano, velmi negativní
 - Ano, spíše negativní
 - Ne
5. Zajímáte se o ochranu přírody?
- Určitě ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Vůbec
6. Řekněme, že se bude konat hlasování o budoucnosti Krkonošského národního parku. Jak byste hlasoval/a?
- Národní park ponechat
 - Národní park zrušit
 - Zdržel/a bych se hlasování
7. Měla existence Krkonošského národního parku vliv na Vaše rozhodnutí při výběru lokality k bydlení?
- Určitě ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Vůbec ne
- Doporučil byste známému/známé bydlení v této lokalitě?
- Ano Proč?
 - Ne Proč?
8. Vyskytují se ve Vašem životě nějaká významnější omezení způsobená tím, že žijete v regionu Krkonošského národního parku?
- Ne
 - Ano Jaká?
9. Cítíte se některými pravidly návštěvy národního parku nepříjemně omezován/a?
- Ne
 - Ano Jakými?
10. Myslíte si, že existence Krkonošského národního parku zvyšuje kvalitu života v regionu?
- Ano Proč?
 - Ne Proč?
 - Nevím

11. Myslíte si, že díky Krkonošskému národnímu parku přijede do Krkonoš významně víc návštěvníků?
- Ano
 - Ne
 - Nevím
12. Vadilo by Vám, kdyby tomu tak bylo?
- Ano Proč?
 - Ne
 - Nezáleží mi na tom
13. Jste spokojen/a s prací Správy Krkonošského národního parku?
- Ano
 - Ne Proč?
14. Navrhoval jste někdy nějaká konkrétní zlepšení kvality práce Správy KRNAP?
- Ne
 - Ano Jaká?
15. Setkal/a jste se s reakcí na Váš podnět?
- Ano
 - Ne
16. Využíváte některé z následujících informačních zdrojů o Krkonošském národním parku? (ano, ne)
- Noviny/ časopisy
 - Televize, rádio
 - Letáky, prospekty
 - Webové stránky národního parku
 - Facebookový profil
 - Informační střediska
 - Jiné
17. Jste spokojen/a s mírou dostupných informací o KRNAP?
- Ano
 - Ne Proč?
18. Uveďte, prosím, okres a název obce svého trvalého bydliště
19. Kolik let již žijete v tomto regionu?
20. Kolik Vám je let
- Méně než 15 let
 - 15-25
 - 26-40

41-60

Více než 60 let

21. Jste žena/muž

22. Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání? (možno jedna odpověď)

- Základní vzdělání
- Střední vzdělání s výučním listem
- Střední vzdělání s maturitou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

23. Je něco, co byste chtěl/a vzkázat Správě Krkonošského národního parku?